

3/2/04

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

నంపుటము ౧౬ } చెన్న పట్టణము 1928-వ సం॥ జూలై నెల 19-వ తేది గురువారము } No. 93
Vol. 16 } శ్రీ నిభవనామ సంవత్సర అధిక శ్రావణమాస శుద్ధ ద్వితియ } సంచిక ౯౩

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే కేలకు పేలు
యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది
తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువు పోట్ల
కాపును. సార్వభౌమపుష్పల బారదోలును.
పోట్ల పోగొట్టును. బెంబకుల భేదించును.
వాపుల మాపుమాపును. దగ్గును తగ్గించును.
మరదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన కఠినమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు
నొప్పులకు సంజీవివంటిది.
పంచభావ చీటీ చూచి కొనిన
మోనము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
డజన్ 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింటి ముఖ్యముగా నుండవలసినది.

అమృతాంజనం డిపో

6, 7 తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు

109, ఫ్రేంకోడ్, పోర్టు, బొంబాయి

ది ఆంధ్ర ఇక్స్‌ట్రా రెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్, బందరు

గమనింపదగ్గ ముఖ్య విషయములు

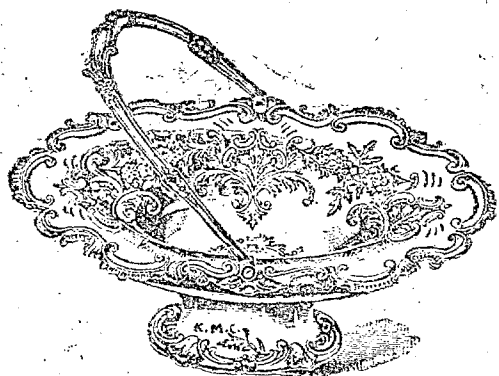
- (1) కంపెనీకి మొదటి సంవత్సరములో 5000, రెండవ సంవత్సరములో 29182-0-4 నికరాదాయము (Surplus) ఉంది.
 - (2) 1927 సంవత్సరములో మరణము వల్లగాని, మరేవిధమైనట్టి గాని క్లయియ్య లేకపోవుట కుభసూచకము.
 - (3) ఖర్చులు క్రిందియందు ఆదాయముతో మొదటి సంవత్సరము 100-కి 82% రెండవ సంవత్సరము 50% ఇది విశేషముగా మనకు దాఖలా.
- “ఈ మాకంపెనీని మొదటి సంవత్సరము నికరాదాయము (Surplus) కనపరచుట అగును. ఆంధ్ర ఇక్స్‌ట్రా రెన్స్ కంపెనీ వారు ఆట్టికి మొదటి సంవత్సరములోనే చూప గలగుట ప్రశంసనీయము” (ప్రెస్బ్యురేట్ ప్రతీక.)
- పలకుబడి గల ఏజంట్లు శ్రీతమ మోదన, కమిషన్ మోదన కావలెను.

య. మంగయ్య, కార్యదర్శి.

“తంజిలొనమునంద”! స్థాపితము 1890!! తెలిఫోను నెం పోరం 3860, రెసిడెన్సు 3861

ఒక గొప్ప సదుపాయము.

ప్రాతకమలములు, పచ్చలు, కెంపులు, మంచిముత్యములు

మున్నగువాటిని నేము క్రయమునకు
తీసుకొనేదము.

తరువాత మీకు వెండిసామానులు, బంగారు
సీమకీసులములు, కెంపులు, పువ్యరాగములచే
లనుర్పబడిన నగలు యేసైజులో కావలసినను
సిద్ధముగా నున్నవి. హాజరులో లేనివి ఆర్డరిచ్చిన
తర్వాత తమారుచేసి యిచ్చెదము.

కోటా మునిరత్నంశెట్టి ఆందు సన్యు,

వజ్రాల, రత్నాలు, బంగారు, వెండినగల వర్తకులు, 216 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

WANTED.

Candidates for Telegraph and Station
ter's Classes. Full particulars and Railway
నూకెర్టిఫికేట్ on 2 annas stamp. Apply to
Central Telegraph College, Nai Sarak, Delhi.
437

కావలెను

లోయరు సబార్డినేటు యింజనీరింగు పరీక్ష.
అయిన యిద్దరు క్యాండిడేట్లు యీ తాలూకాలో
ద్దలో పుంపరీగా మూడు నెలలు పనిచేయుటకు
కావలసి వున్నందున దరఖాస్తులు ది 25-7-28 వ
తేదీలోగా పంపుకోవలెను. నెల 1-కి రు 60-0-0
లు జీతమున్నూ రూల్సు ప్రకారం బత్తాయన్నూ
యివ్వబడును.

ఏలూరు తాలూకాలో అఫీసు } బంబాయి విద్యుత్తు,
611 గోదావరిజిల్లా ది 7-7-28 } (రెసిడెంటు)

దక్షిణాప్రికా 7042

విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమాలలోని 36వ కుసుమము

గ్రంథకర్త: దిగవల్లి వేంకటేశ్వరరావు బి.ఏ., బి.ఎల్.
ఇది దక్షిణాప్రికా దేశచరిత్ర, భారతీయుల చరిత్ర,
గాంధీమహాత్ముని జీవితచరిత్ర, మనోహరము శ్రీ. 422 పుటలు.
22 ప్రకరణములు. 5 దేశపటములు, 6 బొమ్మలు. 6 అర్థ
బొమ్మలు. రెండు భాగములు కలిపిన కాటెజ్ పైస 2. భారతి
హిందూస్తానీకలు ప్రశంసించినవి. నెల రు. 2-6-0. మాత్రమే.
(విజ్ఞాన చంద్రిక చందాదాగులకు, స్త్రీలకు, విద్యార్థులకు మా
త్రము నెల రు 2-0-0). పోస్టేజీ ప్రత్యేకము. కొద్ది ప్రతులే
యిచ్చును. వలయువాగు.

వలయువారు—దిగవల్లి వేంకట శివరావు
బి. ఏ., బి. ఎల్. బెజవాడ లని వ్రాయవలెను.

ఉత్కలంధరత్నముల

కంత్యార్పణము

గీతాభాస్కరమాల

శ్రీయుత డి. యస్. శర్మమహాశయులు

పత్నివర్తనమును సర్వజనుల (బ్రాహ్మ) మహితజీవితములందు మార్గదర్శకములుగా రెండు పెద్ద దేశములయందు విడిచి స్వర్ణములైన యోజనలు!

మీరినిండియు మాబోంట్ల మేల్కొలువ, గాఢదైర్యవిస్ఫూర్ణము గలుగుకొలువ, కరుణ దీపింపరయ్య! మీచరణపూజ నిత్యమిది నిత్యంబు జేయనిండు!

అవతరించెను కృష్ణుడు ద్వాపరాంత మందు విశ్వకల్యాణకార్యంబుకొలువ, కలియుగాంతముననుగాని కావ్యబడని కరన, విమలలఁ బంపెనీశ్వరికి మొదట.

ఇరువురను భిన్నజలధి హీరమణుల, కాని, గోపభాంధవభాగ్యనిరూఢి కృష్ణ లేజన్మగాక తేలేల యగుదు రింక? గోపబంధూ! గోపకృష్ణ! తలఁచ!

ఒకరవిన్నవనమున లో, నొకరవిన్నవ, లయ్య, లోకదార్శిన్యసంహారలీలఁ జూపి, పట్టుకొరకొనిజొసపినార పెద్దనిర్దుర గుణుకలపెట్టుప్రజకు

మీర లుత్కలంధరావని మృదులవృత్తి కోదరంబున నాటిన యుత్తమోత్త మంబులైన నీజనులు లమరమహిజ రాజ యగుచు వర్ధిలవె మూర్త్యుమహిమ!

చేల మనసుంతనము పిడి జీరియాడ! నామహానది యొద్దను నట్టె పారగి! గోపబంధు! బంధూ! యని, కొడుక! కొడుక! పి కొడుక! యని, కోధిండు సుత్తుభాంబ!!

తట్టుకొలిమాలి వజ్రవజ్రంబులు తడియఁ గృష్ణవేణి తటమునందుఁ గృష్ణ! గోపకృష్ణ! కృష్ణ! నారత్నమా! యనుచు, నట్టె యెప్పు శాంధ్రమాత!!

కన్నతల్లుల పహజనుఁబులు పోదు! తల్లులకఁ దల్లి భారతధరణిమాత యెట్లు లాభకారిఁ జూచునో? ఏరితరము యోధు ల ప్రంగతులయిన నూజుడిట!

మీర లినాలోకమున లేరులేరకటలు మాటమాత్ర మేకాని మీమహిమిక్తిరి కాయములు మాకు దేవతాకారదర్శనంబు లిచ్చి యుత్సాహధనంబు లిచ్చు

ఉత్కలంధరులు మీకీర్తి లక్ష్యముగఁ బాడుదురుగాత కాతీతభావదీక్ష! మీవి స్మృతిచిహ్నములు మేడ విడలందు నివ్వటిల్లుత ధర్మంపు నిధులు గాఁగ!

చంద్రసూర్యులవలెఁ బ్రకాశములు దిశలఁ బలుపి పడితిరికాల గర్భంబులొన! పెత్తనజేల్చులారా! మీకుఁ బిరుధక్తి నర్పణముచేసిని భాస్కరాభ్యుదయ.

స్వరాజ్య ధంకా

కృష్ణ జన్మస్థానానభవముతో నేను వ్రాసిన స్వరాజ్య ధంకాయను గ్రంథములు కాకినాడ, బెల్లం కాంగ్రెసులలో నెలకొలిపి భర్త అయిపోనగా కొద్ది ప్రతులు మాత్రము మిగిలి యున్నవి. ప్రకృతం బాధోలి సత్యాగ్రహ దినములలో ప్రతి దేశభక్తుడును ముఖ్యముగా చదువదగియున్నది గావున, జాతీయ విద్యాలయములకును, ఆశ్రమములకును జాతీయ పుస్తక భాండాగారములకును ఆచితముగా సంపదలందియ్యున్నాను. మరియువారు పోటీజీకిగాను ఒక ఆహార విల్లలతో యీ క్రింది ఆద్రుతుకు వ్రాయవలెను.

సాయం వరదదాసు,

రాజేంద్ర మంజురము, చెల్లెల్ల పోస్తు, కృష్ణాజిల్లా.

“యాత్ర పోవు మార్గమునందు”

విరూధునగర్-తెన్ కాశితైను పైనున్న శంకర నయినార్ కోవిల్ నందు

ఆడి తెప్ప ఉత్సవము

21-7-1928 నుండి 3-8-1928 తేది వరకు జరుగును

తెప్పఉత్సవము 31-7-28

ప్రత్యేకబండ్లకు ప్రేమనులందు గల ప్రత్యేకనోటీసులను చూడుడు. ఉత్సవకాలమందు శంకర నయినార్ కోవిల్ నందు 27-7-28 తేది నుండి 2-8-28 తేది వరకు తత్కాలమునకు ఒక ఇండియన్ ఫలహారము దుకాణముకూడ యేర్పాటుచేయబడును. ఇందులో మొదటి, కడపటి తేడలు చేరియున్నవి.

సాత్ ఇండియన్ రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్,

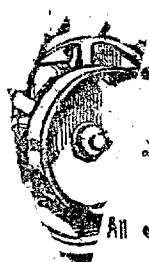
(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది)

శ్రీ శంకటగిరి రాజాగారి కాలేజి ప్రిన్సిపాలుగారగు శ్రీయుత రాయసం వేంకటేశ్వరుడు పంతులుగారికి—పిడొక్కల పువయమున విద్యార్థులు సమర్పించిన వినతిపత్రము.

రాసునం వెంకటేశ్వరుడు

పంతులుగారికి

యం. యె. యల్. టి. ప్రధానోపాధ్యాయులు, వేంకటగిరి రాజాగారి కళాశాల, నెల్లూరు. ము! తనసంకల్పముచే సమస్తము విశోదంబారగింపింపు, వృద్ధినిబొందింపు, లయింపు, కత్తుడయి వృత్తికీ సీరిసంపన్నులై యనయంబుకు నుతిచేయువారికి ఇకుండా దేవదేవుండు మేలారనగ్రామముగా వేంకటేశ్వరుడే బ్రహ్మదేవుడై వైభవుడే నీ! ఆత్మావలిమిగింపు అడగిపో నెనవికి

బ్రహ్మసమాజసభ్యత్వ మురె! మాతృభాషాయామ మహిమాతనకర తనవిరచనలచే నెనయగలిగె! ఆత్మబోధన తమమహాజ్ఞులార్యులనకు పటుపత్తవాజ్ఞివ పట్టువడియె! నివ్యాని వాగ్ధీర్లు తల్లుడు విద్యార్థిత్వ తల్లమలంబులకు వికాసము ఘటించె! గీ! ఆట్టిగుణగర్వ నిధి నిన్నుఁ గొట్టదొంగె! నలవి వలసింది వరియించి వన్నెగన్న! యీ కళాశాల కెప్పుడైన నీమిగిడన! యీ దృశ్యోన్నతి మరి లభియించియుండ!!

నీ! నీయొజ్జనపుటింపు నీభావగమసాంపు ప్రేయమార నెటు విస్మరింతుమయ్య! నీ తునుతికాయంబు నీశాంతభావంబు ప్రేయమార నెటు విస్మరింతుమయ్య! నీధర్మనిరతియు నీశిష్యసంప్రీతి ప్రేయమార నెటు విస్మరింతుమయ్య! నీబోధమహిమంబు, నీశ్వాసహితదృష్టి ప్రేయమార నెటు విస్మరింతుమయ్య! గీ! ఎట్టివేళల కినుక యింటేని లేక! మదోపగుల తుమయించి మమ్ముఁ బ్రోచు! వరగురుని, నిన్ను మే మెట్లు మఱుతుమయ్య! “రాయసము వెంకటేశ్వరుడ”, రమ్యయతుడ!!

గీ! కన్న విడ్డలవోలె నిక్కంపుఁ గరుణ! మమ్ముఁ బ్రోచితి రిన్నాళ్లు మమతఁబెంచ! ఇంక విక్రాంతికై మీర లెచటనున్న! మణవలదని శిష్యసంపార్థనంబు! గీ! శ్రీదేవర దీవిక్రమ సింహపుర క! శాలయంబునఁ జదువు విద్యార్థినితలి! భక్తి నర్పించెను వినతి పత్ర మిది, క! రిగ్రహింపు; దయ గురువర్యు! నేను!! నెల్లూరు, ఇల్లు విన్నవించు, భవత్ప్రియశిష్యులు, కళాశాల విద్యార్థులు. 7-7-1928.

ఆత్మేలనియోగులచరిత్ర

ఆత్మేలనియోగులనిశ్చయముకల్గి కాళి నూత్ర గోత్ర ప్రవాచరిత లింత అను ప్రకటింపఁబడకయోడుటచేత నేను ఆంధ్రరాష్ట్రప్రచారముజేసి ప్రయత్నించి సంపాదించి ప్రచురించదలించితి. ఇప్పటికి 4000 వల యింటిపేర్లనలకు పరియైన భోగట్టాను పంపాదించితి. జేశమునఁగల ఆత్మేలనియోగులు పిరితో సంబంధములఁచెనీకొనిన తదితర అంతఃకాలవారు నా యొక్క సంకల్పము భవిష్యసంకీర్తికి యొక్కవయోవయోగముగ నుండునని గమనించి నే నీదిగువ నుదహరించిన శ్రత్తులకు పరియైనసీరిత్రాసి, నా చిరునామాకు సాధ్యమైనతత్వరతో పంపించగోరెద. తమయొక్క యింటిపేరుయొక్క విషయములే కాకండా తదితర యింటిపేర్ల తాలూకాకూడా తెలిసినంతవఱకు వ్రాయించుటయు, యితర లెఱివిదగ్గనె యీ సంబంధభోగట్టా పరియైనదిపుట్టు తెలిసియుండిన వారి చిరునామాయు న్నూ వ్రాయించుటయు, జరిగించుపార్థన.

ఈచరిత్ర ప్రచారమువిషయమై యింతవఱకు నేనెవ్వరిని సహాయముగోరియుండిలేదు. కాని యిప్పుడు విభరాష్ట్రములు ప్రచారముజేసి సంగ్రహించవలసియున్నది. గనుక విత్తరణ శీఘ్రమైన నియోగిమహాశయులుగాని తత్వంకల్పాభిమానులుగాని విరాళములనొసగి యీ సమద్యమమున సభలికృతము గావించ గోరెద. ప్రధానపోషక, రాజపోషక, పోషకత్రివిధములగ సాయముజేతుజీయము.

- 1. ఇంటిపేరు—
2. పేర, చిరునామా—సంకల్పముండిన పంపుడు.
3. ఇంటిపేరు, గ్రామనామము, పొరవ నామము, గ్రామనామమైన తాలూకా జిల్లాన వ్రాయుడు. ఆ గ్రామమునకు మీ పూర్వులు రాకముందు వుండిన యింటిపేరు పొరువ నామమైన దాని చరిత్ర—
4. గోత్రము, ప్రవర, కాళి, నూత్రము. యీ యింటి పేరుగల వారిలో భిన్నగోత్ర, ప్రవరులగలవారున్నారా? ఉండిన వారి వివరము.
5. భూతనర్తమానములలో కవిశ్వరులుండిన వారి నామ ధేయములను వారు రచించిన గ్రంథములపేర్లు, ముద్రితములండిన రకం 1 కి 1 ప్రతి చొ! ఆర్యనియోగి భాండాగారమున కు పై చిరునామాకు పంపగోరెద.
6. యజ్ఞకర్తలం అమాత్యులు, పండిత సభా సమాన్యన నీయ బిరుదాంకితులుండిన వ్రాయుడు.
7. బ్రాహ్మణాంతర యితర కాళివారిలో సంబంధము లుండిన పూర్విగదెల్పుడు.
8. ఈ కుటుంబముయొక్క బంధుకోటియొక్క యింటి పేర్లున్నూ తెలిసినంతవఱకు గోత్రప్రవరులన్నూ వ్రాయుడు.
తే ది. సంకేతము.
అంతరాజ సుబ్బరాయశర్మ,
17-7-1928 ప్రస్తుత పరవాడ, అనకాపల్లి తాలూకా, తం చెన్నమట్టణము వికాళిట్టుం జిల్లా.

భారతీయగానకళ

గానకళోత్పత్తి-అభివృద్ధిగ్రామము

శ్రీ యం. యస్. రామస్వామిఅయ్యరుగారి

యువస్వామము

శ్రీ యం. యస్. రామస్వామి అయ్యరుగారు నిన్నటి సాయంత్రము చన్నపురి క్రైస్తవ కళాశాలయందు "భారతీయ గానముయొక్క ఉత్పత్తి అభివృద్ధి" ను గూర్చి తమ వ్యాఖ్యానమును గావించిరి. సభాభవన మంతయు విద్యార్థుల చేతను, శ్రోతృభుల చేతులచే నిండియుండెను. ఉపన్యాసకులు ఉపన్యాసము దాయాసందర్భములందు త్యాగరాజ కృతులను తదితర కీర్తనలను కొన్నింటిని మనోహరముగ బాదిరి.

గానకళోత్పత్తి

గాన కళయొక్క ఉత్పత్తినిగూర్చి ఎవరెందుగలరు? ఎవ్వరెందుగజాలుదురు? మానవుడు తన యుత్పత్తినిగూర్చి విశదముగ నెరుంగజాలెనా? ఒక విధముగజూచిన గానకళ మానవునికంటెను కడు ప్రాచీనమును అవాదియునై యున్నది. అట్టితటి మానవుడు గానకళయొక్క పుట్టుకలెట్లు తెలిసికొనజాలును? పంచభూతముల నెవ్వడు సృజించెనను ప్రశ్న యెట్టిదో గానమును సృజించినదెవరను ప్రశ్నయు నట్టిదే. మన మీలోకమున యవతరింపక పూర్వమే గాన ముత్పన్నమై యుండెను. మన మీత్రులమును వీడినను, మన మజ్ఞానమునందు బదియున్నను గానకళసతమై యుండగలదు. గానము భగవానునిసృష్టియందు ఒకానొక మహాత్యక్తమును నిర్వహించు సుదీర్ఘంబునబడినకళ. సాధారణముగ మనుజునకు గానమునకన బంధము కల్పించుకొని మానవునకు పూర్వము గానమీ ప్రపంచమున లేకుండెనా? మానవనిర్మితముగ గానమునకు యందు ప్రకృతిజనితముగగానమలే నేలేదా? మానవునిగాననిర్మాణము ప్రప్రథమమున కేవలముకరణమైయుండి, క్రమక్రమమున భావపరిపూర్ణత్యము గలిగియుండెను. గానమునది అవ్యక్తమధురస్వరము లన్నియును ప్రకృతి యం దెల్లడల లీనమై యున్నవి. పక్షుల కలకలాతములు, తుమ్మెదల యుంకారములు, సముద్రతరంగ ఘోషము, మున్నగువానియందు గానము తప్ప మరేమికలదు! యిట్టిప్రకృతి యందు మానవుడు గానకళ ననుకరించెను. అందుచే మానవుడు పూర్వ మెంతకాలమునుండియో గాన ముద్భవించియుండవలెను. తన సంతసమును విలబ్బిబుట్టుకై మానవుడు అరచును. లేదా కరతాళస్వరముచేయును. లేక గంతులిడును. ఈ మూడును జాత్యుక్తయొక్క యుత్పత్తిని తెలియజేయునట్టి. రాగములందు బొడవ, మెడవ, సంపూర్ణయను కడపటి విధానములు శ్రోతలనుగూడ మెప్పించజాలును. మొదటి నాలుగు స్వరములును గానముచేయువారికి యాహ్వాదమును కలగజేయును. అదియందు మానవుడు యాదుస్వరము తో మాత్రమే గానము వారంభించెను. వేదముగూడ మూడిళ్ళకు యందే చదువబడును. యజుర్వేదము మ; ప; భ; యను స్వరములు మూలము. చేతనే గానము చేయబడును. గానశాస్త్రముందు పరిశ్రమలేని జనలనురాగయుక్తముగ గానముకంటెను తాళముపై వాద్యారపడి యుండెడిగానమే శ్రీస్థముగ ఆకర్షింపజాలును. మొదటి నాలుగు తరగతుల జంతుగానము గడచినపిమ్మట మానవుడు తాళయుక్తముగ గానమును కనుగొనెను. అందు ప్రధానాంశము సృత్యము. అమెరికనులు మున్నగు వివిధదేశీయులు నవీనశాస్త్రకళ వ్యాపించియుండని పూర్వకాలమున తమ దుఃఖమును సంతసమును సర్వభావములను నాట్యముద్వారా ప్రకటించుచుండిరి. కొముపట్టణముందు పూర్వకాలమున మతిసంబంధముగ, ఉత్సవములు దేవాలయమునందలి వేడుకలయందు సృత్యవాద్యగీతము వేడుకలు జరుపుచుండెడివారు. నేటికిని పాశ్చాత్యగానము నాట్యగానమునే యనుకరించియుండును. మానవునిభావకథలు, స్వస్థిచరణములు, మంత్రపఠనము, ఉపన్యాసములు మొదల గానావారీతులగ డెవెను. భావ ఎంతయధికముగ ఉత్తేజకరముగ భావోద్దీపనను కలుగించునదిగ నుండిన సంత సుస్వరముగ, అందిత్రాత్యముగనుండగలదు. తెనుగుభావయొక్క లియ్యందనమునకును, నీలగిరియందలి కొండప్రజల మోటుభావమునకు గల యంతరమును గమనింపదగును.

భారతీయగానము మార్గి దేశీయను రెండుతరగతులుగ విభజింపబడినది. మార్గియనుగానము భవభంజనము, దేశీయము జనరంజనము. మొదటిది ప్రాచీనము, రెండవది నవీనము. అనువాదకరూపమైన గానమునకును, భావగానమునకును గల భేదములేదు. భారతదేశమందలి పాటకజనగీతము లన్నియు సామాన్యముగ నీ అనువాదకరూపమైన (Recitative musci) గానమునకు వేరినవే వాక్యానుమతమై గాయకశక్తి యాధారపడియుండును. గానసాధనము లన్నిటియందును మృదంగ మన్ని

టిలోను నుల భూమి నడి. వేణువు అంతకంటెను కష్టమైనది. తం (తీ వాద్యము (వీణ) కష్టతరము. అలవిజాతులవారికి మొట్టిమొదట గానముయొక్క స్వరూపము మృదంగవాద్యమే.

గానము ప్రథమమున అనువాదకరూపముగనే ప్రారంభమాయెను. ఇట్టి వేలకొలది సంవత్సరముల క్రితమే యీ గానము భావరూపకముగ మారెను. సామవేదము, దీనికి యనంతరము రామాయణము, తదుపరి పాటకజనగీతములు మొదలైనవి ఈ జాతిలో చేరినవి. పాటకజనల గీతములు ప్రజల నిర్మల, నిరాడంబరజీవితమునుండి వెల్వడెను గావున అవియే స్వచ్ఛముగ జాతీయగానముగ పరిగణింపబడును. గొల్లడు గొట్టెలకాయ నపుడు, నైసికుడు రంగంగమన కడుగునపుడు, జాలరి చేపల పట్టునపుడు, తల్లి ఉయ్యెలలో బిడ్డనుంచి యూయనపుడు, బాడెడి అవ్యక్తమధురములగు గీతములే గానశాస్త్ర మభివృద్ధి నొందకపూర్వ మెప్పటినుండి యీ జాతీయజనసమునకు తోడ్పడుచుండెను. పాటకజనల జాతీయగీతముల ప్రాధాన్యతనే జాతిగుర్తించునో ఆజాతి మహోన్నతదేశనందగలదు.

ఈయనువాదరూపమైన గానము, స్వత్రములు, కీర్తన లయ ను రెండుతరగతులుగ విభజింపబడినది. కవులు వృత్తములను, గాయకుల కీర్తనలను అభివృద్ధి గావించిరి. భావ వ్యక్త మగునీతికి లిగిన పదప ప్రార్థనాపరముగనో, భగవంతునిలీలయొక్క షర్వనలంకనో కీర్తనలు ఉపకరించుచుండెను. మనదేశమందు కీర్తనపద్ధతి చాలాపూర్వకాలము నుండివచ్చుచున్నది. కుతుడు శ్రీకృష్ణుని యెదుట కీర్తనలనుబాడెనని పద్మపురాణముందు చెప్పబడినది. సంప్రత్యమనకు తరువాత దక్షిణదేశమందలి నాలుగుదేశభాషలలోకెల్ల మొట్టమొదట కర్ణాటక భాషయందే కీర్తనలు రచింపబడి గానముజేయబడిన. తెలుగుభాషయందు రామదాసు కీర్తనలరచించెను. పద్మపురాణకాలమునండి ఆరణ్యచరిత సముత్తాలము వరకు యీ కీర్తనలు మానవదీవి తాళి వృద్ధికి తోడ్పడుచు వచ్చెను. యీవృత్తములు కీర్తనలయొక్క సమ్యేకనమే భారతీయగాన విధానము దెన్నతగిన ప్రధానాంశము క్రమముగ వర్ణములు, రాగములికలు, స్వరజతులు రచింపబడి సాహిత్యమును వానికి తేల్చి రెంటిని మేళించి ప్రదర్శింపుచువచ్చిరి. మువ్వనీయును మహానాథులగు త్యాగరాయలవారి కాలమువరకు దక్షిణ భారతదేశ గానము అనువాదకరూపమై యుండెను యీ మహామహులచే భావగానము మొట్టమొదట రచింపబడిన త్యాగరాజాకృతులను నూతన రచనలను వ్రాసెను. భారతీయ గానమును గూర్చి వాసిన పాశ్చాత్యులు కుక్కునుండి నెరెండు విధములగు కీర్తనలకును, కృతులకును గల భేదమును చక్కగ గుర్తించజాలకపోయిరి. "కీర్తన" యను పదము ప్రార్థన లేక స్మరణయను శబ్దార్థమును గలిగియున్నది. కృతియననది కృతనిగా చేయుట సృజించుట. అను నర్థములు గలిగియున్నది. కీర్తనలందుపదములధికముగను, గానముకొలదిగనుండును. కృతులందు సంగీత మధికముగను, భావస్వల్పముగ నుండును. కృతులందు సంగీతమునకును, కీర్తనలందు భావమునకు ప్రధానస్థాన ముసంగబడును. కీర్తనలు అనువాదరూపకమైన గానమునందుజేరును. కృతులు భావగానమునకు జెందును. కావున త్యాగరాజా కీర్తనలన్నియుండి గానమును కృతులన్నిటికి గొంపోయెను.

ఏకళగాని ప్రథమమున అనుకరణముతోడనే ప్రారంభము వారెను. ఒక సంఘమునందలి యొక్కకీగాని, శిశువుగాని, ఒక సంఘమేగాని మున్నగు అనుకరణమునే ప్రారంభించును. క్రమక్రమముగ ఏకళ యభివృద్ధి నొంది ఆదర్శప్రాయమై పరిపూర్ణత్యము కలుగజేయబడి భావసాధనమలే గలదు. ఈ అనువాదక గానము, భావగానములను రెంటియం దేవిధానము ప్రధానమైనది? ఎయ్యది ప్రజలచే నెక్కువగ యాశించబడునను ప్రశ్న చాలాకష్టమైనది. యూరపుదేశమందును, భారతవర్షముందును ఈ విషయమై చాల వివాదము జరుగుచుండెను. ఇదట ఉపన్యాసకులు కీర్తనలకు, కృతులకు గల యంతరమును జూపెట్టుటకు కొన్ని కీర్తనలను, కృతులను బాదిరి. ప్రార్థనలు, ఆరాధనలు, స్వగణలు, బోధనలు, పాటకములు మొదలగువానికి సంబంధించిన గాన మంతయు అనువాదరూపకమైనవి ఒకానొకసందేశమును తెల్పునట్టివి. చేదుగలయావధములకు చక్కరపూతపూసినట్లు ధర్మసందేశమును గానముద్వారా ప్రజలకుదోడ్పించెదరు. కాలక్షేపములందు ప్రజలకుగావించు బోధనలట్టివే. కాలక్షేపములు, నాటకములందు ప్రదర్శింపబడు అనువాదరూపకమైనగానమే, గానసభలందు పాడబడిడి భావగానముకంటెను సామాన్య ప్రజలసాధికముగ నాకర్షించుచున్నది. 18వ శతాబ్దము నగము గడచిన పిమ్మటనే త్యాగరాజాగారిచే అనువాదరూపకముగ గానమునుండి భావగాన మభివృద్ధిజేయబడినది. ఈరెంటికిని మధ్య కొంతకాలమువరకు పోటీ జరుగుచుండెను. ఈరెండువిధానములను విశ్రమముజేసిపాడుటయే అధునా తనభాగవతాదులొనర్చుమహాఘోరము. అట్లురెంటినికలగలుపుచేయునపుడు శ్రోతలు వినుటకు నిరాకరింపవలెను.

"ప్రస్తుతనాటకములు"

బోధనయొక్క క్రధానోద్దేశము భావోద్దీపన, గానముయొక్క ఉద్దేశము సర్వము, శ్రావ్యత్యము, ప్రస్తుత మీదేశమునందలి నాటక ప్రదర్శనములు, వాని ప్రధానోద్దేశములను గోల్పోయి గానసభలకొందరేరినవి. నటులు, రాగములికలు, స్వరజతులు, తాళప్రకరణముల ప్రదర్శించి సభ్యుల మెప్పించజాతురు. శాంతానాయకులు వియోగదుఃఖమును గానముచే ప్రదర్శింపవలెననిన అచట అనువాదరూపకముగ గానమావశ్యకమే, లేక భావగానమావశ్యకమే ఎరుగక కేవల మొకసాటకచేరిని జరిపెదగు. అనురాగనంతులగు దంపతు లొకరి నొకరు వీడినపుడు జూపెడి పరితాపమును స్వరయుక్తముగ బహుళాటకముతో పాటకచేరి జరిపిన అందలిజొచ్చిత్యమంతయు భగ్గుమై రసాభాసముకాదా. మన దేశమందు నాటకకళా విమర్శన మభివృద్ధి నొందలేదు. మరియు భావగానముక కళాబ్రహ్మకీమే జనించినందున వాని సమ్మోహనశక్తి యింకనుపడలేదు. అనువాద రూపక గానము వలయుచోట భావగానమును చొప్పించి పాటక చేర్చిలు గావించు పద్ధతిని పాశ్చాత్య సం గీతవిద్యా ప్రవీణులు తమదేశమందు కీర్తనముగ నిరసించి యుండిరి. యూరపుదేశమందు నాటక విమర్శనము గానవిమర్శనము భారతదేశమందుకంటె చాల యభివృద్ధి నొందినది. మన నాయకులు పాశ్చాత్యగాయకులలై ప్రజాసామాన్యమునకు మార్గదర్శకులుగాక, నారిచేనడిపింపబడుచున్నార. అనువాద రూపక గానము విద్యాభివృద్ధినిజనసామాన్యమునుగూడఆకర్షించి వారికిముదముదవజేయును. భావగానము కేవలమువిద్యాభివృద్ధికి మాత్రమే హృదయంగమముగ నుండును. అనువాదరూపక గానమును మన మింకను యభివృద్ధిజేయవలసి యున్నాము. ఈగానవిధానమందే, పాటక జనగీతములు, వేదాంతతత్వములు, రంగంగమున కుపకరించు శౌర్యగీతములు, మొదలైనవి అనుకూలముగ రచింపబడవలెను. తరువాత త్యాగరాజాకృతుల ననుకరించు ప్రస్తుత పద్ధతిని మానవేయవలెను. కృతులందైనను వేదాంతసూత్రములు, నిత్యసత్యములు, ధర్మసూత్రములు ప్రబోధింపబడవలెను. అనువకు తావులందు, ఉచితముగ రీతిని రెండు విధములగు గానగీతులను ఉపయోగించుట కవకాశముకలదు. మానవ సృభావము భావముగానమును వీడియుండజాలదు. ఒక దానికొకరు వేరొకటి సంహరింపబడరాదు. అని పల్కిరి.

పదప సభ వార్షధ్యనులతో ముగింపబడినది.

అమకమునకు

2 సింగిల్ బారెల్ బ్రీచ్ లోడింగ్ 12 బోరుల పైజ్ లీవర్ తుపాకులు. లండనులో నున్న సి. జి. బోన్ హెల్ గారిచే తయారుచేయబడినది. ధర రూ. 70-0-0. స్పెన్సర్ అండ్ కో. లిమిటెడ్., మదరాసు.

ఇంకను ఆలస్యమా

నెలలోనేసంస్కృతముతో మాట్లాడగోరువో తెలుగు లిపిలోనున్న మా ఆరు సంస్కృత పుస్తకముల చదువుడు. వాని వెల రు 2-2-0

వి. దుర్గయ్యశర్మ

3404 పెద్దాపురము.

ఆయుర్వేదాపధ రత్నాకరము రు. 3-0-0 చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంధ్రవైవర్ణ్యరత్నావళి రు. 2, భన్మవశాశిక రు. 1. 2046) చార్లర శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, రెవెనాద.

ప్రశ్న

భవవ్యక్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు జరుగు న్రాయుటకు రు. 1-0-0 పై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0 ప్రశ్న న్రాయుకాలమును తెలుపవలెను. గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరుత్తణి.

దీర్ఘరొగవైద్యశాల

వేటపాలెం. "నెక్స్" ఈ మందు మొండి గనేరియా, చిక్కు పనామేనాం, నపుంసకత్వం అత్యుత్తం శ్రీల సంకానశోకవ్యాదులకు గ్యారంటి. 2-0-0 నిన్ను క్రకటన మాడుదు

గవర్నరుగారి పర్యటనాంతము

దత్తమండలముల కాలేజీవద్ద విద్యార్థులగుర్తి ఉపన్యసించుట

జూలై 16 వ తేదీన గవర్నరుగారు దత్తమండలముల కాలేజీని దర్శించిరి. కాలేజీయొక్క పైన్స్ బ్లాకు తెలుసుటకు ముందుగా గవర్నరుగారి క్రిందివిషయన నుపన్యసించిరి.

ఈ కళాశాలకు సంబంధించియున్నవా రెల్లరును దీనియొక్క చరిత్రకు గర్వింపవలసియున్నది. ఇది మొట్టమొదట మునిసి పలు మైన్సులుగా స్థాపించబడినది. 1916 సం॥లో రెండవ గ్రేడు కళాశాలగా నభివృద్ధిగావింపబడినది. రెండేండ్ల క్రిందట నే మొదటిగ్రేడు కళాశాలగా మార్చబడినది. ఈ కళాశాల కిప్పు యు మరీకొన్ని యభివృద్ధులు గావింపబడినవి. నేను వీటిని నేను దెలుసుటకు చాలా సంతోషించుచున్నాను.

జీవితావసరములు

మనజీవితావసరములు పూర్వకాలమునకంటె నిష్పూ డెన్నియోమారుడుగులెక్కువయగుచున్నవి తీవ్రముయొక్క నేడు కలకు సంబంధించిన భాగమునందును, గంభీర దర్శము లకు సంబంధించిన భాగమునందును, యీ రెంటియందునుగూ డ, జీవితముయొక్కకోర్కెలు నానాటి కభివృద్ధియగుచున్న వి. మీ జీవితముకొరకు భౌతిక సంబంధమును పెక్కుకోర్కెలు మీకెట్లున్నవో ఆ విధముగానే యీ జీవితము మిమ్ములకుం డి యెన్నిటికో గోరుచున్నది. మీయొక్క మేధాశక్తి నభివృద్ధి గావింపుకొనుటకు మీరు విద్య నేవిధముగా గోరుచున్నారో ఆ విధముగానే ప్రపంచము తన యభివృద్ధికొరకు మీ విద్యా సహాయమునుగోరుచున్నది. మీరు పొందెడి విద్య నొక ఆదర్శ ముగా మీరు భావింపవలదు. అది మీ యాదర్శమునకొక సా ధనము మాత్రమే అగును. ఈ నూత్రమును మీమనంబులందు కొని, మీ భావి జీవిత మన కనుగుణ్యమగు విద్య నే ముఖ్యముగా మీరు పొంద యత్నింపవలెను" అని గవర్నరు గారు విద్యార్థులకు సందేశమొసరిరి.

పిమ్మట పైన్స్ బ్లాకు గవర్నరుగారిచే తెరువబడినది.

పెన్ననది వంతెన

పిమ్మట గవర్నరుగారు పెన్ననదిపై గట్టబడిన పంతెనను తిలకించిరి. ఈ నది జిల్లాయొక్క ఉత్తరభాగ ముందునై ఋత్తిభాగముందును గల బ్రంకుకోడ్లమీదనుండియు, రెండవతరగతి మూడవతరగతి కోడ్లమీదనుండియు, పారుచున్నది. ఒక బ్రంకుకోడ్లనద్ద యీ నదిని దాటుటకు ప్రజలు చిర కాలమునుండి యనేక కష్టముల పాలగుచున్నారు. వ్యకాల మునవరదలు, వేసవికాలమున వేడిగాడ్పులు, యిసుకకుపానాలు మార్చునట్లు గాచుచుండును. పానగలరాజా (పూర్వపుష్పగి) గారిమూలమున యీ పంతెనకొరకు 1 లక్షరూప్యములు ప్రత్యే కముగా గ్రాంటుచేయబడినది. 1927 సం॥లో దాని నుబ్బరా యిక్ గారు శంఖుపావనమొనర్చిరి. పంతెననిర్మాణ మిప్పటికి చాలయభివృద్ధిగాంచినది. దాదాపుగా 40 వేల రూప్యములు ఖర్చుకాబడియున్నవి. ఈ పంతెననిర్మణమునకు నెడవైన గలి గియున్నది 82 వంపులుగలవు. ఈ పంతెన రెండు పంటకాలు పలకుగూడ దాటుచున్నది. జిల్లాకలెక్టరు గోపాలస్వామయ్యం గారు, బి. బి. కే కె పి టి గార్లు తోగూ డి గవర్నరుగారు పంతెన తనిఖీ గావిం చుచునీక్రిందివిషయన నుడిచిరి. "నది యావలగట్టునుండి గ్రా మును లోకము లిప్పుడిచ్చట చేరుట నూడ నాకు సంతోషమును చున్నది. నానెక ర బోవు గవర్నరు తన మోటారుబండిపై యీపంతెనమీదుగా బోగలడని నేను దలచెదను. ఈ పంతెన త్వరలోనే పూర్తియగునని నేను నమ్ముచును"

సందర్శనములు

ఇచ్చటినుండి గవర్నరుగారు మరల అనంతపురమున కేగి కొందరు ప్రముఖులకు సందర్శనముల నొసరిరి. ఈమధ్యకాలము లో గవర్నరుపతిగారు కొన్ని విద్యాసంస్థలను, వైద్యసంస్థలను దర్శించిరి.

గవర్నరుమొంటు ఆస్పత్రి

గవర్నరు పతిగారు మొదట గవర్నరుమొంటు ఆస్పత్రినిదర్శించి రి. ఇందు 42 రోగులకు మాత్రము స్థలముగలదు. ఆస్పత్రి భవన ములను వృద్ధిగావింపుట, కిచ్చటస్థలము చాలదు గావున, కాలేజీ కెదురుగానున్న స్థలమునకు దీనిని మార్చుటకు మేజరుజనరలు గిష్పరుగారు నూచించిరి.

గవర్నరుమొంటు బాలికా పాఠశాలలో కల్ప నిధియే

ముఖ్యమునది. శ్రీమతి కొలమమ్మగారును, సెబాస్టియను కన్య గారును గవర్నరు పతిమణిగారిని యీ పాఠశాలవద్దగలిసికొనిరి. బాలికలు సంగీతము, కోలాటము, ప్రదర్శించిరి.

గవర్నరుగారికి కర్నూలు జిల్లాబోర్డువారు మునిసిపాలిటీవారు సన్మానపత్ర మొసంగిరి.

(ప్ర. ఫో. బి)

ఆదోనిమునిసిపాలిటీవారు గవర్నరుగారికి సన్మానపత్ర మొసంగిరి.

(ప్ర. ఫో. బి)

శిశుసంరక్షణాలయము

పిమ్మట గవర్నరుపతి గారు శిశుసంరక్షణాలయమును దర్శించిరి. ఆసమయమున 25 గురు శిశువు లచచ్చడికి బేబిడిరి. గవర్నరు పతిగారు శిశుసంరక్షణముగూర్చి యొక చిన్నియంప వ్యాసము నొసరిరి.

తోటవిందు

అనాటి సాయంకాలమున రా॥ బి॥ ఎస్. గోపాలస్వా మయ్యంగారు స్వగృహమువద్ద గవర్నరుగారుదంపతుల కొకతోట విందు నొసరిరి. ఈ సందర్భమున వీణవాద్యము, మేల్కొప్పుయరు నాటకములు, గారడీ, మన్నన ప్రదర్శనములు జరుపబడినవి.

జూలై 17 వ తేదీన గవర్నరుగారు అనంతపురము విడిచి హిందూపురమున కేగిరి. మార్గమధ్యమున పెనకొండ నుండి హిందూపురమునకు 100 మైళ్ళదూరము మోటారు బండిమీదనే ప్రయాణము చేసిరి. గ్రామప్రాంతముల వరిసి థికులను స్వయముగా జూచుట కట్టానర్చిరి.

హిందూపురమువద్ద స్వాగతము

హిందూపురం మునిసిప సంఘమువారు ఎల్లెక్ట్రికుల వరు హవానువద్ద గవర్నరుగారికి సన్మాన పత్రము నొసరిరి. గవర్నరు గారు తగు ప్రత్యుత్తర మొసగి, ఎల్లెక్ట్రికుల సమకూర్చునకు శంఖుపావనమొనర్చిరి.

సాయంకాలము 5-20 గంటలకు గవర్నరు దంపతులు హిందూపురము విడిచిరి. రాత్రి 9 గంటలకు బెంగళూరుకేరి. ఉదకమండలమున కేగుటకు రాత్రి 10-30 గంటలకు బెంగళూరు విడిచిరి.

ఇంతటితో గవర్నరుగారి దత్తమండల కడవజిల్లా మిన చోయించి) పర్యటనము సమాప్తమయినది.

విద్య సేవకొరకే

ఇ. డి.స్పిత్తుగారువ్రాసిన వ్యాసము

ఈ వ్యాసము ది సెర్టిఫైడ్ టీచర్ మదర్లందు అను ప్రతిక లో ప్రకటింపబడినది. దానినుండి యాదీనన వాక్యములను నా కొక మిత్రుడు పంపెను.

"ప్రస్తుతము మనవిద్యాబోధన పద్ధతులు చాల అక్రమతో కూడియున్నవి విశ్వవిద్యాలయములలో చదువుచున్న విద్యార్థు లు తమకిష్టమున్న నే చదువవచ్చును. విద్యార్థులకు యిష్టము లేనిచో సోమరులుగా చిత్త మవచ్చినట్లు విసోదములతో కాల ముగడుపుట కెట్టి అభ్యంతరములేదు. దీనివలన దేశమునకు మిక్కిలి గొప్పహానికలగుచున్నది దీనిని వరు ను గమనింపకుండుట మిక్కిలి వింతగానేయున్నది. ప్రపంచమున పుట్టెడువారందరను దేశసేవచేయుటకే పుట్టెడుగావున యీ సపంచమును చూచి పోవుటకు మాత్రమే పుట్టెడు. గాన యీ అక్రమ పరిస్థితిని ఆమిత మగువానికలుగుచున్నది. ఈ అలక్ష్యమునకు విద్యకాలము అధికకాలము కొందరు బాధ్యు లగుచున్నారు. ప్రస్తుత కాలావశ్యకతను గురింపకుండ సర్వ జ్యోత్స్వయతోను ఆసాంభావముతోను వారు విద్యయొక్క ముఖ్య ప్రయోజనమునే విస్మరించుచున్నారు. రోముఖమున కేగిన యోధుడు పలాయన మొనరించుట గొప్ప నేరముగా నిపుడు భావింపబడుచున్నట్లు విద్యాభ్యాసమునకు పంపబడిన విద్యార్థి కాలమును వ్యవయోలు గూడ గొప్ప నేరముగానే భావింపబడవలెను. ఇకముందైన నిటుల జరుగును గాక" అని ఆవ్యాసమునం దున్నది.

ఇది జాతీయవిద్యను గురించియు జాతీయ సైనికసేవను గురించియు గూడ చెప్పబడినది గ్రహింపవలెను. తమ తోడి వారిని రూపుమాపుటకు సైనికశిక్ష నియ్యబడిన సేనలో చేరు ట యెటుల అనుచితమో విదేశీయుల ఆక్రమణమును కొనసా గించుటకు తగిన విద్యను నేర్వకట్టి విద్యకాలంలో చదువుట గూడ నిటులే అనుచితముగను.

(మో. క. గాంధీ, ఎంగయిండియా, 12-7-28.)

ఇంకను నిలవబడియున్న బాతీసు విద్యార్థులను ముఖా
నిడియొకటి. బాబు శేషప్రసాదను ప్రగాఢి యోధార్యమును విశ్వా
సమునే దీనికి కారణములు. (మో. క. గాంధీ. నిలయింటియూ
12-7-28)

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(1) డి. పి. వాల్మీకిరావు ఐ. సి. ఎస్.:- మదరాసు ప్రభుత్వ జ్యురీ గా వాలమూరి స్థానీ నియమింపబడిరి. ఇదివరకు గుంటూరు జిల్లా జ్యురీ. (2) కీ|| శే|| డా|| పి|| సుబ్బారావుయ్య గారు ఐ. ఎం. ఎస్.:- మదరాసు ప్రభుత్వ లా కార్యదర్శియగు పప్పు సీతారామయ్యగారి శిష్యుడు. వీరు రెండు నెలల క్రిందనే ఇంగ్లాండునుండి తిరిగివచ్చి యువపరిషత్తును ఏర్పరచి దీనిని నిర్వహింపవలయునని తేల్చుకొనబడి కేసుకోకు పంపబడిరి. ఈ వార్తనుంటే మరణించిరి. (3) జనరలు నోట్రెయిలు గారు:- "ఇటలీయా" విమానశాయకులు ఈ త్రైధువన నందులో చిక్కుపడియుండిరి. వీరిని స్వీడిష్ వైమానికులు రక్షించెను. (4) కె. ఎస్. గుప్త గారు:- విజయనగరం మునిసిపల్ సర్పంచు, స్త్రీ కల వాయుల్పానందలి యువజనసభాసభ్యులుగ నెమ్మకొన బడిరి. (5) పి. రాఘవ రెడ్డి గారు:- రాజాంపేట తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులుగ ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిరి.

కర్నూలు (స్వకీయ విలేఖరి)

బాలభటు ప్రదర్శనము

కర్నూలు 16-7-28:- 14 వ తేది విచ్చేసిన శ్రీమదరావు గవర్నరుగారి కారవార్డు కర్నూలుపురమున బాలభటు ప్రదర్శన మొకటి ఏర్పాటుచేయబడినది. జిల్లాయందలి పత్రికాండ మాస్కాపురము అక్కరకు కొయిలకుంట్ల మొదలగు మూలపట్టణములనుండి సహితము బాలభటులు వ్యవప్రయాసములతోగూడ యరుజించి యుండిరి. చెన్నపురినుండి థామస్యన్ గారు ప్లాటు అర్బన్ జేంస్ విజయనగరం రెండుదినములు ముందుగావచ్చి తగిన తీర్మానము ఒపంగిరి.

రెండునెలల బాలభటులు చేరిరి. పెరగ్రామముల నుండి వచ్చిన బాలభటులకు మునిసిపల్ హోమ్స్ లు విడిచి భోజన వసతిని ఏర్పరచెను. భోజనభుక్తులకు ఆహారసంఘమువారు 100 రు దయచేసిరి.

పోలీసువారి మైదానమున 4 గంటలకే బాలభటులు చేరి యుండిరి. 5 గంటలకు గవర్నరుగారు సహితవారముతో సతీ సమేతులై విచ్చేసిరి. గవర్నరుగారు మిక్కిలి ఓషికతో ప్రతిసంపుడు చూట్టరికి విడిచించిరి. తరువాత ఆయాసంపులు అభ్యసించుచుండిన చేతిపడుల విడిచించిరి. పిదప బాలర కువస్యసింపు చు ఇందరుబాలరు చేరినందులకు మిగులసంతోషించి మరయ్య, బాలభటుల ఉద్దేశ్యముల యావజ్జీవమును మరలక ఆచరణ యందుంచవలెననియ్య, ఈజిల్లలో కొందరు బాలభటులు యా త్రిములకు తోడ్పడుచుండుటని మిక్కిలి సంతోషించితిమనియ్య, అట్టిపరోపకారమునకు ఈయనభవమునకు వుపాదించియు బాలరకు ప్రోత్సాహము కలుగునట్లు గవర్నరుగారు నుడిచిరి. పోలీసువారు జాతీయగీతమును పాడుటతో ప్రదర్శనము ముగిసెను.

హైదరాబాదు వార్తలు (స్వకీయ విలేఖరి)

శ్రీమతి విలకమ్మగారు

వీరికిను హైదరాబాదునుండి యుండి యందలను ప్రోవు చేయుచున్నాడు. ఇటీవల వీరు సెప్టెంబర్ 12 వ తేదీ ప్రచారము సల్పియుండిరి. హైదరాబాదులోని వేళ్ళుగృహములకు వెళ్లి వేళ్ళుగృహములను గురించి ప్రబోధించుచున్నవారు. వీరి మూలమున ఈ ప్రాంతములందు కొంత ఉద్యమమొస్తటి కలుగుచున్నది.

ప్రొ. కర్తవ్యగారు

మహిళా విశ్వవిద్యాలయస్థాపనాచార్యులగు నీమహాశయ్యుడు ప్రవృత్తయోగములకు ఇచ్చుటికి వచ్చియున్నాడు. సలపురు ప్రవృత్తయోగ మొనర్చుచున్నవారు.

నర్మలాభి ఇండియా సంఘము

సంఘసభాసదులలో నొకరగు శ్రీయంత యక. యం. జోషిగారు ఇటీవల టప్పా ఉద్యోగస్థుల మహాసభకు అధ్యక్షుడుగా నిర్వహితి దయచేసియుండిరి. వీరు తిరిగి పునహా వెళ్ళునప్పుడు తమ సంఘముకొరకు ప్రవృత్తి ప్రోవుచేసికొనివెళ్ళిరి. పెద్దమొత్తము నిచ్చినవారిలో చేకర్చ వామనశాయకుగారు

కె.ఎస్. గుప్త గారు

దక్షిణప్రదేశమున కనిపెట్టిన వైమానికుడు. వాత్యేకీ యుడు. ఉత్తరప్రదేశమునకు వోయిన జనరలు నోట్రెయిలుగారిని సంతోషింపజేయిరి. నోట్రెయిలుగా రగపడిరి. గా. ఆమండు నేనుగారివారయేలేదు. చనిపోయియుండు ననుకొనుచున్నాడు.

ముఖ్యులు. వీరు సంఘమునకు నేయూపాయల విరాళము దయచేసిరి. టప్పా ఉద్యోగస్థుల మహాసభకు భోజనవ్యయముల భారమునకుడ వీరి నిరించినది తెలియుచున్నది.

గవర్నరుగారు

వీరు బిదరజిల్లాలో స. చా. ముచేయటకుగాను వెళ్ళినారు. వీరితోగూడ టాప్లూడదొరగారును వారికొందరు, ఆంగ్ల ఆధికారులను వెళ్ళియున్నాడు. రాజకమాదలు ఇటీవల సగరములోని గొప్పగొప్ప కార్యాలయములకు వెళ్ళి అచ్చట పనులు జరగునను ఫలితినిచూచున్నాడు. ఇది రాజ్యాంగముయొక్క వివస్యత్వమునకు ఎంతో ఉపయోగకారి కాగలదని విశ్వసించుచున్నది.

మతకాఖ

పరస్పర జిల్లాలోని ప్రజలు రాష్ట్రపు ప్రధానమంత్రిగారు ఆచరణజిల్లానవ్వడు కొన్ని విషయములు చెప్పిరి. అందులో నొకటి ఏదనః ప్రభుత్వమువారి మతకాఖనా ఒక హిందూ మతమునకు అధ్యక్షుని నియోగించవలయునని కోరుట. ఈ విషయమున ప్రధానమంత్రిగారి కాఖామంత్రిగారి యభిప్రాయము కోరగా రెండవవాడు హిందూ మతమునకు అధ్యక్షుని ప్రవృత్తిని నియోగించవలసిన అవసరములేదని సూచించిరి. ఇటీవలిలో, ఎచ్చటకలె మతకాఖ అపూ ఎవరికి లేకుండతీసివేయగూడదని దీక్షలను సుమాకు రెండులక్షలరూపాయలు రాజ్యాంగమునకు మిగులకలెపుగా యిని సానికను "క్రైయతు" ప్రతిక ప్రాయమున్నది.

భీమవరం తాలూకా వార్తలు

నీటియెద్దడి

గోదావరి వెస్టరక్ డెల్టా తెరచి నెలపడి హేనుగోజల యినప్పటికి భీమవరం తాలూకా ఆనాగోడేరు, దానికెవరు యిలంపూడి గ్రామములకు నాగులకుడ నీరుపల్లయచేయకుండుట చాలా అశ్వాసము. ఈతాలూకా యితర గ్రామములలో ఉడులు వాదాపుగా నెపోయినవి.

ఈసంగతిగరించి యిదివరలో డి. పి. డబ్లియం రేంజి ఆఫీసరుగారికి రెండు అతీలును, డిప్యూటీ కలెక్టరుగారికి రెండు

అతీలున్నా, ఉభయలకన్నా ఒకసారి పెరిగ్రామమున్నా యివ్వబడినవి. ఇక క్రిందియందొగములనుట్టురికి ఆశ్రయించిన వారికి ఆంలేలేదు. యెటకేలకు మా రివిన్యూడివిజన్ ఆఫీసరు గారు దయయుంచి 11-7-28 తేదీని వేంకటాచార్యులమొదికి రెండుమైళ్ళదూరము కాలినడకనువచ్చిమాడగా ఆల్లారి సోమ రాజుగారు చెప్పి ప్రకారము వారికి గండ్లున్నా, తూరలు లాగి వేసి న ప్రదేశములన్నా కనబడినవి. నోటుచేసికున్నారు. ఇవియున్నా మాచినమొదలు వైచెప్పిన గ్రామములకు నీరు పల్లయచేయబడలేదనుసంగతి వారికి పూర్తిగా విడితమయ్యెను. డి. పి. డబ్లియం రేంజి వ్రాసెదమన్నాడు. తృప్తిపడిరి రయితులు. ఇంతవరకు వారిదురస్థి మేమియోకాని సీమాతము వారికి అందలేదు.

ది 14-7-28 తేదీని ఉండి సబ్ డివిజన్ ఆఫీసరు వారిని సర్పంచగా ఆల్లారి సోమరాజు దొడ్డవల్లభునిపివలె నున్నాడు ఈయన ఖద్దరువేడు వ్యవసారమున నీ వాన్లో ఆపరేటివ్ అల్లా కనబడుచున్నాడు, అనుచు, ఉగ్రమూర్తులయి కొన్ని పరుషోత్తులు కూడ పలికి వారట. ఈలాటి యందొగములకు ఖద్దరుధారణయే భయకంపితమును, దొడ్డవల్లభునివరకు కాబోలు. గయితులకు నీటిపల్లయసంగతి యెమియుచెప్పకుండాతూము దిగి చేదమరికూడ వెడిరించివారట.

ఈరేంజి సబ్ డివిజన్ యిరుగారు పెరిగ్రామములతాలూకు 1600 యకరములభూమిగోను, య 1,000 యశీ వ్యవసాయదని సబుడివిజన్ ఆఫీసరుగారికి లేఖ పంపివారట రయితులను వాకుచాయగా నిది పర్యవధానక్రింద లేలేనది. య 300 మాత్రమే బహు కష్టముమీద నేవ్యమైరట్లు తెలియుచున్నది. వీరు ఇట్లు లేఖపంపుట మాడ, నీరు బాగా పల్లయ చేయుచున్నామని చెప్పవారి స్టేటుమెంటును సమర్థించుకొనుటకే యనునట్లు స్పష్టమగుచున్నది.

పెరిగ్రామములకు నీరుపల్లయచేయబడుటలేదను సంగతి యిదివరలోనే పత్రికలలో ప్రచురించియున్నాము. కాని యంతవరకు రయితులమొర ఆరణ్యగోదనముగానున్నది. మేమున కైనను వారయందు దయలేకున్నది.

(ఒక విలేఖరి.)

సర్కసుసింహము స్వర్గము చేరుట

విషము నిడిరిని యనుమానము

కాల్లెకారు సర్కసు మేనేజరు శాయుడుగారు స్వస్థతమసర్కసులోని సింహము ఒకటి చనిపోయెనని పోలీసువారికిరిపోర్టుచేసిరి. స్వస్థ రాత్రి 9 గంటలకు ఈసింహము గలబోను నద్దకు పోయి చూచువారికి అది నిద్రావస్థయందుండెను. విషప్రయోగమువలన నిది మరణించెనని అనుమానించుచున్నారు. ఈ సర్కసులో ముఖ్యమగు 6 సింహములలోను ఇది యొకటి.

శాయుడునెలకొంటు ఈసర్కసు కంపెనీవారిజే మోలాపూరులో రైలుఎక్స్ ప్రెసునుండగా విషము పెట్టబడి రెండు సింహములు చనిపోయెను. ఆకేసును బొంబాయి పోలీసువారు దర్యాప్తు జేయుచున్నారు.

ఎస్. రామానుజఅయ్యంగారుగారికి ఉదయము సర్కసు పెంటులోనికేగి ఈవిషయమై దర్యాప్తుచేసిరి. చనిపోయిన సింహమును పెటనరీ ఆనుకట్టికి పోస్టుమార్టమ్ పరీక్షకై పంపిరి తెలియుచున్నది.

నైన్య విమానదళములు

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

నైన్యమునకు, విమానదళమునకు ప్రవేశపరీక్షా కర్తవ్యము మార్పుగా వివరించబడినది. కొత్త పద్ధతులు ప్రచురించబడినవి. ఈ నూతన పద్ధతుల ననుసరించి మొదటి పరీక్ష రాబోవు నవంబరు నెలలో జరుగును. భారతీయుల కనగూఢముగ నీలబతు తయారై చేయవలెను. ఈ నీలబతు ప్రకారము పరీక్షలు గావింపబడును దరఖాస్తుపూర్వము భారత ప్రభుత్వ నైన్య కార్యదర్శికి వ్రాయుచో బహుముఖము.

వివాహ కాలచర్చలో

అవాంతరకోలాహలము

మా మిత్రులు బ్రి. క. మార్కండేయశర్మగారు నేను వ్రాసిన నగ్నికాళిబద్ధ చర్చపై కింది యొక అమూల్యవ్యాసమును ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటించారు.

నేను గృహ్యసూత్ర ప్రామాణ్యద్వారా తమ వాదమునకు హానిలేకుండ వారు ఋత్యునంతర వివాహవాదమును ఖండింపగలిగిరాయన విషయమునే దానిలో చర్చించిరి. మంచి ప్రత్యుత్తరము వారివలన వచ్చునని యనుకొంటిని. వారి ప్రత్యుత్తరమును చూచినపిమ్మట నాకాకాభంగము కలిగినది. వారు సోపక తిక్కముగా గృహ్యసూత్రద్వారా తమ తన పూర్వవ్యాసములో ప్రతిష్ఠ చేసినవిధమున ప్రాధానివాదవాదమును ఖండింపవలసియుండెను. నేను చూచిన అనుపపత్తులను వారు పరిహరించుటకు ప్రయత్నింపనేలేదు. నగ్నికాళిబద్ధమునకు వారు చూపిన అర్థమును గ్రహించిన ఆ గృహ్యసూత్రపూర్వకర విశోధమునవచ్చునని లేటెల్లముగా చూపి ప్రాచీన సమ్యక్మును మఱియుక అర్థమును అవిశోధములను పరిహరింపగల దానిని నేను చూపితిని.

భక్తి లే పిలుపునే నకాలో వ్యాధి! అని మా మిత్రులు నన్ను పరిహసించుచున్నారు. పంయోగార్థ అను అర్థము నగ్నికాళిబద్ధమునకు వచ్చినను ఋతుమతి అను అర్థము రాలేదని మా మిత్రుని పరిహాసతీత్యర్థము. పంయోగార్థ ఋతుమతియో పరిపిల్లయో ఆ విషయమును నిర్ణయించుటకు పాతకులకే విడిచి నేరదును.

రెండవ శ్లోకములో 'కన్యకా' అను పదము పొరపాటున పడినదియును దానికి గూడ నగ్నికాయనియే చిరువుకొనలేనని వారు చెప్పుచున్నారు. వారి పక్షములోనుండి విశ్వకాశాస్త్రిగారు 27-6-28 తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో రెండు శ్లోకములలో గూడ నగ్నికాళిబద్ధము గాక కన్యకాళిబద్ధమునే ఉపయోగించి ఉదహరించుచున్నారు. మాధవియుముండి వారు ఉద్ధరించి నట్లు తెలుపుచున్నారు. ఈ రెండు పాతములలో ఏదిసరియో ఈ శ్లోకములు ఏస్థలిలోనున్నవో?

పైశ్లోకములలో చూపబడిన నగ్నిక వివాహయోగ్యతను నెడల అన్వయించినపుడు పర్యవసానముగా వివాహవాదముగాడ మారి పోవునని నేనుచూచిన ఆప తిని వారు అప్రమత్త ప్రశంసయనుచున్నారు. అదియెట్లు అప్రమత్త ప్రశంసయో కాదు బోధపడకన్మది. ప్రసంగయా వివాహముగాడ కాస్త్రసమ్మతిమని వారిమతిమగు నెడల కాది అప్రమత్త ప్రశంసయే అని అంగీకరించెను. అవిషయమును వారు ప్రకటించెదరుగాకయని కోరుచున్నాను.

"కొనకు గృహ్యసూత్ర ప్రామాణ్యమునెనే మేము ఆధారపడలేదు" అని వారు మెల్లగా జాతిపోయినందులకు నేను వారికి కృతజ్ఞుడనై యున్నాను. అయితే తాముచెప్పిన శ్లోకార్థములు అట్టి లభ్యముచే కొంత మార్పుచేసినందుని చెప్పుటలో మాత్రము వారికి సత్యమును కప్పిపుచ్చుచున్నారు. బుగ్గిలో అని చెప్పుటకుబదులు బుగ్గిలో అని యధామూలముగా చెప్పిన అతి అట్టిలమా? బట్టకట్టుకొనకుండుటకు సిగ్గుపడుచున్నవో అని యధామూలముగా తాత్పర్యము చెప్పిన అతి అట్టిలమా? అన్వయవాసిదికి తడినపాట్లు గావా యివి? తాత్పర్యములో భేదము లేదనుచున్నారే. ప్రసంగయయో, అన్వయయ తాత్పర్యములలో నొక్కరేకాబోయి? వాదయావిన గృహ్యేతిర ప్రమాణములను గుఱించి పర్పించుట ప్రస్తుతము నాపనికాదు.

ఉపసంహరణలో శర్మగారు వివాహము సమాచారము అనువిషయమును గుఱించి వ్రాసెదమనుచున్నారు. దానికి మేమందలము ఎదురయ్యాయున్నారము. "ప్రస్తేదశుభగాంధా తా కుభవిచ్చుంట్టుద్యహేత్" అని బ్రాహ్మియుక్కాస్త్రిగారు ఋతుమతి వివాహబోధకవచనమును గూడ చూపియున్నారు. కనుక శర్మగారు అందునిమిత్తము కొంతకాలము వదిలియుండ నవసరములేదు.

అయలసోమయా జల మహాదేవకాస్త్రి,
సంస్కృతపండితుడు, తిరువణ్ణామలై పాస్కూలు.

ఆంధ్ర యువజనసంఘము

శ్రీయుత త్రివిక్రమరావుగారు హాలందు మహానభకు ప్రతినిధిగా నెన్నుకొనబడిరి

(స్వకీయ విలేఖరి)

రెజిస్ట్రార్, జూలై 18:—

నిన్న సాయంత్రము రామమోహన రైల్వేస్టేషన్లో ఆంధ్రయువజన సంఘపథ జరిగినది. శ్రీయుత కందుకూరి వల్లభులై రవమూర్తి పంతులు, బి. ఏ. వి. ఎల్. గారధ్యక్షత వహించిరి.

ప్రప్రథమున శ్రీయుత దాసు త్రివిక్రమరావు పంతులుగారు యువజనోద్యమమును గూర్చి విపులముగ మాట్లాడిరి. రెజిస్ట్రార్ వల్లభులై ఈ నెలలో జరుగుట కేర్పాటు చేయబడిన ఆంధ్ర యువజనమహాసభ తేదీలను మాట్లాడుటగల కారణములను వివరించిరి. ఆ సభకు త వహించు హానినదిగ కోరబడిన శ్రీయుతులు పండిత జివ్వోలార్ నెల్లూరు, శుభామచంద్రబోసుగారలు ఇతరములవలన రాజాలమని వ్రాసిరి. తులనీచగణ గోస్వామిగారు నీమకు ప్రయోగమెరి. పర్. యం. విశ్వేశ్వర అయ్యగారు ఆహ్వానము నంగీకరించిరి. కాని వ్యవధిశాలమునని. ఈ ప్రకారముల వలన సభ జరుగలేదనిరి. మరియు హాలందునందు అగష్టు నెలలో జరుగు ప్రపంచ యువజనమహాసభ జరిగినపిమ్మట, ఆ సభాకార్యక్రమము ననుసరించి ఆంధ్ర యువజనమహాసభ జరుపునుజ్జేకముతో కూడ ఆంధ్ర యువజన మహాసభ నా పేరే యుట కిట్టినించెననిరి. శ్రీయుత ముం. బాలసుబ్రహ్మణ్య గుప్తగారు హాలందునందు జరుగు ప్రపంచ యువజనమహాసభకు ఆంధ్రయువజన సంఘపథమున నొక ప్రతినిధినిపంపవలసిన యవసరమునుగూర్చి మాట్లాడిరి.

శ్రీయుత దాసు త్రివిక్రమరావుగారిని ఆంధ్ర యువ జనసభకి పక్షమున హాలందులో జరుగు ప్రపంచ యువజన మహాసభకు ప్రతినిధినిసంపు తీర్మానమును శ్రీయుత చెరుకు పల్లి పట్టాభిరామయ్యగారు ఉపపాదించిరి శ్రీ. అశ్వతిరావు నాయుడుగారు బలపరిచిరి. సభ్యులక గ్రీవముగ నామోదించిరి.

ప్రపంచ యువజనమహాసభను భారతవర్షమున కావ్య నింకవలెననది తీర్మానమును ఏ. రంగాచారిగారు ఉపపాదించిరి. వారి వెంకటేశ్వర్లుగారు బలపరిచిరి. ఎల్లరచే ఆ మోదించ బడినది.

త్రివిక్రమరావుగారు హాలందుకు వెళ్లిన సమయమున ఆంధ్ర యువజనసభకి కార్యదర్శి వని చూచుటకాదు వెలుతురుమిల్లి శ్రీరామరావుగారు యెన్నుకొనబడిరి.

శ్రీయుత త్రివిక్రమరావుగారు 22 వ తేదీని మద్రాసులో అంబాయిన్ అనే స్టీమరుపైని పయనమయ్యెదరని తెలియుచున్నది.

పెరంబూరు అరుంధతీయ సేవకసభవారు

కోదాగు అరుంధతీయులక పంచాయితీగార్డు తీర్పు జెప్పట.

2-7-28 యాతాశీకన పెరంబూరు అరుంధతీయ సేవక సభవారివలన మ-రా-శ్రీ. పి. ఆచార్యులగారి అధ్యక్షతకొండ జరిగిన సమావేశం పాస్కేరి తాలూకా కోదాగుగ్రామ అరుంధతీయలైన సరవల్ల శుబ్బయ్య, కొత్తపల్లె కాటయ్యగార్లు ఇతరవారిలన కన్యకులనుడగు ఆ వెంకటస్వామి నాయుడుగారు ఆశ్రమముగా కర్రకో కొట్టినందున పై శుబ్బయ్య కాటయ్య 22-6-28 యాతాశీకన బయలుదేరి తిరువల్లూరు మేజిస్ట్రేటు కొద్దనందు వెంకటస్వామి నాయుడు గారిపై 68 పీరియదు చేయించిరి. గౌరవమేజిస్ట్రేటుగారు 855 పెన్షను దావావేసిరి జూలై 5 వ తారీకు నాయుదావాజర్ అయింది. పై నాయుడు వారికి సమకాలేతగానే నాయుడు నాయుడువారి కుటుంబ దారులు ఆలోచించి మద్రాస్ అరుంధతీయ సేవకసంఘము వారు వారి సంకేతమునకు బహు ప్రయోగ తీసికొనుచున్నారని చిత్తూరుజిల్లా చెంగల్ పట్టణల్లా పాస్కేరి తాలూకా యానుస్య నందు గ్రామాదులవారిమూలమున విభేద మెర్పడుచున్నదని నాయుడువారు పై సేవకసభవారిని పాస్కేరి తీసుకెళ్లి మా కఅరుంధతీయుల విశోధములకే చేయవలసి ప్రార్థించిరి. సభవారు భాగుగా విచారించి వెంకటస్వామి నాయుడువారి కన్యకెప్పి అరుంధతీయ తీరవలకైన ఖచ్చులు 80-0-00గా, కట్టియిచ్చేటట్లు తీర్పుజెప్పిరి. 805టాపామనాయుడుగారు పై తీర్పుకు సమ్మతించి పైరాపాటులు చెల్లించిరి.

పి. ఆర్. గోవిందుస్వామి,
అరుంధతీయ సేవకసభకారకులు మద్రాస్.

వాతావరణ స్థితి

1928 నల జూలై నెల 19-వ తేదీ గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన
	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన	మున్సీఫ్ అధ్యక్షింపబడిన
గోపాల్ పూర్	96	77	...	8.1	— 2.8
విశాఖపట్టణం	81	75	1.0	8.8	— 0.7
కాకినాడ	79	75	0.8	5.2	— 8.8
మచిలీపట్టణము	88	75	0.1	8.8	— 4.7
కర్నూలు	88	74	0.1	9.1	+ 2.9
బళ్లారి	85	74	0.1	5.0	+ 2.1
అనంతపురం	6.0	+ 1.5
కడప	91	76	0.1	4.8	— 1.0
నెల్లూరు	95	76	0.4	8.5	— 0.8
మద్రాసు	93	77	0.2	8.1	— 1.0
కడపూరు	91	79	...	8.9	+ 0.9
నీలము	87	72	0.1	6.8	+ 1.0
కోయంబుత్తూరు	88	71	...	1.0	— 1.5
తిరుచనాపల్లి	98	77	...	8.4	+ 1.2
నాగపట్టణము	90	79	...	5.7	+ 8.4
మధుర	95	74	...	4.2	+ 1.6
పాంబన్	85	74	...	2.0	+ 1.5
తిరునల్వేలి	0	— 0.8
తిరువేండ్రము	81	75	0.2	16.8	— 1.9
కొచ్చిన్	91	75	0.2	80.7	— 12.8
కాల్కట్టు	81	78	2.0	40.2	— 18.6
మంగళూరు	82	78	1.5	4.1	— 7.5
రెంగులూరు	79	86	0.2	8.8	+ 2.9
మెర్కార	69	68	2.8	84.5	— 16.9
కొడైకనాల్	68	54	...	5.2	— 2.1
కూనూర్	65	59	0.2	2.5	—

పర్యాయము:—విశాఖపట్టణములో 1.0" కాకినాడలో 0.8" మచిలీపట్టణములో 0.1" వర్షించెను. ముఖ్య దట్టముగ నున్నది. గోపాలపురంలో 6 గంటవేడిమి 8 డిగ్రీలు ఎక్కువ. ఇతరచోట్ల 8 మొదలు 10 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి ప్రతిచోటను 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

డక్కన్:—అన్నిచోట్లను ఎరించెను. ముఖ్య దట్టముగ నున్నది. పగటివేడిమి 5 మొదలు 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నూలుకను:—నెల్లూరులో 0.4" మద్రాసులో 0.2" వర్షించెను ముఖ్య దట్టముగ అల్లకొన్నది. నెల్లూరులో నేటి మొదలయను కుంభరంబు చున్నది. మద్రాసులో పగటి వేడిమి 8, కడపూరులో 4 డిగ్రీలు తక్కువ. నెల్లూరులో రాత్రివేడిమి 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

ఏ. ఏ. నారాయణ అయ్యర్,

పహాయ నావరణకాస్త్రజ్ఞుడు.

విజ్ఞాపన

102 కూటంబులంద్ర గోత్రముల వైశ్యసోదరలారా, మనకు ద్వైతము అందరికి తెలియదు. తెట్టి తెట్టియార్ తెట్టి తెట్టియార్ శ్రేష్ఠ శ్రేష్ఠులార్ ఈ నామములు అందరూ వాడుచున్నారు. మనకు గుప్తము అందరూ నామధేయముతో చేర్చుకొనుట శ్రేష్ఠమని నామతోచుచున్నది. బుద్ధిమంతులైన మీరందరూ బాగా ఆలోచించుకొని ఆత్మగౌరవమును కాపాడ గోరెదను. జనాభారె:—ద్వైతము చేర్చించుట శ్రేష్ఠము. కొన్నికాపీటలయ్యలో బ్రాహ్మణులకు ప్రత్యేకస్థలమునియ బించిరి. మనకుకూడా ఏ ప్రత్యేకస్థలము కోరబడు ప్రయత్నించుకొందము.

కం. వెం. రామబ్రహ్మం

వైశ్యశ్రేయభిలాషి.

మోటారు ప్రమాదము:—నీతారావి అను నొక విద్యార్థి అక్కోరును ప్రపుత్తికిర మీద పోవుచుండ నొక మోటారుకారు యాతనిమీదనుండి పోయెను. ఈత దిప్తుడు అనువత్రిపోనున్నాడు.

శ్రీ త్యాగరాజ జీవితచరిత్రము

జీవితమందలి ప్రధానాంశములు

శ్రీ యమ్, యస్, రామస్వామి అయ్యరుగారి

తృతీయోపన్యాసము

శ్రీ యమ్, యస్, రామస్వామి అయ్యరుగారు నిన్న

టి సాయంత్రము రాజభాగ కళాశాలయందు త్యాగరాజ అవారి జీవితమును గూర్చి తృతీయోపన్యాసమును గావించిరి. విద్యార్థులతో సభాభివము నింపిపోయెను. శ్రీ లక్ష్మణుల సభి నలంకరించిరి.

ఉపన్యాసము

వన కథా నాయకడల త్యాగరాజులవారి పితామహులు గిరిరాజుబ్రహ్మయ్యగారు తెలుగు బ్రాహ్మణులు. మురిగి వాడుకాఖుకు జెందినవారు. భారద్వాజగోత్రము. దక్షిణదేశములో నాగపట్టామునకు 16 మైళ్ల దూరమునందున్న తిరువాలూరు అను గ్రామము. వీరినివాసము. వీరు సంస్కృతాంధ్రములందు చక్కని పండితులుగలవారు. గాఢాభిజ్ఞులు. వీరిచే రచించబడిన వేదాంతగీతములు అప్పటి తిరువారూరి పరిపాలకుడగు కానాజీగారిచే ముగల కొనియాడబడినవి. గిరిరాజు బ్రహ్మయ్యగారికిగల విరుగుడు కుమారులలో కడపటియొకడగు రామబ్రహ్మయ్యనకు కాంతియను సతీమణివలన భారతదేశ బ్రహ్మయ్య త్యాగరాజుబ్రహ్మయ్య అనునొంపురు కుమారులు జన్మించిరి. అందు రెండవవారకు త్యాగరాయలై చింతిరస్థులజీయులగు నున కథా నాయకులు. త్యాగరాయలతోడ రామబ్రహ్మయ్యగారు భాగినలులై, కాలక్షేపముల గావించుచు తిరువారూ సామాన్యమున తీసి నోపాధి కలిగియుండిరి. వీరు నిశ్చల దైవభక్తులై తమ భాగవత భక్తి తత్పరులై యున్నందులకెంతయు సంతోషపడెదమని మురియుచుండెనవారు. యిట్టి పరమభక్తులైనవారిని శిష్యులైతెచ్చుచు పంచనాద బ్రహ్మయ్య బాల్యమునుండియు బుద్ధివశిలము లై కలగించెను గాని రెండవవారుడగు త్యాగబ్రహ్మయ్యమాత్రము "పువ్వు పుట్టగనే పరిమలించు"ననునట్లు సర్వసద్గుణములకు ప్రాప్త సమస్తత ప్రజ్ఞావిశేషముల కాలవాలమై యుండెను.

"బాల్యము విద్యాభ్యాసము"

త్యాగరాజుతన సమకాలికుడగు ముత్తుస్వామి దీక్షితరు వలెనే తిరువాలూరునందే జన్మించెను. తిరువాలూరునందున్న పుదు నాలగైదు సంవత్సరముల యాడుగల బాలుడై త్యాగ రాజు ఆ గ్రామముందలి పల్లెటూరులో చదువజేయబడినాడు. కాని ఆ పాఠశాలయందు విద్యకంటే మరొకటి దురభ్యాసములై యధికముగ బాలలకు గల బడుమండెను. తన ప్రాముఖ్యతకు పంచనాద బ్రహ్మయ్య పల్లెటూరునుండి చదివి మావంతయు పట్టణమున గాంచినకొరగామున రెండవకుమారుడగు త్యాగబ్రహ్మయ్యనైన అన్నత విద్యాపాఠశాలకు జేయవలెనని యాశించినవాడై రామబ్రహ్మయ్య తిరువాలూరునుండి తంజావూరుకు తరలించునందుకు ముగ్గురు కారణములతో కానేరనిదీక్షితరుమందున్న తిరువాయూరు అను గ్రామమునకు నివాసమును మార్చెను. తిరువాయూరు నేటికిని దివ్యక్షేత్రమైయున్నది. యిచ్చటను తిరువాలూరునందువలెనే నిరుపయోగమగు పల్లెటూరు పేరు మనత్యాగ బ్రహ్మయ్య పాలబడినాడు. అందుచే రామబ్రహ్మయ్య తన తన యుడగు త్యాగబ్రహ్మయ్యనకు విద్యోపాసకుడై ఆత్మజ్ఞానముతోబాటు, సత్యవర్తను, సర్వభక్తులను బోధించుచు వచ్చెను. యిటు లైదుసంవత్సరము లింబునే విద్యాభ్యాసమొనర్చినపిదప త్యాగబ్రహ్మయ్యను ఆయూరన్న పంపిల్లతంజావూరు యందు ప్రవేశపెట్టవలెనని జనకుడగు రామబ్రహ్మయ్య తలపెట్టెను. కాని ఆతని సతీలీలమగు కాంతాదేవి తన ముద్దులతనమునకు "త్యాగ"ను యాతని తండ్రితాతలవలెనే "భాగవతాదు" నిగయొనరింపజేయు బట్టెను. తిరిగిదప్ప తిరువరకును తమ పుత్రుని విద్యాభ్యాసము విషయమై ఆభిప్రాయములు భేదించెను. కాంత తనపుత్రుని ఉన్నతశక్తిని బాల్యమునందే గుర్తించి ఆతడు పురందరదాసువలె గొప్ప "భాగవతాదు" కాగలడని నమ్మియుండెను. తుదకుత్యాగ బ్రహ్మయ్య కళాశాలయందు ప్రవేశించెను. ఆకాలమున కళాశాల యందు రామానుజ భారత భాగవతములు దేశభావయందును వ్యాకరణము, తర్కము, వేదములు సంస్కృతముందు గలరబడుచుండెను. నాడు సంచిత్రము లిట్లు విద్యలందరి లేటి యితర విషయములతోబాటు రామానుజమును మాత్రము అభిమాన గ్రంథముగ వరించెను.

"జననకాలము"

త్యాగరాయలవారి పురగాములై జననకాలము దుశకంఠ నివరముగ తెలియజేయబడిలేదు. త్యాగరాజులవారి శిష్యులలో నొకరగు కామయ్యంగారు తమ తెలిగించినట్లు లభించిన భాగవత తరు త్యాగరాజు

చరిత్రముందు "త్యాగరాజులవారి జన్మసమయము కలియుగము 4948 పురాణపుష్కలమునందే జన్మించి"నాడని (వాసి ముంకిరి, శ్రీయతులు నరసింహ భాగవతర్ రామానంద రూపి, ఆదిత్యుడే కంపెనీ, కే. వి. శ్రీనివాసయ్యంగారు, పి. వి. కృష్ణ స్వామయ్యర్ నాగరాజు భాగవతర్ గార్లుగూడ యిందులో శక్తినివించి, మరి యు త్యాగరాయలవారి యుగధనగూడ ప్రతిపత్తిని మా దివ్యుండే సంతకముచేసిరి. క్రీస్తుశకము 1847 జనవరి 6 న లేటి త్యాగరాయలవారు కర్ణాటకలోని మనము నిస్సందియముగ తలంపవచ్చును.

త్యాగరాజులవారి జననము గూర్చి మాత్రము పలు పురు పలు యభిప్రాయములను కలపించియున్నాడు. వగలవా భాగవతరు తెల్పిన యభిప్రాయముతో శక్తినివించినది. వీరికు పునరు త్యాగరాజు కలియుగము 4959 బహుధాన్యసంవత్సర ముందు జన్మించిరిని విశాఖిప్రాయమును నెల్లడించిరి. కావున పంజా భాగవతరు గారి యభిప్రాయమున నున సరించిత్యాగరాజు కలిగి 5011 లు జీవించెను. టి. వేదాదిపదాపముదలియారుగారు 1148 సం॥లో త్యాగరాయలవారిని పంచర్చించిరి. అప్పటికి త్యాగరాయలవారు 84 సం॥ వయస్సు గలిగియుండిరి 1838 సం॥లో త్యాగరాజుల వారే నేనాడ సదాన ముదలియారుగారిపింఠిండ్లి పూ తనకు 79 సం॥లని తెల్పియుండిరి. అందుచే రెండును త్యాగరాజు పుట్టక 1759 సం॥ ముదిర్చుడ మొనర్చుచున్నవి. కావున భాగవత గ్రంథ చక్రవర్తియగు త్యాగరాజును 1751 నుండి 1847 వరకు 88 సం॥లు ముని యుండెనని తెలియవచ్చును.

త్యాగరాయల నిర్మలజీవము

త్యాగరాయలవారు "సమయము తెల్లిన"యకు కృతజ్ఞా గ్రహణమును తమ సంపదచే పుణ్యమును గడింపనివో అట్టి భుక్తులంటేమి పోనోమి, "అందుడైనవానికి కనుకెప్పుడు మాయ బడినామి లేకుండు"ననోమి" యని పాడెను. ఒకమారు తంజావూరు రాజా శివభాగ్యంతు త్యాగరాజుగారిని పిలువనంపుట కొరకు మనుజుని పంపెను. ఆతడు త్యాగరాజువద్ద కడదెంచి "రాజాగారిపే యొక్క కృతిన ప్రాయశఃపించినదియై, అందుకు గాను రాజుగారు గొప్ప భూదానమును గావించురని తెల్పగా త్యాగరాజులవారు "మీ రాజుగారు ఆత్మస్తోత్రములకై తన సంపదసేల న్యాయపరమభావనలకై మరయు అజ్ఞానాంధకారములొబడి, దుఃఖ్యులగు నారికి కృతలాసంగి సంగీతకళ ధోరే నెందులకు పాడుచేయవలె"నని పల్కిరెను! ఆవారావారు డొడ్డతొ యూరకండ్లక రాజాగారిచ్చెనన్న మార్గ పాఠోపి కమునగూర్చి త్యాగరాజుతో బ్రతుకొననట్లు చెప్పవలెననినాడు. త్యాగరాజు అశాశ్వతమున సంపదలతోనే తమ యభిప్రాయమును "ధిక్కాల ముఖమ, రాముని సన్నిధి సేవముఖమ" యనుకృత యందు నెల్లడించెను మరొకప్పుడు తిరువాన్మూరు పరిపాలకుడు స్వామి తిరునాలోగారు వడివేలు అను పదవిని త్యాగయ్యగారి కొరకంపెను. వడివేలు త్యాగయ్యగారిని సేకధంసుల ప్రోత్సహించి ఎల్లులైన తిరువేదములను గొంపో జూచెను. త్యాగరాజుయొక్క పదవిని మహారాజు అభిషేకితయైననయిన వారి కీర్తి యనుమడింపగలదని భయపెట్టెను. కాని త్యాగరాజుల వాడు వానినెల్ల పెడచెప్పిరి కీర్తి యను పదవియు సంపదలును దానిచ్చగించుటలేదని స్పష్టముగ బల్కెను. ఈయభిప్రాయము "పదవిని సద్వృత్తి కల్గుటే చదివెదకాస్తోత్రనివత్తునత్రా తెలియలేనది వదనా" యను కృతీయందు నెల్లడించెను.

యాపము, స్వభావాదులు

త్యాగరాజులవారు బుద్ధివంతులగునట్టి పాడగర్లు, చామ:చాయగర్లు యుండెడివారు. విశాలమగు భుజపంధములగువారు. సర్వారయవత్సరమునందైనవారు. భూముపము గ్గుతము. తిక్కనుగద్దుక్కులు. భారీ శీత్రములు వెన్నెలను చిమ్ముచుండెను. కంఠసీయందు తులసీసమాలికయై, నెమ్మదుట గొప్పపదనమును, రామకరమున చింతలను, దక్షిణాపదుందు జపమాలయై, శ్రేణికి పనిత్రమును, ఎర్రని తలపాగా మధ్య ధారకంతులనడుమకూలంబుములుగల పన్ననివస్త్రమును గలిగి శోభిల్లుచు, నిరాదంబరజీవము నిర్మలచిత్తములను ఆత్మవృత్త మేధాసంపదలను, వెల్లిచిరియ జేయుచుండెను. నిరవధిక దైవభక్తియు, కార్యదక్షతయు, సంకల్పశక్తియున్నగు మగుణ పుంజమును తంతండ్రినందగించెను. త్యాగరాజు తనభార్యన కమగ ప్రేమించి, గౌరవించుచుండెను. పుత్రుడైనను, పుత్రికయైనను నొకరేయగు ఏకపుత్రకయైన శీతాలక్ష్మీయను బాలికను ప్రపంచములో దుర్లభమగు మహద్భాగ్యముగ భావించి ప్రేమించుచుండెను. త్యాగరాయలవారి జీవితముగలబరియొందున ను కొంచెముపుసానమునకలిగియుండెను. అందుచే శిష్యులొక్కొక్కపుడీవిషయమై యసంకల్పి జెందుచుండెడివారు. శిరకాలమునకు త్యాగరాజులవారు కాంతగుణయుక్తు ప్రభావము పెంపినవాడై "కాంతములేక సౌఖ్యములేదు, సారపదకయ నా" యను కృతీని పాడెను.

త్యాగరాజులవారు వారసునిచే గురూపదేశమునందింప సాగ్రచ దాయభిప్రాయ మొకటిగలదు. త్యాగరాజుగారు తమకృతులందు కొన్నింటియందు వారసునిగూర్చి స్తోత్రముగావించి యుండిరి. ఆపూర్వరాగములందు రచించబడిన త్యాగరాజుల వారి కృతులు ఘనరాగములతో రచింప బడిన కృతులనంటే నులభియాలి. అందు కంగతులు లేనేలేవు. ఉన్నను చాలా స్వల్పము. ఐనను వాని శీవత, భావోన్మతులనలన ఎక్కుడు ఆకర్షణియమై యుండెను. త్యాగరాజులవారికి పూర్వము పార్వవీయమై యుండెను. త్యాగరాజులవారికి పూర్వము పార్వవీయమై కర్తవల కపయోగింపబడిన రాగములు బహువ్యవస్థము. జనతేవుడు 12 వ శతాబ్దమున) తన గీతా గోవిందములో 12 రాగములను మాత్రమే ఉపయోగించెను. 1660 సం॥ వర కీదేశముందు వర్ణంబు సభిగారి రాగపద్ధతియే అనుసరింపబడుచుండెను. ఐను త్యాగరాజులవారి తరువాతికాలమువారు "చతురదండి ప్రకాశి"యందలి మేళకర్తకుమును పూర్తిగ వినియోగించుకొంటును పంత జంచిరి. త్యాగరాజులవారు రాగ పద్ధతులను మాత్రములనెల్ల శరణోధిచి వెకలనభిపదతి నాపరింప అందునండి 47 మేలర్లు తినిగొని 505 కృతులలో వేర్వేరుగ పాడెను.

పిదప ఉపన్యాసము త్యాగరాజుగారి వేదాంతమత వ్యాప్తినిగూర్చి మాట్లాడుచు తానుగలకనంద్యుని గీతాంజలిని, త్యాగరాయలకృతులం దివిషియున్న వేదాంతభావనారమనకను బోధికను గన్పరచి గీతాంజలి నుండి 11 వ గీతమును త్యాగరాయలవారి "అపరాధములనోర్య" యను కృతియు రెండు నొకటియై యుపపల్లిరి. ఈ కృతియే ఈ వరసుభాగవతోత్తముని కట్టకడపటి కీర్తన యని పల్లిరి.

శ్రీ పి. సాంబశాస్త్రి అయ్యరుగారు ఉపన్యాసకలసంధినము లిచ్చించుటతో సభ ముగింపబడినది.

శిరస్తాదారు మేజిస్ట్రేటులు

కేరళాగౌ యభిప్రాయము

వివేకానంద్యర్ పి. కేశవశాస్త్రి సం. ఎల్. సిగార్లు (వాయుమస్వాక. తాలూకా శిరస్తాదారులకు మేజిస్ట్రేటులై ఆధికారములుగూడ నొపలలోగల అధిపంద్యులను గురించి సేను గవర్నరుగారికి గౌరవపూర్వకముగ జెప్పించెనను.

దేశమందంతటను శాస్త్రయ విచారణాఖున కార్యనిర్వాహక కాఖును విడదీయవలెనని ఆంధ్రోకనము జరుగుచు నేయున్నది. అటుల ప్రత్యేకించనివో శిష్టాధికారకల్పకలకంటే తక్కువ ఉద్యోగులను మేజిస్ట్రేటులై ఆధికారము లొపగూడదనకూడకొరవడిన కాని ప్రభుత్వమువారు యావదయమున నేవననే మేజిస్ట్రేటులను నియమించుట నలుమేజిస్ట్రేటుల జీతముధిక్యు జేయుటకంటే నితర మేదియు గావలెనని నేవననే నలుమేజిస్ట్రేటులు లేని కొన్ని తాలూకాలలో తాలూకా శిరస్తాదారులే 2,3 తరగతుల మేజిస్ట్రేటులుగ నియమింపబడుచున్నారని శిరస్తాదారు మేజిస్ట్రేటులు సాక్ష్యమును తీసికొనుట పొచ్చి లనుచారివకల్ల వాదనలను నాకల్యముగ వినుట మున్నగునవి చేయబూనుటకు శాస్త్రయశాస్త్రసమృత్తులగుననో భావములు గలగుట మిక్కిలి అరుదు. ఆరికలాధిముల నాలోచించి కొన్ని చోట్లలో నేవననే మేజిస్ట్రేటులను నియమింపకుండుటవలన ప్రజలకు మిక్కిలి యిబ్బందులు కలుగజేయుచున్నవి ప్రజలీ విషయమున సంకల్పి జెందుచున్నాడు.

చాలమంది శిరస్తాదారులు ఉన్నగునస్తానులలోనంది ఆపదని పొందుటవలన, వారి కంఠకంటే పెద్దపదవుల కావకములే నందున ను ప్రజలకు వీరియారు వశ్యాపము గుడురత్తుపడి. శిరస్తాదారు మేజిస్ట్రేటులలో చాలవందకి క్రిమినలుకేసులను విచారింపగలగునంతటి శాస్త్రయశాస్త్రాని భవమలేదనుట తప్పుము. ఒక శిరస్తాదారు మేజిస్ట్రేటు 3 వ తరగతి ఆధికారము లొగగవది రూ 100 లు జీతము పుచ్చుకొనాను ఆతనికింటే పదభిమును తక్కువ వాకినిగూడ ఒక నెల కరికేక్షయింప, రూ 50 లు జారానా నాయను విధించవచ్చును. 2 వ తరగతి యధికారము లొగగబడినయెడల 6 నెలల కరికేక్షను, రూ 200 లు జారానా యను విధించవచ్చును. ప్రెంచియెడియలోను తదితరస్థలములలోనుగూడ ఒకనిని శిక్షించినతరువాత నాతడు అపిలుచేసికొనెదననిన జామీనుపై శిక్షికుని విడువలచేయుదురు. బ్రిటీషు ఇండియాలో నల్లులలేదు. శిక్షికుడు అపిలుకొద్దవారి యు తరువు ప్రకారము జామీనుపై విడుదలచేయబడువరకు జైలునందు ప్రుగవలసినదే. ఇట్టిశిక్షను ఒక శిరస్తాదారు మేజిస్ట్రేటు విధించినను జైలునందుండుట తప్పని సరియగుచున్నది.

తక్కావి యుగపద్ధతులు

తక్కావి యుగపద్ధతులను రయతులకు చాలయొక్క టులు కలగుచున్న విషయమునుగూడ సేను గవర్నరు ప్రభువు గారితో మనవిచేయుదును.

మదరాసువార్తలు

“హిందూ” గోల్డెన్ జూబ్లీ యుత్సవసంఘము:— ఈ నెల 28 తేదీన సాయంత్రము 4 గంటలకు మహాజనసభామండలి మన హిందూపత్రిక గోల్డెన్ జూబ్లీని ఏవిధముగ జరుపవలెనో యోచించుటకు సమావేశమగును.

మదరాసునందు మరణములు:— ఈ నెల 14 తేదీతో అంతమగువారమున ముగ్గురు కలరావలన, 4 గురు మళూచి, ముగ్గురు ఎంటెరిక్ జ్వరము, 18 గురు మలేరియా, 15 గురు తదితర జ్వరమువలనను మరణించిరి.

సి. సి. సి. భక్తిమార్గసభ:— ఈసభవారియాజమాన్యమున ఈనెల 22 తేదీ సాయంత్రము 4-15 గంటలకు కలపల కల్లెన్ చెట్టి బాలికా పాఠశాల చింతాడిపేట, లో మిస్ కన్నమ్మాళ్ (మధురాతలము) గారు గానమును సల్పెదరు.

ప్రొ. రామనగారి కి వ ఉదన్యాసము:— శత్రుసాయంత్రము 5-45 గంటలకు గోళంపాలలో డర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారి యధ్యక్షత్వక్రింద సోవియటురస్త్వలో నైదువారములు అను విషయమునుగూర్చి యువశాస్త్ర సము గావింపబడును.

చింతాడిపేట సత్కాలక్షేపసభ:— ఈయాజమాన్యమున 1/106 నెంబరు స్వామినాయకపీఠి చింతాడిపేటలో ఈనెల 22 తేదీ సాయంత్రము 4-15 గంటలకు తిరుజనల్లూరు రామస్వామిశాస్త్రిగారు వికటప్రదర్శనము గావించెదరు.

మద్రాసు అరుంధతీయ మహాసభ:— ఈ సభవారి ప్రచారకులు రాజమండ్రి నుండి ఏలూరునకేగి యచ్చట నొక సభగావించి బెజవాడ బుట్టుప్రక్కల గ్రామములను, బిల్గుగుంట, నెల్లూరు పురముల కేగి నిన్న ఉదయమునకు మదరాసుచేరిరి. నెంట్రిటన్వేషనవద్ద వీరికి అరుంధతీయ సభవారిచే స్వాగతముపగలడెను.

భారతపితామహుని ఛాయాపటము:— భారత పితామహుడన బరగు దాదాభాయి సాహోజిగారి ఉద్వేగకాయ ఛాయాపటమును మదరాసు పెనేటుమందిరమున నుంచుటకు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము వారంగేరించినట్లు గా|| రావు బహదూర్ జి. ఎ. నటేశ్వరగారు ఆసోసియేటెడ్ ప్రెస్ వారికి తెలియజేసిరి. (ఆ. (పె.)

కార్పొరేషను బాలురపాఠశాలలు:— ఈనెల 20 తేదీ ఉదయము 8-80 గంటలకు ఇరుపప్పన్ గ్రామపీఠి నె 1/44 రులోను 28 తేదీన ఉదయము 10 గంటలకు కొనపేట లయాలకోడులో నొకటియు 31 తేదీ ఉదయము 10 గంటలకు నెల్లూరు తేనాంపేటలో నొకపాఠశాలను కార్పొరేషను వారు తెరచెదరు.

రాకపోకలు:— డర్ ఆన్సామలై చెట్టియారగారు ఉదకమండలమునకు, విద్యాసాగర పాండ్యగారు ఎర్నాకులమునకు, ఎన్. వి. రామస్వామి మొదలియారగారు బెంగళూరునకు హెచ్. ఎం. హుడ్ గారు బల్లారికి గత రాత్రి వీగిరి.

ఎ. జె. హేపెలు రైల్వేపోలీసు నూకరింబెండెంటుగారు నేటి ఉదయమునకు మదరాసు వచ్చిరి.

క్రిక్రిక్ విజయనగరం మహారాజగారు ఉదకమండలమునండి నేటి ఉదయమునకు చెన్నపురికి వచ్చిరి.

రైల్వేప్రమాదములు:— నిన్న ఒకమాన్యాడీ యానకుడు ముడనూరునుండి తాడిపత్రికి బోవుచుండి రైలులోనిదురించెను. రైలు తాడిపత్రి స్టేషను దాటి బొటరుగిగ్గులదిరికేగునీటికితడుమేల్కొంచి స్టేషనుదాటి పోయితినిని రైలులోనుండి గెంతికేసి క్రిందబడి చనిపోయెను.

రేఫల్వేషనవద్ద నిన్న రైలులోడుమీద రెండుశవములు కనపడెను. వీరిరువురును ఒకగ్రామమునుండి యింకొకగ్రామమునకును రాత్రి ఒకరైలుబండిక్రిందబడి యుండవచ్చునని ఆశుకొనుచున్నారు. రైల్వేపోలీసువారు దర్యాప్తుచేయుచున్నారు.

మోటారు ప్రమాదములు:— రూటర్సుకుసంబంధించిన ఇ. యస్. ఎఫ్. ఎం. మన్రోగారు నిన్న సాయంత్రము మాంటుకోడ్లలో మోటారులో నేగుచున్నపుడు మన్రో విగ్రహము సమీపమున వర్షములో మోటారు జారిపోయి యొక చెట్టులో డిక్కినెను. మోటారు చెడిపోయెను. మన్రోగారికేమి యు గాయములు తగులలేదు.

ఈ మన్రోగారు పూర్వపు డర్ థామస్ మన్రోగారివంశములే. గావున వారి పూర్వకుని విగ్రహమును గాథాలింగన మొనర్చిరిని యీ మన్రోగారిని తమన్నే హేతులు ఎగతాళిచేసిరి.

మరియొక మోటారుబళ్ళు ప్రమాదమీ సలమననే నిన్న సాయంత్రము జరిగెను. బళ్ళులో చాలమంది ప్రయాణికులు గలరు. బళ్ళు తిరగబడి చాలమందికి గాయములు తగిలెను. అందొకరు వి. వెంకట్రామయ్యగారు హైకోర్టు రిజిస్ట్రార్ గారి పొడకలు, వీరికి గాఢమగు దెబ్బలు తగిలెను. వీరికి యీ ఉదయము ఎ త్వ రే వ రి త్త గా వి ం త బ డె ను.

ప్రొ. సి. వి. రామనగారి యువన్యాసములు.

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమువారి యాదగమున ప్రొ. సి. వి. రామన్ ఎం. ఏ. డి. ఎస్. సి. ఎస్. ఆర్. ఎస్. గారు యీనెల 24, 25, 26, తేదీలను సాయంత్రము 5-80 గంటలకు ప్రారంభించి ప్రెస్ డిస్కంకాలేజి ఫీజుకు హేతుల మూడు ఉపన్యాసములను “The Nature and Properties of the Liquid state” నుండి గావించెదరు.

ఈఉపన్యాసములు తార్కాణ పూర్వకము గాన, లాంతర వహాయమువలనను గావింపబడును. ఫీజుకు, కెమిస్ట్రీ విద్యార్థులకు ముఖ్యమైనవి. ఈ ఉపన్యాసమునకు హాజరు కాదలచుకొన్నవారు టీకెట్లు కొనుక్కొనునవలెను. టీకెట్లకు మదరాసు యూనివర్సిటీ రిజిస్ట్రార్ గారికి దరఖాస్తు చేయవలయును.

హారముగైకొననని భీష్మించుట

కిష్టగార సాధుగారి యుదంతము

రాజపుత్రసాసమున కిష్టగారసంస్థానమునం దొక కైతు సాధు తన జన్మాంతమువర కాహారమును గైకొననని కృత నిశ్చయమైయున్నాడు. ఈతడు ఆహారమును బహిష్కరించి ఉష్ణోదకమునే పానముగాజింపుచు జీవించుచున్నాడు. ఈనెల 12 తేదీతో యీత డిట్టివ్రతమును బూసె 58 దినములు గడచెను. వివిధప్రదేశములనుండి యీతని పంధ్యకార్తము వేలకొలది జనులేనుచున్నారు. ఈమహామనియొక్క వ్రతదీక్ష ఫలితముగ కిష్టగార్ మహారాజువారు తమ సంస్థానమున నేనిషయమున నైనను జంతుబలిని గావించగూడదని శాసించిరి.

ఎల్లెక్ట్రికల్ ఇంజినీరులు

ప్రభుత్వ ప్రకటనము.

మదరాసు ప్రభుత్వమువారి క్రింది ప్రకటనము గావించుచున్నారు. సానిక సంస్థలకు ప్రభుత్వమువారి ఎల్లెక్ట్రికల్ ఇన్స్పెక్టర్లు అవసరమువచ్చినపుడు సహాయము నలుపుటచేత ప్రయత్నములెల్లెక్ట్రికల్ ఇంజినీరులకు నష్టముకలుగుచున్నది. ఏమనప్రభుత్వపు ఎల్లెక్ట్రికల్ ఇన్స్పెక్టర్లు చతుకగా పనిచేయుచున్నార. గావున వారి సేవ సానిక సంస్థలు కొరచున్నవి. అనవిషయమును ప్రభుత్వమువారిదృష్టిలోనికి లేపడెను. ఈరజధాని యందు ఎల్లెక్ట్రికల్ స్కీముల నభివృద్ధి గావించుట కిట్టియుతరవులు ప్రభుత్వమువారు జారీ చేసియున్నారు. అర్హులగు ప్రయత్నముల ఎల్లెక్ట్రికల్ ఇంజినీరులు ఇప్పుడు సానిక సంస్థలకు దొరికనచో ప్రభుత్వమువారి విషయమున పోటీసలుపుట కిచ్చగింపరు. ఇట్లుపై ప్రయత్నముల ఎల్లెక్ట్రికల్ ఇంజినీరులకు అతీత మగుపనికి మాత్రమే సానిక సంస్థలు కొరచయెడల ప్రభుత్వపు ఎల్లెక్ట్రికల్ ఇంజినీరులు సహాయము చేయుదురు. ప్రభుత్వ ఇన్స్పెక్టర్ల క్రిందివిధముగా లేట్లు హెచ్చింపబడెను. ఇన్స్పెక్టర్స్ వను, మొదలగు వానికి కంట్రాక్టు మొదలగువానికి తనిఖీగాజించుట మొదల గు వానికి ఎ స్టి మే డ్ ఖర్చులలో నూటికి ఒక్కొకటివరకును నీయవలెను. ఎల్లెక్ట్రికల్ ఇన్స్పెక్టర్ గారినిబిట్టు ఖర్చులు భరించవలెను. ఈస్కీములు యిదివరకు ఆములలో నున్న పనులకు వినియోగపడెను.

సిప్లా 18:— ఇండియన్ పోలోబట్టువారు సిడ్పీ (ఆస్ట్రేలియా) లోజయము గాంచుచున్నందు కభిసందించుచు వైస్రాయాగారు తలవించిరి.

క్రియోలిక్ టి. ప్రకాశంపంతులుగారు నేటి ఉదయమునకు మదరాసు వచ్చిరి.

గా|| జి. వి. నటేశ్వరగారు

ఈ నెల 24 తేదీన కెనడాకు బయలుదేరెదరు గా|| రావుబహదూర్ జి. ఎ. నటేశ్వరగారు కెనడా పార్లమెంటు సభకు ప్రతినిధి యీ నెల 24 తేదీన మదరాసు నుండి బొంబాయికేగి అక్కటనుండి ఈ నెల 28 తేదీన స్టీమరుకెక్కి కెనడాకువీరెదరు.

ఉదకమండల వార్తలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

సానిక సంస్థలు

ఉదకమండలం, 19:— జిల్లామునిసిపాలిటీల సమరణవట్టుము పూర్తిఅయినది. మునిసిపాలిటీలకు ఆర్థికపర్యాయము వంపబడును. జరుగనున్న కాసనసభలో నడి ప్రవేశపెట్టుబడరు.

చిదంబరం విశ్వవిద్యాలయము

డర్ ఆన్సామలై చెట్టిగారిసంగిన 42 లక్షలు అంగీకరించి ప్రభుత్వవారు యేవరకులపై విశ్వవిద్యాలయముస్థాపింపబడవలెనో నూచించుచు ఒకచట్టము తయారుజేసిరి. రానున్న కాసనసభలో యీచట్టము ప్రవేశపెట్టుబడవచ్చును. తదితరవిశ్వవిద్యాలయసంఘము రిపోర్టుగూడ యీ చట్టముతోబాటు చర్చింపబడును.

మంగళ్యరరావుగారు జనరలు అస్సెట్రియండు మూడవ పర్వతగ నియమించబడిరి. డి. కనకసతేశ్వరగారు వక్తు వైద్య శాస్త్రబోధకునిగ నియమించబడిరి.

గవర్నరుగారు ఆగస్టు 22 తేదీన మదరాసునకు బోయి 28వ తేదీన కాన్యాకేవను ఉత్తర్యాస మొనంగెదరు.

హార్టువారకగారి క్షమాపణ

సముగము గాదు

(బీమసర్వీసు)

లండన్, జూలై 18:— హార్టువారకగారి క్షమాపణ అసంపూర్తిగ నున్నదని పకలత్వాలాగా రనుచున్నారు. హార్టువారకగారు తమ గౌరవమును గాపాడుకొనుటకు ఒకేమార్గమున్నది. రాయలకవిమనుననుండి రాజీనామా నీయవలెను. తాతాకంపెనీమీదమోపిన అసత్యము లన్నిటిని హార్టువారకగారు రుప సంహరించుకొనలేదనియు ఆతని క్షమాపణ అసంపూర్తిగను, అసంపూర్తిగ నున్నదని బహిరంగలేఖను పకలత్వాలాగా హార్టువారకగారు వ్రాసిరి. భారత పెట్టుబడిదారులు, కార్మికులనుగూర్చి బల్లిన అసత్యము లన్నిటిని యువసంహరించుకొనలేదు. తాతాకంపెనీకి క్షమాపణ తెప్పించి భయపడి ఇచ్చి తినిగాని వక్తావ్రాతముతో గాదు. తాతాకంపెనీవారివలె దావావేయలేని ఇతరులకు క్షమాపణ జెప్పలేదు. ఇదియే తా ఆలోచనకు దృష్టాంతము.

రాయలకవిమనుతో తిరిగి ఇండియాను పోవుటకు చిక్కులు లేకుండ జేసికొనుటకే ఇట్లు క్షమాపణ జెప్పిరి. కాని జోగకటిగాదు.

సైమును కవిమనువట్టు భారతీయులు జూపిన విముఖతను గూర్చి మీరు పూర్తిగ అబద్ధమును చెలిపిరి. భారతదేశ మంతయును ఈసంగతి తెలియును. కార్మిక పక్షమువారి విషయమై అసత్యమును చెలిపిరి. తాతాకంపెనీకి మాత్రమే క్షమాపణను జెప్పినంతమాత్రాన మీ కష్టములు తొలగజాలవు. రెండవసారి ఇండియాను పోవుటకు తోడ్పడవు.

ఇదివరకున్న కష్టములకు తోడు హార్టువారకగారు రాయలు కవిమనులో యున్నచో మరింత ఎక్కువ చిక్కులు ఏర్పడును.

ఆసోగ్యముచేగాని దుందుడుకు స్వభావముచేగాని ఇండియాలో నిస్సృతిక విచారణకు సంబంధము మీరు తగదని మీరే ఋజువుజేసితిరి. ఇండియానుగూర్చి మీరు నిజవరసిక్తులను బెంబలలరని ఋజువు జేసిరనిరి.

ప్రజాక్షేమము నిమిత్తము హార్టువారకగారిని రాజీనామా నీయవలెను చేయించవలెను. ఇండియానుగూర్చి బలికన అబద్ధముల నుపసంహరించుకొనునటుల జేయవలెను. భారత కార్మికులు సైమునుకవిమనుకు నిముఖులుగారన్న అసత్యము నుపసంహరించుకొనునటుల జేయవలెననిరి. బహిష్కరణవాదులు గారన్నమాట అబద్ధముని ఒప్పుకొనునటుల జేయవలెను. హార్టువారకగారు రాయలకవిమనునుండి వైద్యముగ రాజీనామానిచ్చిననే నిజమును క్షమాపణ యగును. ఇతి వీలుగానిచో ఆసోగ్యముగ నున్నదనిగాని లేక వరాజయభయము లేకుండ తన ఎన్నికలపై ప్రయత్నించవలసినదనిగాని జెప్పి రాజీనామా నీయవలెననిరి.

కారాగృహములు

శివశంకరశాస్త్రి

కారాగృహములలో పరిస్థితు లెటు లుండునో జలుపలివారికి తెలియవు. జయిలు అధికారు లేమిజ్ఞప్తిన, అదియే ప్రమాణమగుచున్నది. దీనిని కాదనుటకుగాని, అగుననుటకుగాని. ఇతర ఆధారములు ప్రజలకుండవు. అధికారుల ప్రకటనల నత్యానత్యములను పరిశీలించుటకు, సాధనములు గనుపించకున్నవి. అనధికార ప్రేక్షకులున్న మాట నిజమే. కాని, వీరు ఎవరికి బాధ్యులొ తెలియ కున్నది. వీరు అప్పడప్పడు వెడలుచున్నను, వీరు ఖయిదీలసిగ్గిరి సాకల్యముగ పరిశీలనగలరని దోచదు. వీరి పలహాలను అమలులో బెట్టుచున్నటుల గాని, వానికి విలువయున్నటులగాని, గనుపించ కున్నది. విజిటరు లెట్టిసలహాల నిచ్చిరో, అవి ఎంతవరకు ఆచరణలోనికి జేబడెనో, కారాగృహముల రిపోర్టులు దెలుపకున్నవి. అసహాయోద్యమమునకు ఫలముగ, జేతభక్తులు పలువురు కారాగృహములలో బ్రవేశించుట తటస్థించెను. వీరు వెల్లడిజేసిన సందర్భములబట్టి, కారాగృహ పరిపాలనము మిక్కిలి లోపభూయిష్టముగ నున్నటుల విదితమయ్యెను. గాంధీమహాత్ముడు, లజపతిరాయి, పండిత ఇంద్ర మున్నగు నాయకశ్రేష్టులు, కారాగృహ పరిపాలనము అవమానకరముగ నున్నదని, వెలిబుచ్చిరి. జయిలుకమిషనువారు ప్రచురించిన రిపోర్టుగూడ, కారాగృహములస్థితి ఎంతమాత్రము వాంఛనియముగ లేదని చాటిరి. పరిస్థితు లిప్పటికిని చక్కబడలేదని, పండిత ఇంద్రదాగారిటీవల దెలిపిన నిదర్శనములబట్టి గ్రహింపవచ్చును.

కారాగృహముల ఇన్స్పెక్టరుజనరలు గు లెట్టి నెంటు కలనలో జె. పి. కామిరాజుగారు తయారుజేసిన 1927 సంవత్సరపు రిపోర్టులో, “జయిలు లోని ఖయిదీలకిచ్చు భోజనపు నాణ్యమును గూర్చియు, ఆనుకూల్యము గూర్చియు శాసనసభలోని అనధికారసభ్యులు జేసెడి బాధ్యతా రహితమగు ఆరోపణ”లను తీవ్రముగ నిరసించిరి. కాని వీరిచ్చిన అంకెలబట్టి జూచినను, విశేషాభివృద్ధి గనుపించదు. కోరాపుట్టి జయిలులో 100-కి 20 కి బైగ ఖయిదీల బరువు తగ్గెనట. విశాఖపట్టణము, కడలూరు, బళ్లారి, రాజమండ్రి, నేలం, మద్రాసు కారాగృహములలో బరువుతగ్గినవారి సంఖ్య తక్కువగలేదు. మీదుమిక్కిలి ఖయిదీల అనారోగ్యమును, దాని తోబాటు మరణముల సంఖ్య యు పూర్వ సంవత్సరముకన్న అతిశయించెనని రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. నెంటులు జయిలు లో కెల్ల నేలం జయిలులో ఎక్కువమంది ఖయిదీలు సనిపోయిరి. అక్కడ నష్టముజేసినవియ్యము మంచి

విగావని తేలినది. దానియందు విషముగూడ గలదని, ఇన్స్పెక్టరు జనరలుగారు తలచుచున్నారు. ఇట్టి వియ్యమువలన గలిగిన హెచ్చు మరణములకు బాధ్యులెవరు? వింత ఏమన, జయిలులోని వైద్యోద్యోగులు ఖయిదీలకిచ్చు ఆహారమునందెట్టిలోపము లేదని అభయ మొనగిరట.

నేలంకు పిమ్మట, రాజమండ్రి జయిలునందు మరణముల సంఖ్య పెచ్చెను. నేలంలో వేయింటికి దాదాపు ముప్పదిమంది చనిపోగ, రాజమండ్రిలో 25 మంది చనిపోయిరి. ఆలిపురం జయిలులోగూడ యిట్టి మరణపు రేటు గలదు. తిరుచనాపల్లి, మద్రాసు, విశాఖపట్టణము జయిలులు పిమ్మటి స్థానము నాక్రమించుచున్నవి. జిల్లా జయిలులలోకెల్ల కోరాపుట్టి జయిలులో ఎక్కువమంది చనిపోయిరి. ఇట్టిస్థితి, ప్రశంసాపాత్రము గాజాలదు. శాసనసభ్యుల విమర్శనము గాంచి కినుక వహించుటకు మారుగ, కారాగృహముల ఇన్స్పెక్టరు జనరలుగారు సావధానముగ యోచించి, ఖయిదీల బాధల నుపశమింపజేయుట యవసరము. వీరి ఆత్మస్తుతి వింతను పురిగొల్పక మానదు. జయిలు సూపరింటెండెంటుల గూర్చి కామిరాను గారిటుల వ్రాసిరి.

“సామాన్యజనుల కననేల, ఉన్నతాధికారులకు గూడ, జయిలు సూపరింటెండెంటు విధుల గూర్చి స్పష్టాభిప్రాయము లేకున్నది. సూపరింటెండెంటు గూడ గొప్ప జయిల రనియు, అతడు ఖయిదీలను భద్రముగ బంధించినది లేనిది చూచుచుండుననియు, వారు నిబంధనల నతిక్రమించినపుడు శిక్షించుననియు, తలచుచుండురు. ఈసంగతి బారాధనలీరోజులలో, నిజమై యుండవచ్చును. కాని, ఇప్పటి కాలములో, కథయంతయు మారినది. పెద్దజయిలుకు సూపరింటెండెంటుగ నుండు నాతనికి, బుద్ధివైభవముండవలయును. ఇతడు శిక్షణను కొనసాగించుచు, పరిశ్రమలను నిర్వహించుచు, సారిశామిక ప్రయత్నములను తిన్నగ నడుపగల సామర్థ్యమును జూపుచుండవలయును. కార్యనిర్వాహక విధులకు వైద్యవిధులనుగూడ జేర్చుచో, సూపరింటెండెంటుకు, విభుజులగు వైద్యులకుండు పరిజ్ఞానమును, సామర్థ్యమును అలవడవలయును. అసాధారణ శక్తిగలవారే, జయిలు సూపరింటెండెంటులుగ జయముబడయగలరు. నాక్రిందనున్న సూపరింటెండెంటులలో పలువు రిట్టిసామర్థ్యముల గలవారగుట, నా అదృష్టమని భావించుచున్నాను.”

ఇన్స్పెక్టరు జనరలుగారు జూపు సంతృప్తిలో ప్రజలు పాల్గొనజాలరనుట నిశ్చయము. ఇట్టి అసాధారణ సామర్థ్యము ప్రజలదృష్టికి గోచరించుట లేదు. 1927 సంవత్సరపు రిపోర్టునందలి ముఖ్యాంశములను పరికించుచో, పారిపోయిన ఖయిదీలసంఖ్య హెచ్చుగ నున్నటులు గనుపించును. జాడ్యముల, మరణములసంఖ్య యధికముగనున్నది. ఇట్టి లోపములను నివారించుకొనుట యవసరము. ఖయిదీలపై కొరడా దెబ్బల శిక్షవిధించుట, యింకను జరుగుచునేయున్నది, పడునెదుమొదలు, ముప్పదిదెబ్బలవరకు విధింపబడెను. “కొరడా దెబ్బలశిక్ష, పశుశిక్ష అయినను, దుర్మార్గులగు ఖయిదీలను వశపరచుకొనుట కీ శిక్షలేకుండ జరుగదు. ఈశిక్షను నేర్పుతో సాగించుచో, నష్టముండ”దని, కామిరానుగారు దెలుపుచున్నారు.

నాగరిక దేశములలో నిట్టి క్రూరముగు జయిలు శిక్షను తొలగించినచు, హిందూదేశమునం దింకను దీనిని తొలగింపరయిరి. స్వభావముచేతను వృత్తిచేతను నేరస్థులగు వారిని అండమాను మాదిరి ప్రత్యేక స్థలములలో నుంచవలయునని క్యామిరాను గారు సూచించుచున్నారు. అండమాను ఏర్పాటులను తీసివేయ దలచిన నమయమున మరియొక అండమానును సృజించుట ఎటులుండునో యూహింపవచ్చును. కొద్దికాలము జయిలుకు బంపు పద్ధతి బనికెరాదని, కామిరానుగారు చాల కాలము నుండియు గోరుచునే యున్నారు. మేజిస్ట్రేట్లు దీర్ఘకాలము శిక్షల నిపుడు విధించుచున్నందులకు, వీరు తృప్తి గనుపించుచున్నారు. కాని ఇందువలన గలిగెడి లాభమెద్దియో తెలియదు. 1927 సంవత్సరపు రిపోర్టు ప్రకారము, బందిపోటు, మోసము, కూనీనేరముల సంఖ్య విస్తరించెను. కారాగృహ శిక్షలు, నేరములను నివాపరింపలే కున్నవి. దేశపు ఆర్థిక స్థితి చక్కబడి, కణపులు తగ్గినగాని, నేరములు తగ్గనని దోచదు. ఆర్థిక స్థితిని చక్కబఱచు ప్రయత్నము మాత్రము గనుపించకున్నది. సెషన్సు కోర్టులలో విచారణ ముగియుటకు చాల కాలము బట్టుచున్నది. అడిషనల్ జడ్జిలను నియమించుట యవసరమని క్యామిరానుగారు గోరగ, ప్రభుత్వమువారి సూచనను నిరాకరించి, వాయిదాలను తిన్నగ నేర్పాటుజేసిన చాలునని దెలిపిరి.

ఋణస్థులను జయిలుకు బంపు పద్ధతి మిగుల క్రూరమయినది. ఇతర దేశములలో నీపద్ధతిని చాల కాలము క్రిందటనే తొలగించిరి. హిందూదేశమున గూడ దీనిని తొలగించెదరని, తెలుపబడెను. అట్టి తలంపును మానినటుల, ప్రభుత్వమువారి పుడు తెలుపుచున్నారు. కాని, ఒకవిధమగు మార్పు మాత్రము జరుగునట. ప్రతివాది ఋణమును చెల్లింపలేక బోయెనని రుజువగుచో, ఖయిదును విధింప వీలులేదని ఏర్పాటు జేసెదరట. ఋణస్థులను మూడుమాసములకన్న నెక్కుడు కాలము ఖయిదులో నుంచ గూడదని గూడ, ఏర్పరచెదరట. నివేదన సంవత్సరమున, సలహాసంఘముల సిఫార్సుపైని, 127 మంది ఖయిదీలు మరతుకులోబడి విడుదల జేయబడిరి. ఇట్టి విడుదలపద్ధతి అనుకూలముగ పరిణమించుచున్నదని, ప్రభుత్వమువారు భావించుచున్నారు. జయిలు వస్తువులను తయారుజేసెడి ఖయిదీలసంఖ్య తగ్గినను, వస్తువుల క్రయము అతిశయము జూపెనని రిపోర్టుదెలుపు చున్నది. ఖయిదీలు వెనుకటికన్న నెక్కుడు సౌష్ఠవముగ పనిచేసేమో తెలియదు. ఖయిదీల నెక్కుడు తొందరపెట్టి పనిచేయించి, బజారు వర్తకులతో పోటీజేయుట భావ్యముగాదను విమర్శనముతో నేకీ భవించెదము. జయిలులలో పరిశ్రమల నేర్పాటు జేయుట ఆక్షేపణకరము గాకబోయినను, జయిలు శాఖను ద్రవ్యార్జనశాఖగ మార్పుట పాడిగాదు. కారాగృహ పరిస్థితులలో నెన్నియో మార్పులు జరుగవలసియున్నవి. అవి జరుగువరకు, కారాగృహ పరిపాలనము తృప్తి నొసగజాలదు.

బార్దొలి: ప్రభుత్వపు పరతులు

బార్దొలిరయతుల ప్రతినిధులతో ప్రభుత్వము వారు సూచించిన పరతులు, ఏమాత్రము తృప్తికరముగ లేవు. సిమ్లాకు వెడలకముందే నంగతులు ఛప్పబడెనో, ఇప్పుడును అవియే చెప్పబడినవి. రయతులు కోరిన కోర్కెలు కడుమితమయినవని, పయె ధీరు స్టేట్సు మెనువత్రిక లంగీకరించుచున్నవి. నాయకు లెల్లరును ఇటులనే భావించుచున్నారు. సమగ్రవిచారణ జరుపుటకు ప్రభుత్వమువారు రేల వెనుకీయవలయునని, సర్ అబ్దుల్ రహీం, సప్రూ, అలీ ఇమాం, సచ్చిదానంద సింహా మున్నగునాయకు లడుగుచున్నారు. బార్దొలిస్థితిని పరిశీలించిన సర్వెంటుస్ ఆఫ్ ఇండియా సంఘమువారు రయతుల కోర్కెలు న్యాయమయినవనియు, పన్నులను హెచ్చుజేయుటకు కారణము లేదనియు, సమగ్రవిచారణ జరుగుట యవసరమనియు, ప్రచురించిరి. దేశమంతయు ఒక్కమృదంగ నిలుబడెలుపుచుండ, హెచ్చుపన్నులను విధించుట న్యాయమని, బాంబాయి ప్రభుత్వమువారికి ను తెలుపుట శోచనీయము. సెటిల్ మెంటు ఉద్యోగుల మధ్యనే భేదాభిప్రాయము గలిగెను. ప్రభుత్వమువారు ఇరువురు ఉద్యోగులు సూచించిన రేట్లకు భిన్నముగ వేరొకరేటును సూచించిరి. ఇట్టి స్థితిలో హెచ్చుపన్నుల గూర్చి ప్రభుత్వమువారికి నందియ మయినను గలుగకుండుట విచిత్రము. బార్దొలి రయతులు, అధికారులు అనధికారులు గలసిన విచారణ సంఘము నేర్పఱుపవలయునని గోరుచున్నారు. విచారణలో అనధికారులకు చోటిచ్చుటకు, ప్రభుత్వమువారు రేమాత్రము సమ్మతించుటలేదు. లాండు రివిన్యూను విధించుట ప్రభుత్వమువారి హక్కుగాన, దానియందు ఇంకొకరికి చోటియజాలమని, ప్రభుత్వమువారు సూచించిరి. కాని సంస్కరణల జాయింటుకమిటీవారి సిఫార్సులలో, శాసనసభవారి నిర్ణయము ముఖ్యముగ ప్రతిపాదించబడెను. బాంబాయి శాసనసభవారును ఇటులనే తీర్మానించిరి. ఇట్టిస్థితిలో జాయింటుకమిటీవారి సిఫార్సులను మూలద్రోసి, మీదుమిక్కిలి బాంబాయి ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతనిరంకు శాధికారమునే సమర్థించుట, చోద్యము. మరియొక విషయమును గమనింపవచ్చును. హెచ్చుపన్నులు న్యాయముగ విధింపబడినవని, ప్రభుత్వమువారు రొకవంక ప్రకటించుచు, వేరొకవంక తమ తాబేదారగు మరియొక రివిన్యూ ఆఫీసరుచే విచారణ జరిపించుటచే, ప్రజలకు విశ్వాసము గుదురునా? ప్రభుత్వాభిప్రాయమునకు భిన్నముగ, రివిన్యూ ఉద్యోగి సిఫార్సుజేయుట జరుగునా? రివిన్యూ ఉద్యోగి విచారణ జరిపిన పిమ్మట, న్యాయశాఖోద్యోగి పరిశీలించినంత మాత్రాన నేమి ప్రయోజన ముండును? రయతులస్థితిని, రివిన్యూ అధికారి ప్రభుత్వ దృష్టితో పరిశీలించుట సహజము. ఇప్పుడు పరిశీలన వలసినది, అధికారపరిగణనము సరియగునా కాదా యనియే. అందుకు అనధికారులు గూడ నున్నగాని, నిజస్థితి గోచరింపదు. అనధికారులను రాసీయకుండ, ఒక్కయధికారి విచారించినను ఇరువురు అధికారులు విచారించినను ఒక్కటేయగును. కేవల అధికార విచారణ కయినను, ప్రభుత్వమువారు కొన్ని పరతులను సూచించిరి. మాయాలు పన్నులనే గాక, హెచ్చు పన్నులనుగూడ వెంటనే చెల్లించవలయున

ట. విచారణ ముగియు వరకు హెచ్చుపన్నులను మాత్రము రివిన్యూలో కలపక అనామతుగ నుంచెదరట. దీనికరయతు లంగీకరింపజాలరు. అధికార విచారణఫల మేటు లుండునో, రయతులకు తెలియును. హెచ్చుపన్నులను ముందుగ చెల్లింపవలయునని కోరట, అక్రమము. తగాదాయంతయు దానిని గూర్చియే గలదు. రయతులు పనిలేక ఆందోళనము నలుపుటలేదు. తమకోర్కె ఏమాత్రము నెరవేరక ముందే, రయతులు తమ ఆందోళనమునంతను విడనాడి శరణాగతులు గావలయు ననుచో, వారింత వరకు జేసిన యదృత త్యాగములు కృత్యమగును. ప్రభుత్వమువారు గోరినచొప్పున వారుజేసినను, సమగ్రముగ విచారణ జరుగజోడు ఇండియామంత్రిగారు, అధికారప్రతిష్ఠ నెటులనయినను నిలువగోరిని తెలియుచున్నది. వారిసలహా యే, ప్రస్తుతము కలువడిన పరతుల వెనుక గనుపించును ఇట్టిపరతులే ఆఖరుమాట యగుచో, రయతులు వీని సంగీకరింపజాలరు. ఇందువలన, రయతులు మరికొన్ని బాధలనుభవింపవలసివచ్చినను, అంత్యవిజయము వారికి చేకూరునని సమ్మతించును. ఇండియా మంత్రిగారుహించినటుల, నిర్బంధచర్యలవలన ప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠ యనుమడించుటకుమారుగ, ఇంకను తగ్గిపోవుట సహజము.

ఇంగ్లండు : యుద్ధబహిష్కారము

కెల్లాగు ఒడంబడికకు తమ ఆమోదము చెలిపినటుల, ఛేంబర్లైనుగారు కామన్సుస్థలో బలికిరి. ఇంగ్లండు, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండు, దక్షిణాఫ్రికా, ఇండియా ప్రభుత్వములు తమ ఆమోదమును ఛేంబర్లైనుగారికి చెలియజేసెను. మినహాయింపుల నేమయిన సూచించిరా యని అడుగగ, ఇప్పుడు జెప్ప వీలులేదని ఛేంబర్లైనుగారు జవాబిచ్చిరి. ఇందునుబట్టి, క్రొత్త మినహాయింపులను వీరు గోరి యుండురని సమ్మతించును. ఇదివరకు స్వయం రక్ష యుద్ధములకు మినహాయింపులను గోరగకెల్లాగు గారందుకంగీకరించి, దానిని ఒడంబడికలో పొందుపరచిరి. ఇది చాలక ఇతర మినహాయింపులను గూడ జేర్చుచో, ఒడంబడిక నిష్ఫలమగుననుటకు నందియములేదు. ఏలైండు, కెనడాలు మాత్రము, తమ యభిప్రాయమును ఛేంబర్లైనుగారికి తెలుపక, కెల్లాగుగారికే సరాసరి తెలిపినట. ఈ దేశములు పంపిన జవాబులు, ఒడంబడిక కనుకూలముగ నున్నను, ఛేంబర్లైనుగారి జవాబు ననుసరింపలేదట. ప్రాయశః, ఆ దేశముల ప్రతినిధులు మినహాయింపులకర్కరలేదని వ్రాసియుండురు. ఇందునుబట్టి, సూతనప్రశ్న జనించుచున్నది. సామ్రాజ్యమంతటి తరపున ఇంగ్లండు మూలలాడు దినములు గతించినవి. అధినివేశ రాజ్యములు తమ స్వతంత్రపు హక్కును చలాయించ మొదలిడినవి. ఇట్టి చర్య సామ్రాజ్యబంధమున కెంతవరకు తోడ్పడునో ముందుగాని తెలియదు. క్రమక్రమముగ అధినివేశ రాజ్యములు సామ్రాజ్యమునుండి విడిపోవు సూచనలు పొడగట్టుచున్నవి. ఛేంబర్లైనుగారు ఒడంబడిక పట్ల ఆమోద మొకవంక తెలుపుచుండ, ఇంగ్లండు నందు క్రొత్తయుద్ధ నౌక నిర్మింపబడినటుల వార్తలరుదించినవి. యుద్ధ బహిష్కారమున కిది శుభచిహ్నముగ గనుపింపదు.

టాంజియరు పరిపాలనము

టాంజియరు పరిపాలనలో, ఇంగ్లండు, స్పెయిను, ఇటలీ, ఫ్రాన్సులకు భాగములు కుదిరినవి. క్రొత్త ఒడంబడిక యంగీకృతమయ్యెను. ఫ్రాంచి, స్పెయిను ఆఫీసరుల సంఖ్య నిర్ణయింపబడెను. శాసన సభలో ఇరువురు బదులు ముగ్గురు ఇటాలియనులు సభ్యులుగ నుండురట. సహాయ న్యాయాధికారిగూడ ఇటలీవారుగ నుండురు. కోర్టులో ఇటలీ, బెల్జియం న్యాయాధిపతు లుండురు. బ్రిటీషు, ఇటలీ నౌకలు, టాంజీరును రక్షించును. ఇటలీ పట్టుబట్టి, క్రొత్త హక్కులను సంపాదించెను. యూరపియను జాతు కిగిన తమతమస్థానములను టాంజీలో భద్రపరచుకొనెను గాని, అక్కడిప్రజల స్వాతంత్ర్యము సంగతి యాచించ లేదు. అంతర్జాతీయ న్యాయముదియే గాబోలు.

విలేజికోర్టులు: డిక్రీలు

విలేజికోర్టుల డిక్రీలను అమలుజరపు నిమిత్తము జిల్లా మునసిబుగారు తమ ఆవశ్యలోని ఒకచోట నుండి ఇంకొక చోటికి బహుగలుగు గాని, ఇతర మునసబుల క్రిందనున్న విలేజికోర్టులకంప జాలకున్నారు. ఈవిషయమై శాసనసభలో వెనుక పోషింపగ, విలేజికోర్టుచట్టమును పవరించుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. దాని ప్రకారము, ఏమునసబు అధికారము క్రింద గ్రామము గలదో, ఆమునసబుకు డిక్రీని అమలు నిమిత్త మంపుట కధికారమిచ్చునవరణను, లా మెంబరుగా రిపుడు ప్రచురించిరి. ఇది శాసన సభవారి యామోదము బడయవలసి యున్నది.

లోకలుబోర్డుల నవరణచట్టము

ఆంధ్రదేశ యూనియనుబోర్డులసభయొక్క అభిప్రాయములు
కొత్త రివ తేదిని సామర్లకోట:ద్ద జరిగిన ఆంధ్రదేశ యూనియనుబోర్డులసభలో గావించబడిన తీర్మానములలో నీ క్రిందిని ముఖ్యములు.
తాలూకాబోర్డులను తీసివేయుట స్థానికస్వపరిపాలనాభివృద్ధి కాలంకముగా నుండును.
జిల్లాబోర్డులకు అధికారోద్యోగులు నియమింపబడగూడదు.
జిల్లాబోర్డులకు సరాసరి యెన్నికల: ధర్మి నామోదింపవచ్చును.
యూనియనుబోర్డు సరిహద్దులలోనున్న గ్రామములకుండి వనూలుకాబడు సీనుమొత్తము యావత్తురూడ సవర యూనియనుబోర్డుకే చెందునట్లుగా చట్టము పవరింపబడవలెను.
యూనియనుబోర్డు సరిహద్దులలోని మార్కెట్టులపై విధింపబడు పన్నుమాలమున పన్నురాబడి కుంతయు సవర యూనియనుబోర్డుకే చెందునట్లుగా చట్టము పవరింపబడవలెను.
యూనియను సరిహద్దులలో విధింపబడు సుకములనుండి పన్నురాబడిలో కొంతభాగము పదధయూనియను బోర్డున కొనగబడవలెను.
సృష్టికన్న యూనియను హాద్దులలోనున్న గవర్నమెంటు ఉద్యోగులకు ను ప్రైవేటు వ్యక్తులకును ఆందరికిగూడ పనునముగనే విధింపబడవలెను.
యూనియను సరిహద్దులలో నుండు బండ్లపై లై సెన్సు దునుములు విధింప బడవలెను.
యూనియను బోర్డులకు పైబోర్డులలో తగిన ప్రాతినిధ్య ముండవలెను.
ఎన్నికల కెనెన్యూ ఉద్యోగులచే నడుపబడగూడదు.
యూనియనుబోర్డు సరిహద్దులలో నుండు జిల్లా బోర్డుల భాగముపై యూనియనుబోర్డున కధికార ముండవలెను. సవర భాగమున కనవరముగు ద్రవ్యముమాత్రము జిల్లాబోర్డుచే నొసగబడుచుండవలెను.

తేజోకిరణ ప్రసారమున క్రొత్త విషయములు

శ్రీశ్రీశ్రీ

డా॥ సి. వి. రామసుగారి యుపన్యాసము

జగద్యుక్తాభిరేఖితాశ్రయపండితులగు డాక్టరు సి. వి. రామసుగారు తేజోకిరణ ప్రసారమును గురించి తాము చేసిన గమనిన నూతనవిషయములగురించి నిన్న సాయంత్రము గోకిరేఖ బలో గావించిన యుపన్యాసము, సభ్యుల శాశ్వతానందముల నొల్పిచేసిన దనుటలో సందయము లేదు. రామసుగారు, కలకత్తానుండి ఇటువచ్చి, భారతవిజ్ఞానమండలి వారి యజమాన్యమున గోకిరేఖలో నొసగుచున్న ఉపన్యాసక్రమములో నిది మొదటిది. రామసుగారు, తాము గమనిన విషయములను, మాజీకులతో సహాయముతో సభ్యులకు గన్పరచి ఆశ్చర్యచకితుల గావించిరి. డా॥ వి. డాక్టరు లక్ష్మణస్వామి మొదటి యారుగా రీసభ కధ్యక్షత వహించిరి.

లక్ష్మణస్వామి మొదటియారుగా ప్రభుత్వము ప్రసంగించుచు, రామసుగారిని తమ స్యద్దేశమునకు హృదయపూర్వకముగ శాహ్వానించి, తమ అద్భుత మేధాశక్తివలన, నూతన విషయాలను బాధిలావలనన తన మాతృదేశమునకు, దేశదేశములందు గడించిన ముఖ్యమంత్రియొద్ద ప్రకటించిరి. రామసుగారు ముదరాను రాష్ట్రమున విషయమును సభ్యులకు జ్ఞప్తియొనర్చి, ఇట్టి ప్రతిభావంతులకు తగిన యవకాశముల నొసగక, అన్యరస్త్వముల పాలుతేయట ముదరాను విశ్వవిద్యాలయమువారికి కీర్తిపాదము గాదనినది, ఇకమీద నైనను, విశ్వవిద్యాలయమువారు రసతికాలములోనే రామసుగారికి స్వరాష్ట్రమున స్థానమునకు అవుసరమని మోపురించిరి.

డాక్టరు రామసుగారు తరువాత "తేజోకిరణ ప్రసారము, నూతన విషయములు" అను విషయమును గురించి చక్కని ఉపమానములతో, సుబోధకముగ నుపన్యసించుచు ఈ క్రిందివిషయముల చెలిపిరి. వెలుతురు, కాంతి మొదలగు తేజస్సుయొక్క చిన్న చిన్న రూపము లన్నియు, రూపరహితములగు ఒకవిధమున కక్షి అనినట్టి, ఆకాశమున దంతులను అలలవలె ప్రవహింపుచున్నట్టి, ఆ ప్రసారమే వెలుతురుగాకని పిమ్మటనినట్టి, 19వ శతాబ్దపు భౌతికశాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణయము చేశారాని 19 శతాబ్దపు భౌతికశాస్త్రజ్ఞులలోను, 20వ శతాబ్దపు భౌతికశాస్త్రజ్ఞులలోను చెలియవచ్చుచున్న నూతన విషయములనుబట్టి ఆ నిర్ణయము చాలావరకు మారినది. వెలుతురుగూడా ఒక విధమున పరమాణువులతో నర్పడినదనినట్టి, పరమాణువు లొక విధమున కక్షిస్వరూపములనినట్టి ఇటీవల భౌతికశాస్త్రజ్ఞు లభి ప్రాయపడుచున్నారు. ఈ పరమాణువులు, ఆకాశములో అవరహిత వేగముతో పరుగెత్తుచుండును. ఈ తేజోకిరణములకు ఆకాశములో గాని, వివిధదగని భౌతికవార్తలను యలుపులతో సభ్యులను జరిగినపుడు ఆయలుపులయందును తేజోభాగములను వేరుచేసి చెదరగొట్టుచుండును అని ఇటీవల భౌతికశాస్త్రజ్ఞు లభి ప్రాయపడుచున్నారు. ఒకే పదార్థమున తేజస్సునకు పరస్పరవిరుద్ధములగు నిస్వరూపవ్యయ మెటుల గలుగగలదా యను విషయము చాలమంది భౌతికశాస్త్రపండితులను చాలకాలమునుండి ఆందోళనపడుచున్నది.

తేజోప్రసార తత్వమునుగురించి తాముచేసినవిషయములను పరిశీలనలన తేజస్సునకు వైన వివరించిన ద్వంద్వస్వరూప విభేద మెటులగలిగినదియు స్పష్టముగ చెలియవచ్చునని యెఱుఁచు రామసుగారు మాజీకలకత్తా సహాయముతో వాటోలను జూపి పరిదర్శనముగ నిరూపించిరి. ఒకానొకరంగుల కాంతికిరణమును స్వచ్ఛమును మరియొక కలకత్తా మైక్రో ప్రసరింపజేసినపుడు పదార్థము కాంతిని, చెదరగొట్టి మరియొక వైపునకు ప్రతిబింబపడెయ్యను. ఈ విధముగనేర్పడిన కాంతిబింబమును పరిశీలనగానందు, మొదటి తేజోకిరణముయొక్క ప్రతిబింబముగాక, ఇంకను అనేక తేజోకిరణములు గూడ గాన్పించును. దీనికి కారణమేమని విచారించగా, మొదటి తేజోకిరణము ప్రసరింపజేయబడిన వస్తువు నందలి యలుపులపైబడినపుడు, యలుపునం దొకవిధమున ప్రకోపమును గలుపజేయును. ఇట్టి ప్రకోపాః ప్రయందు యలుపునకు సాధారణముగ నందుకక్షికంబై చాల భిక్షమున కక్షి గలుగును. వైన వివరించిన కాంతిబింబమునందా దెక్కువ కాంతికిరణములు గన్పించుట కిదియే కారణము. తిరిగి తేజోకిరణ ప్రసారము నుపసంహరింపజేసినయెడల సవరు అలుపు మామూలు సీరికి తిరిగివచ్చును.

ఈ నూతన పరిశోధనల ఫలితములన స్పష్టముగ ఘన, ద్రవ, కాయపదార్థములు ప్రసరింపజేయు ఉష్ణరంగములను తిత్వరికాములను అన్నిటిని గూడ సామాన్యపు ఫోటోగ్రాఫు యంత్రమునతో చిత్రించుటకు వీలగును. ముందు ముందు అటు పరమాణుస్వరూపముల పరిశీలనకు కితి చాల సహాయకారికాలెదు. స్పష్టియందలి అలుపులు ఘనపదార్థమునుండి ద్రవపదార్థములోనికి పరిణమించెదయెడల ఎటుల ఆరోహణావరోహణముల జరుగుచుండునో చెలిసికొనుటకే నూతన విషయములు చాల తోడ్పడుగలవు.

కారిక సంభవము

దక్షిణ యిండియా రైల్వేసమై

ప్రజలలో కలవరము మోపుచున్నది

కంభకోణం, జూలై 18:—దక్షిణ యిండియా రైలు మార్గములకు సమ్మేజరగననియొ రైలు బండ్లు అగిపోవునని యు ధిరెండి మంభకోణమునకు చేరుకొనవలసియున్న జనమును కంభకోణమునుండి యితర గ్రామములకు పోవలసిన జనమును గుంపులగుంపులుగా పోవుచున్నారు. (ప్రతిరైలు బండికిని ఎక్కడు జనమును దిగిది జనమును చాల ఎక్కువగావచ్చును.)

ప్రజాభిప్రాయమునకుడ చెలిసికొని ప్రజాప్రముఖుల నో సంతతిలవకుండా సమ్మేజరగలు యారితిగా రైలు బండ్లు సదుపయంగా చేయుట ధర్మము కాదని యచటిజనము తలంచుచున్నారు. రైల్వేకంపెనీవారును పనివాండ్లు పోట్లాడి యారితిగా ప్రజలను యిబ్బందిపరచుట శాస్త్రముగాదని చాలా మందియభిప్రాయము. (ఆ. ప్రె.)

పోలీసు నిల్బంది

కోయంబూరు, జూలై 18:—ఈ దక్షిణ యిండియా రైల్వేసమై పందర్బమున గోల్డెన్ రౌట్ కర్మాగారములవద్ద లెక్కలు జరగకుండా కాపుడలగా నుండుటకై క్రొత్తపోలీసు దళములు అదనముగా గోల్డెన్ రౌట్ నకు పంపబడినవి.

నమ్మేదారుల సభలు

నూయవరములోను తిరుచూపల్లిలోను సమ్మేదారుల సభలు జరిగినవి. ధనసహాయముకొరకై చందాలు వసూలుచేయ బడుచున్నవి. (ప్రె. ప్రె.)

నమ్మే ఏకగ్రీవముగా లేదు

మద్రాసు, తిరుచూపల్లి మధ్యస్థేషనులలోని పనివారు యీ సమ్మేలో జేరుటకు సంప్రాప్త్యావహించుగా లేరు. తిరుచూపల్లి కి దక్షిణముగా శాగ కట్టుం పోద నూరుల వరకు గల పనివాండ్లు సమ్మే విషయమై పట్టుదలగా నున్నారు. అంతకున్న దక్షిణముగా నున్న ప్రదేశములవారు యీ సమ్మేను నిరసింపచున్నారు.

యూలై 28 తేదీకి ఆఖరిభారత రైల్వే కార్మిక సంఘ మహాసభ తిరుచూపల్లిలో జరగవలసి యున్నది గనుక ఆసభవారు ఏమి తీర్మానించెదరా నెరిశీంచకయే యీ సమ్మేను ప్రాంభించుట యవ్యక్తమని కొందరు దలంచుచున్నారు.

మద్రాసులోని రైల్వేకార్మికులను సమ్మేలో జేరునట్లుగా పోపురించవలయునని కొందరు మద్రాసులోని సింగార్వలచెట్టియారుగాకి తిరుచూపల్లినుండి శ్రేణుసంఘ మువారు తిరివార్తకటి తంజివార్తాకార్యాలయమునకు ప పగా ఆవార్తపంపుటకు వీలులేదనియు ఆక్షేపింపమైన విషయమిదియు తంజివార్తా కాభిధికారులు నిరాకరించిరి.

ఈ సమ్మేను కాంధేవజేయుటకు సామోహాయములే అవలంబించవలయునని వాదించెదవారు మద్రాసులోని ప్రేడు యూనియను సంఘాధ్యక్షులగు బి. శివరావుగారి సహాయమును మధ్యవర్తిత్వమును కోరవలసియున్నది. (ఆ. ప్రె.)

* * * * *

కలకత్తా సమై

గోగునార ఫ్యాక్టరీల సమై

కలకత్తా, జూలై 18:—కలకత్తాలోని గోగునార సంఘుల ఫ్యాక్టరీలలోని పనివాండ్లు సమ్మేచేసినందున వారిమీద తుపాకులు కాల్చబడిన. ఈ అల్లరికి దోషికిని కారణభూతులైన శాయకులనువారిని నుమారు 46 మంది యితరవరు ఆరెస్టుచేసిరి.

పటాలములు పహారా యిచ్చుచున్నవి. 4 ఫ్యాక్టరీలు మూయుటయున్నది.

కలకత్తా పాకీవాండ్ల సమై

కలకత్తా పాకీవాండ్లు ఇటీవల సమ్మేచేసి యుండిరి. సమ్మే సిన గడువుకాలములో కూడ వారికి రావలసిన జీతము రైల్వేచూచి యిచ్చబడునను ముఖ్యమైన వరతునకు

రామసుగారు ముగించుచు సూర్యకిరణ ప్రసారమున

శాశానమున చిత్రవర్ణనమన్నితి మగు ఇంద్ర ధనుస్సులు ఏర్పడునో వివరించు యంత్రసహాయముతో నచ్చట మేములను సృష్టించి, వానిద్వారా తేజోకిరణముల ప్రసరింపజేసి యదాదముగా చిత్రవర్ణనయెవరు ఇంద్రధనుస్సును సృష్టించి జూపి సభ్యుల కాశ్చర్యము గల్గించిరి. అధ్యక్షుడు సభ్యులతరపున నుపన్యాసకనకు కృతజ్ఞతా వందనముల సమర్పించిరి. అంతటితో భవగి సెను.

కార్మికేషనువారు అంగీకరించి యుండుటచేతనే సమ్మే కాంధేవజేసిరి.

ఈ సమాధాన వరతులను నిర్ణయించుటకై సమాధాన సంఘము నియమింపబడి యుండెను. కాని ఈ సమాధానసంఘమువారు విధించిన వరతులలో పై జెప్పిన ముఖ్యమైన వరతును కార్మికేషనువారు అంగీకరించనందుక ఆ సంఘములోని సభ్యులగు మృణాళికాంత బోసుగారు (ఆధ్యక్షులు) కిషోరిలాలుగారు (కార్యదర్శులు)ను ఆ సంఘ సభ్యత్వమును వదలుకొనిరి. ఈ సంగతిని కార్మికేషనువారి తెలియజేసిరి. (ప్రె. ప్రె.)

కలకత్తాలోని చిత్రకళా బోధనాలయమందలి

విద్యార్థుల సమై

ఈ పాఠశాలలోని విద్యార్థులు ప్రాసికొనుటకై యుండు యోగవదు బల్ల చెక్కలను యిక్కనుండియు విద్యార్థులకు సప్లయ చేయగూడదని అధికారులు ఉత్తరువు చేయుటవల్ల విద్యార్థులు పాఠశాలకు పోవుట మానివేసిరి. ఆ ఉత్తరువు రద్దుఅయినయెడల పాఠశాలకు తిరిగిపోయెదట (ప్రె. ప్రె.)

జమ్మదుపూరు సమై

జమ్మదుపూరు జూలై 18-నిద్యుచ్చ క్రియంత్రాలయము లందు పనివాండ్లలో ముఖ్యమింతు జనము సమ్మేలో చేరిరి. మెకానికలు డిపార్టుమెంటులోని పనివాండ్లలో చాలామంది పని మానివేసి యిండియాలోనే యుండిరి.

గతరాత్రి 15 వేలమంది పనివాండ్లు చేరి గొప్ప సభ చేసిరి తమ నాయకుడైన హోమగారి హితోపదేశమునే అనుసరించి తమ కోర్కెల కన్నీటికికి ఆధికారులు అంగీకరించెవరకును సమ్మేసాగించవలయునని తీర్మానించిరి.

పనివాండ్లవారు పనిలోనికి పోకుండుటకై క్రొత్త సమ్మే దారులకుడా సాత్వికనిరోధము చేయుచున్నారు. (ప్రె. ప్రె.)

బొంబాయి సమై

బొంబాయి, జూలై 18:—బొంబాయిబట్టల నేతము లులలో సమ్మేచేసిన సమ్మేదారులకు ధనసహాయము క్షీణించుచున్నది. సమ్మేదారులు చాలాదీసితిలోనున్నారు.

పనివాండ్లకు సహాయార్థము ఆహారపదార్థములు పంచిపెట్టబడు డిపార్టుమెంటు పనివాండ్లు నిన్న చెల్లిరి. మినిషికి రెండువేళ్ల వియ్యదు ఆర్థ సేరుకప్పుమాత్రము యివ్వబడెను.

అహమ్మదాబాదు మిల్లులపనివాండ్లు యీబొంబాయి మిల్లుల సమ్మేదారుల సహాయార్థమై 15 వేలు రూపాయలు పంపదలచిరిని తెలిసింది.

మహాత్మా గాంధీగారి సలహా

గాంధీగారి సలహా ప్రకారము అహమ్మదాబాదు కార్మిక సంఘ కార్యదర్శి యగు గుజరిలాలుగారు బొంబాయిలో సమ్మేపరిశీతులను తెలిసికొనుటకై బొంబాయికి పంపబడిరి.

గాంధీగారు యీ బొంబాయి సమ్మే విషయములో తమ సహమాత్రమే యిత్తురనియు గుజరిలాలుగారు సమ్మే పరిశీతుల విషయమై చేయుచున్న విమర్శనబట్టియును గాంధీ సలహాలనుబట్టియును సమ్మేపరిష్కారము చాలవరకు ఆధారపడి యుండగలదని గుజరిలాలుగారు చెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

నింబకరుగారి కేసువిచారణ

బొంబాయి మిల్లుపనివాండ్ల సమ్మేమాయకుడైన నింబకరుగారు సమ్మేదారుల సభలోనికి పోలీసు రిపోర్టును రాసి యొక అటొకపరచెనను నేర రోషంబ చేయబడియందెను. ఆ కేసు విచారణయందు పోలీసువారిచేరి కోర్టువారి విమర్శకొరకై దాఖలు చేయవలసినదిగా నింబకరుగారి ప్రిడరు కోరెనుగాని పోలీసువారు దాఖలుచేయుటకు నిరాకరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

మిల్లుదారులకు నష్టపరిహారము

బొంబాయి మిల్లుసమ్మేదారులవల్ల దిస్తాపెటిట్ మిల్లు వారికిని యూనియను మిల్లువారికిని కిటికీల అద్దములు విరిచిపోవుటవల్ల నష్టపరిహారమును కోరుచు ఆ మిల్లుయజమానులు వ్యాజ్యము దాఖలుచేసిరి. రు 887 లు, రు 102 లును నష్టపరిహారముగా కోర్టువారిచే ఇప్పించబడెను. లేముపేరుగవద్ద అధికముగ పన్నులు వసూలుచేయబడి రిద్దవారా యీనష్టపరిహారపుమొత్తము మిల్లుయజమానులకు చెల్లించబడవలయునని కోర్టు ఉత్తరువు చేయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

తుపానులో పడవమునుగుట

తొమ్మండగురు చనిపోయిరి

రంగూను, జూలై 18:—రంగూను చుట్టుపట్ల పెద్ద తుపానువచ్చి నదిలో కూర్చున్న గొంపోవునున్న రెండుపడవలను నీట ముంచివేసెను. తొమ్మండగురు చనిపోయిరి. రంగూను పురములోగూడ చాలచెట్లు శ్రేష్టతో తెరికించబడినవి. భవములకు నష్టమువచ్చెను. మోల్కేషనందు చాల యిండ్లకప్పు తెగిరిపోయినవి. ఇంకను గాలివాన చెలరేగుచున్నది.

బార్లీ పన్నుల నిరాకరణము

సంధి సభా సమావేశము జరుగుట

ముఖ్య విషయముల యందు ఒడంబడిక కుదురలేదు

మూడు గంటల సేపు తీవ్ర చర్చ జరుగుట

మూల్య, జూలై 13:—బుధవారం ఉదయము 11 గంటలనుండి 2 గంటలవరకు సంధిసభ జరిగెను కమిషనరుగారు సభ్యులను కలెక్టరుగారు హాజరుచేసి సభలోనుండి. ఇభోపక్రమణికగా గవర్నరు గారును పల్లభభాయి పక్షేగా గారు యిష్టానుష్ఠిగా ముఖ్యమంత్రిగారు తెలియజేసినది. సభలో శ్రీమంత పల్లభభాయిగారు ప్రభుభువుగా నుండెనుగూడ తెలియజేసినది. సభజరిగిన తరువాత మనకు తెలిసిన సంగతులు: అన రెండు పక్షములవారు తమపక్షమున వదలలేదనియు సంధి జరుగుట దుర్లభమనియు తెలియజేసినది. సత్యాగ్రహ నాయకులు రెండుపక్షముల చెప్పినది. (1) ప్రజలుసాంఘిక పక్షము నంతయు ప్రభుత్వమువారు కట్టి యివ్వవలెను. (2) తాము ప్రాతినిధ్యమును యెచ్చెదగాని హెచ్చు పన్నులను ప్రభుత్వమువారివద్ద నిలువజేయుట కంగీకరింపదు. (ఫీ. (పెన్.)

మూల్య, జూలై 13:—కలెక్టరు కచ్చేరి బయట వేసిన జేటు (ప్రజలు సంధివిషయము మేము జరిగినదో కనుగొనుటకు ఆరు రోజులలో వేచియుండిరి ద్వారపాతులుగూడ నీ విషయములను గురించి యుచ్చరించుచుండిరి. సభజరిగినతరువాత బయటికి వెచ్చినవారు సత్యాగ్రహరాయులారే. వారు బయట ఆడుగు పెట్టగానే పటకాప్రతిఘటన తీవ్రపడెనుగాని వారియట్టుమూగి జరిగినదానిని చెప్పుచుని తొలిగిగాని వార్తలచేయ నిరాకరించిరి. రాయబారులలో నొకరు ఈవిషయములను రహస్యముగా నుంచెదమని తామువాదానము చేసితిమని చెప్పెను. రాయబారులు పాటిదార్ ఆశ్రమమునకువెళ్లిరి. గవర్నరుగారు ఫలహారములకు కలెక్టరుగారివసయన కేగెను.

సాయంత్రము ముచ్చటలు

గవర్నరు పల్లభభాయిగారిని తనరైలుబండిలో కలసి కొని మాట్లాడవలసినదని కోరినది తెలియజేసినది. చాలవిషయములలో రెండు పక్షముల వారికి సంధి కుదిరినట్లును సాయంత్రము హెచ్చు పన్నును ప్రభుత్వమువారియొద్ద నిలువజేయు విషయము చర్చింపబడుననియు తెలియజేసినది. (ఫీ. (పెన్.)

ప్రభుత్వమువారి ప్రకటన

బొంబాయి, జూలై 13:—గిన్నె సంధిసభవిషయమై ప్రభుత్వమువారు చేసిన ప్రకటనలో నీ కిందివిషయములున్నవి. విచారణ మొదలుపెట్టుటకు పూర్వము ప్రజలు రెండు వరతుల కొప్పుకొనవలెను. (1) బార్లీ, సత్యాగ్రహము విరమింపబడవలెను. (2) హెచ్చుపన్ను ప్రభుత్వమువారికి కట్టబడవలెను. ఈ రెండువరతుల నొప్పుకొనితరువాత ప్రభుత్వమువారు రెవిన్యూ ఉద్యోగియు నియమించి విచారణచేయించెదరు. ఇతనికి సత్యాగ్రహిణియొకడు సాయముచేయును. అసభి కారవిచారణకు ప్రభుత్వము వా కొప్పుకొనదు. ఈ ప్రకటన యనుబట్టి ప్రకటనలను తెలిసినవారు హెచ్చించుట సత్యాగ్రహమును, ప్రభుత్వమువారికి విషయమై యేంపడెనాములు లేనాయు తెలియబడునట్లుది. ఈ ఆధికారిని రహిత్యులై యివ్వవలెను. సరికత్తుమున నెవ్వరైనను ప్రభుత్వమువారి కట్టివేయవచ్చును.

సత్యాగ్రహాల పరతులు

ప్రభుత్వమువారివరకుల సంకీర్తించుననదని వైరయిగాడుచాలాచాలా కోరికలని గవర్నరు రాయబారులను ప్రోత్సహించుట యర్హించెనని హెచ్చరికాధికారుల తెలియజెప్పినది. పల్లభభాయి పక్షేగారి క్రిందివరతులను చెప్పిరిగూడ అపత్రికకు తెలిసినది.

- (1) గిన్నె హెచ్చించుటకుగించి స్వతంత్ర బహిరంగవిచారణ జరుగవలెను.
- 2 సత్యాగ్రహాలందరు చెరసాలనుండి నిమిత్తి చేయబడవలెను.
3. ఇప్పుడోగియుల కుండగములను విచారించవలెను.
4. ఇప్పుడేయబడిన భూములు మరల రహితుల కివ్వబడవలెను.
5. రాజీనామా నిచ్చిన గ్రామోద్యోగియును మరల ఉద్యోగములలో నియమించబడవలెను.
6. తక్కువ ఖరీదులకు అమ్ముబడిన భూములు తిరుగ యివ్వబడవలెను.

(ఫీ. (పెన్.)

సభావృత్తాంతము - ప్రభుత్వ ప్రకటన

మూల్య, జూలై 13:—గవర్నరుగారు సత్యాగ్రహరాయులతో ఉదయము 2½ గంటలు మాట్లాడినట్లును సాయంత్రం పల్లభభాయి పక్షేగారి భూభాయి నాయక్ గార్లతో సంప్రదించినట్లును తెలుపుచున్నది.

కొన్ని ముఖ్యవిషయములలో ప్రభుత్వమువారికి రాయబారులకు ఒడంబడిక కుదురలేదు. కాని ప్రభుత్వమువారి వరతులకుల పత్రము పల్లభభాయిగారి కోసంగబడినది. పల్లభభాయిగారు దానిని స్వీకరించి యితరసభ్యులకు తెలియజేసినది.

సభ మాడుగుంటల చర్చ జరిగిన తరువాత 2 గంటలకు విరమింపబడినది.

రైలుబండిలో సంప్రదింపు

బొంబాయి, జూలై 13:—బార్లీపక్షాధికారుల గురించి నిశ్చయమైన కథలకు తెలియలేదు. కాని ముఖ్యవిషయములలో ఒడంబడిక కుదిరదని తెలియజేసినది. రాయబారులు జరుగుచున్నవి. హెచ్చుపన్ను ప్రభుత్వమువారివద్ద నుంచువిషయములకు చర్చించుటకు గవర్నరు పక్షేగారి సాహ్వానముచేసినారు. సంధి జరుగగలదనుట యెల్లడల ప్రబలియున్నది. (ఆ. (పెన్.)

(ఫీ. (పెన్) తంరి)

మూల్య, జూలై 13:—గవర్నరు ఆహ్వానముపై 6-30 గంటలకు పల్లభభాయిపక్షేగారు రైలుబండిలో గవర్నరుతో సంప్రదించెను. సమావేశము 7-45 వాక జరిగెను. భూభాయి నాయక్ గారు గూడ నుండిరి. స్వాగ్తు, రెవిన్యూ మొదలగువాడ నుండిరి. అన్నివిషయములలో గవర్నరుగారు పల్లభభాయిగారి ఒడంబడిక కుదిరినట్లు తెలిసినది. కాని హెచ్చుపన్ను ప్రభుత్వమువారివద్దనుంచేయ విషయములో తేడాపడినది. గిన్నెలకు కట్టకయుట సమస్యపరిష్కారమునకు అడ్డంకయేగాని సహాయకారికాదని ఉద్యోగియును తలచుచున్నారని రైలులో జరిగిన యీ చర్చలో పక్షేగారు తప్ప మరెవ్వరును పాల్గొనలేదు (ఫీ. (పెన్)

ఈ ధరుకత్తులకు తీవ్రభేదములుదయించినవి

మూల్య, జూలై 13:—గవర్నరుగారు రాయబారులకు జరిగిన సమావేశములో తీవ్రభేదాభిప్రాయములు వచ్చినవి తెలియజేసినది. పునర్విచారణ, హెచ్చుపన్ను ప్రభుత్వమువారివద్ద నిలువజేయుట, ఈ రెంటియందును భేదములు కుదురలేదు.

సభ మాడుగుంటల వర్తమానము నాయక్ గంటసేపు గవర్నరుగారితో సంప్రదించెను. అంతట గవర్నరు తన బండిలోనికి జోయెను. భూభాయి పక్షేగారివద్దకువోయి వారితో చాలసేపు మాట్లాడినది.

మంత్రుల రాజీనామా

బెర్లిన్ హెడ్ ప్రభువు సత్యాగ్రహముకన్న ఆంగ్లేయుల త్రవ్వక నిలువజేయుట ముఖ్యమని తెలియబడినది తరువాత ప్రభుత్వమువారికి ప్రజలను భేదము హెచ్చుచున్నదనినూ, కనుక తాము మంత్రులపదవులనునుడు యంతరాత్రిము లాభకారి కాదనియు చెప్పుచు యద్దర మంత్రులు జోయి, క్రాస్ నగరలు తమ పదవులకు రాజీనామా నిచ్చినారని తెలియజేసినది. (ఆ. (పెన్.)

బొంబాయి మంత్రులు

రాజీనామా నియతము

బొంబాయి, జూలై 13:—హిందూమంత్రు లిరువురు డి. బి. వారిలాలు దేశాయిగారు, జి. వి. ప్రధానుగారు బార్లీలో విషయమున రాజీనామాల నిచ్చినారు వార్త అసత్యమని అసానియేటెడు ప్రెసువారికి రూఢిగ తెలియజేసినది. (ఆ. (పెన్.)

సత్యాగ్రహనాయకుల పరతులు

శ్రీమద్భిక్షు

ఒక్కదానియందును ఒడంబడిక కుదురలేదు మూల్య, జూలై 19:—ప్రభుత్వమువారు తమ వరతులను ప్రకటించిన తరువాత సత్యాగ్రహనాయకులు కూడ సరి వరతులను వ్యవహరించారు. అసానియేటెడు ప్రతినిధినివ్వు శాసనసభలు వారు స్వతంత్రబహిరంగవిచారణ కోరిరి. ఈ విచారణ

- (1) సత్యాగ్రహిణిచే సత్యాగ్రహిణిచారణగా గాని
- (2) ఒక ఉద్యోగియుడు ఇద్దరు అసభికారులు కలసిన సంఘముచేగాని చేయించబడవలెను. ఈ అసభికారులకు సాక్ష్యమును జరిపించుటకును, సాక్ష్యము పుచ్చుకొనుటకుగూడ అభి కార ముండవలెను.

సభ్యులు ఇరువత్తుల వారి చే నొప్పుకొనబడవలెను. బార్లీపక్షము హెచ్చుచేయబడుట సత్యాగ్రహనాయకులకు విషయమును వారు తెల్పవలెను. సత్యాగ్రహనాయకుల సెట్టుండవలెను, కష్టపడినవారి కేమి ముందర యివ్వవలెనని విషయములను గురించిగాడ వారు నిశ్చయించవలెను

వీరి తీర్మానమును యద్దరకు ఒప్పుకొనవలెను. ప్రాత. గిన్నెల యివ్వబడవలెను. ఇప్పుడేయబడిన భూములు ఇవివరకు అమ్ముబడిన భూములు ఆసానియేటెడు యివ్వబడవలెను. వైద్యులకు వినుదలచేయబడవలెను. శ్రీలాతీలు మరల ఉద్యోగములలో నుంచబడవలెను.

విషయమునందును సత్యాగ్రహ నాయకులకును ప్రభుత్వమువారికి సంధి కుదురలేదు.

పునర్విచారణ యెవ్వరు చేయవలెను?

పునర్విచారణ విషయమై ప్రభుత్వమువారు రెవిన్యూ అధికారి, సత్యాగ్రహిణి సహాయముతో విచారించవలెనని చెప్పుచున్నారు. కాని పక్షేగారు సత్యాగ్రహిణి (జాడివల్ ఇన్ క్వయర్) జంగలెనని తలచుచున్నారు. తాము చేసినది సత్యాగ్రహిణి పక్షేగారి చెప్పిన తరువాత ప్రభుత్వమువారు అసత్యాగ్రహముగా ప్రవర్తించినారని యేరెవిన్యూ అధికారి చెప్పగలడు? అని పక్షేగారు యభిప్రాయము సత్యాగ్రహిణి యింకా యెక్కువ స్వతంత్రముగా నుండగలను.

గిన్నెలగిర్దాని రెవిన్యూ అధికారులే చేయవలెననిగాని అసత్యాగ్రహిణి చేయవలెనని రెవిన్యూకోడులో నన్నదని గవర్నరు గారు తెల్పిరి.

హెచ్చుపన్ను ప్రభుత్వమువారివద్ద నుంచుట

మొదట ప్రభుత్వము వారు హెచ్చుచేయబడినవి మధ్యస్థులచే తమవద్ద నుంచబడవచ్చునని చెప్పిరి. కాని యంతడబ్బును కట్టువారు లేకపోవుటచే రయతులే కట్టవలెనని చెప్పిరి. ఈవరతుకు పక్షేగారు కొప్పుకొనలేదు.

ఇప్పుడేయబడిన భూములు

వేలము వేలబడిన భూములను ప్రాతసానులకు యివ్వగలమాగాని, వేలమైన భూములను యివ్వబాలమని ప్రభుత్వము వారు

తేలిక విషయము

గవర్నరుగారు రాత్రి పయనమై పోవుసరికి ఒక్కవిషయములోనైనను సంధి కుదురలేదని వ్యవహరించెను.

రయతులను ఆరెస్తుచేయుదు

ఉదయము సభ జరుగుచుండగా ఒకత మామజరిగెను డాక్టర్ యు. ఎల్. జోయిలనుకనుక గవర్నరు గారివద్దకువచ్చి తనపై సంఘటనామూలము తీవ్రముగా జరుగుచున్నదనియు, తనభూమును సాగునగుటలేననియుచెప్పి రయతులందరిని ఆరెస్తుచేయవలసినదని కోరినది. ఇందుమీద అందరు సవ్యుకొనిరి. (ఆ. (పెన్.)

పక్షేగారి యభిప్రాయము

ఈ ఉదయము అసానియేటెడు ప్రతినిధి పల్లభభాయి గారిని సంధింపగా సత్యిల్లుచెప్పెను. ముఖ్యవిషయములలో మాకు ఒడంబడిక కుదురలేదుగాన సంధిప్రయత్నము లన్నియు విఫలమయినవి. కాని రాత్రి ప్రాధుపోయినతరువాత ఇవ్వబడిన మూల్య వరతులు ఆలోచించి ఇవాల్సినవిగాన సాసరి వారితో సాలోచించి సాధ్యమైనంతవరకు జవాబులివ్వగలము.

హెచ్చుపన్నును మధ్యస్థులకు ప్రభుత్వమువద్ద నుంచుటకు తా నొప్పుకొనలేదని యతడునుడిచెను.

ఈ రోజు పక్షేగారు బరోడామీరుగా అహమదాబాద్ వెళ్లెదరు. (ఆ. (పెన్)

కలకత్తాలోని ఇండియను అసానియేటెడువారు నియోగి గారి ఇండియను స్టీమునే కల చట్టును మరలించారదాగాని బాల్యునివాసా నిషేధచట్టమును జలవరచుచు తీర్మానించిరి.

కాలినడకను ప్రపంచయాత్ర

కలకత్తా, జూలయి 18:—నంగరాష్ట్రమునందలి క్షేమ

గుడిసేవ సుబ్బయ్య.

ఈ మాణిక్యరాజు ఇటుల ఆ సేకదొంగతనములు గావించి
ఆ వనపుల స్వల్ప ప్రాబల్యముతో సోక మార్పాడి వర్తమాన
మొదల కుదుటపెట్టి యందెనని తెలియొప్పును. (ఆ. ప్ర.)

గుడిసేవ సుబ్బయ్య.

కుష్ఠరోగమున కిమూల్యముగు మందు
ఇది మిగుల ఆచ్యుర్యకరమును మందు. పది పదునై గుర్ర
జాల రాయబలవలన తెల్లని మచ్చలు, అట్టుకాక చర్మము
మరి యేవిధమయినరింగులను నిర్మూలము చేయును. ముఖ్యముగా
సిరోగమునకు బాగ్త్రదీసికొను(ఖాతరను)మందిదియే. దీని వా
టిన్న 1-కి తపాల్-చార్జిలో సహా నా. 4-8-0 (811)
Dr. W. N. Dixit, Merchant, Poona City.

గవర్న మెంటునూకూలు ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్

ఎఫ్. వి. ఎమ్. డిగ్రీలు

1928 సంవత్సరము మే 29 వ తేదీన ఫోర్టు నెంటు జరిగినట్లులో పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సుకు సంబంధించిన నియమములు ప్రచురించబడినవి. ఆ ప్రచురణములో ముఖ్యము బహువానిని నిండు బొందుపరచబడినది. అవి యెవ్వరునుగా ఆంగ్లేయ వైద్యశాస్త్రమును దుర్వినియోగమునకు (పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సు) మద్రాసు గవర్న మెంటు దేశీయ వైద్యశాస్త్రములో విద్యార్థులను చేయుటకు అనుకూలమైనది. ఒక సంవత్సరము 20 వందల విద్యార్థులకు చేర్చుకొనెదరు. ప్రతిసంవత్సరములో జేర్చుకొనెదరు. రెండు సంవత్సరములు విద్యార్థులను చేయవలెను. ముందుగా జూన్ 25 తేదీలోగా ఇందులో సంబంధించిన దరఖాస్తులు బంధుకొనవచ్చును. అందులో ప్రవేశమును రు 5-0-0 లు గలవి మెంటు ప్రజాశిక్షాగాని ఇంజనీరింగులో బ్యాంకులోగాని చెల్లించి దరఖాస్తులు పంపుకొనవచ్చును. సంవత్సరమునకు రు 12-0-0 లు కళాశాలలో ప్రవేశించుగానే తీయు చెల్లించవలెను. మజ్దురు, పాత్రప్రభాతిక మొదటిసంవత్సరమునకు - దేశీయ వైద్యశాస్త్రములు, ఆయుర్వేదములోని ముఖ్యవిధులు, ప్రత్యక్ష శారీరము, సుక్రతశారీరము, మానవతత్వము (డ్రాఫ్టు గురించి), బొమ్మల నిర్మాణము, రోగ విజ్ఞానము, ఆకురాములలో రోగులను పరీక్షించుట - భండార గారములో గ్రంథపఠనము, ముఖ్యములను ప్రాయులు, రెండవసంవత్సరము. దేశీయ వైద్యమునకు సంబంధించిన ముఖ్యములను, చికిత్సాపద్ధతులు, స్త్రీ బాలరొగ, నిదానచికిత్సాపద్ధతులు, శస్త్రచికిత్సాపద్ధతులు, ప్రమాదితరీతి, చికిత్సావిధానములు, నేతరొగ, విషరొగ నిదానచికిత్సాపద్ధతులు, రోగనివారణోపాయములు, రోగపరివర్తన, ఇతర గ్రంథపఠనములు మొదలగునవి. ఈవిధముగా రెండు సంవత్సరముల కాలములోనిది ఉత్తముల వారికి (ఫెలో ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్), అనుబంధము నెచ్చెదరు. దీనిని ఆవిరకుండు డిగ్రీలు వివరము, ఎఫ్. వి. ఎం. ఆను వివరము నుంచుకొందురు.

పైని ప్రాయబడిన (పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు) పరీక్ష కేసులను ఆంగ్లేయ వైద్యశాస్త్రములను దుర్వినియోగమునకు చేరియున్నది. అందు యేయేతరగతి వార్లు ఉద్దేశించబడినో స్పష్టముగా నిర్వచించబడలేదు. (ఎం. బి. డి. యస్. యెల్. యం. యస్. ఎల్. ఎం. సి. లు గూడ నున్నాడు). ఈ పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సులో ఉత్తము పరీక్షోత్తరములను చేర్చుకొనేయెడల జ్ఞానాభివృద్ధి గలుగుటకు పండియము లేదు. వారలకు సంస్కృతజ్ఞానము దేశభాషాజ్ఞానముండిన మునుముందు ఆయుర్వేదమునకు మార్గదర్శకులు గాగలుగుదురనుటకు పండియముండదు. ఈమాదు తరగతులవారుగూడ చాలాకాలము చదివి ఉత్తములైన తరువాత యొక్కడైనన. తిని యుద్యోగముగాని (ప్రాక్టిసుగాని) శీఘ్రముగా ఆరంభించి కుటుంబపాపములను తేలికొనటకు ప్రయత్నించుట పూజ్యముగా నుండును. యెందుచేతననగా అజీవరకు వారికుండు ద్రవ్యము, భూములు మొదలగునవి పోయి పైగాయుములపాలము ఉండుటచేతనన్ను, పీలకాశ్రయించిన కుటుంబముల భారములచేతను, యెంతయిది ఉచిత తీసుము లిచ్చినను చదువులకు అనుకూలములు గలగతుండునందునని సత్యజనవిదితము.

గనుక మద్రాసు రాజధానిలో ఆంగ్లేయ కళాశాలలలో నుత్తములైనవారలుగాని, అజీవర కుద్యోగములలో నున్న వారలనుగాని జిల్లాకు ఒకరిద్దరొక్కొక్క మేధానులగువారలను ఎంచి నిర్బంధముగా 20 మందిచొప్పున ఇదివరకుండు ప్రయోనింపు కాలేజీల విధానముగా చేర్చుకొనవలె యొక్తియుక్తముగా నుండునని మా అభిప్రాయము.

పైని ప్రాయబడిన విధానములనుసరించి గవర్న మెంటు వారి దేశీయ పాఠశాలలో చాలగుసంవత్సరములు చదివి ఉత్తములైన ఎల్. వి. ఎమ్. డిగ్రీలు బొందినవారును మద్రాసు ఆయుర్వేద కళాశాలలో నాలుగు సంవత్సరములు చదివి ఉత్తములైన ఆయుర్వేద భూమి శాఖియ గవర్న మెంటు ఆనుబంధములను బొందినవారలను నిఖిలభారతవ్యాప్తము ఆయుర్వేదమునందలివారిచే నిర్వహించబడుచున్న ఆయుర్వేదాచార్య, విశారద-భిక్ష అను పరీక్షలలో నుత్తములైనవారిలకును, ఇంకా ఇతర వైద్యసంస్థలలో నుత్తములైనవారిలకును, రెండు సంవత్సరములు ఆంగ్లేయ వైద్యశాస్త్రములో దేశభాషాములకముగా చదివినయెడల పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు లగుదురు. పైవారలకు ఆయుర్వేదవిదాన చికిత్సాపద్ధతు లెంత అవశ్యకములగుచున్నవో మీకిగూడ ఆంగ్లేయ విధానములు అంతయే అవశ్యకములగుచున్నవి. మఱియు నంగ దేశీయతలకు ఆయుర్వేదవైద్యులకు తొలుముగా ఆంగ్లేయ వైద్యవిధానములు తెలియును. అవిధముగానే ఆంగ్లేయ వైద్యులందరికిని ఆయుర్వేదవిధానములు తె

యును. ఎందుచే ననగా ఆంగ్లేయ వైద్య శాస్త్రములో నుండు గ్రంథములన్నియు బోటియు మిగులకుండా నంగ భాషలోనికి పరివర్తనములు చేయబడినవి. అవిధముగానే ఆయుర్వేద వైద్య గ్రంథములన్నియు అంగ భాషాపరివర్తనములైనవి. కాన వారివారి కళాశాలలపండితులు ఉభయజ్ఞానము లుండునట్లు చెప్పుచుండురు. పైవంగ దేశీయ విధానముగా చేయునంత వరకును, ద్వంద్వ వైద్యవిధానములో చాలతగవులు గలగుచుండును. మాత్రవ్యములు బెరుగుచుండును. కాన ఆయుర్వేదోత్తములగు వారిని ఆంగ్లేయ వైద్యవిధానములో పోస్టు గ్రాడ్యుయేటులనుగా చేయుటయు ఆంగ్లేయ ఆయుర్వేద వైద్య గ్రంథములు పరివర్తనము చేయుటయు పండితపక్షమున నొకచానిని నేర్పాటుచేయుటయు బొమ్మల నిర్మాణములను సాపించి శాస్త్రమునైనమందులు రాజధానిలో కలుగుగా నాడుకలో నున్నవాటిని సీదముచేయించి వాటి ఉపయోగములు చికిత్సాపద్ధతులు నిర్వహింపకులు విద్యార్థులకు అలవడునట్లు చేయుటయు అవశ్యకములై యున్నవి. కాన పైపాఠశాలలన్నియు గవర్న మెంటువారు శీఘ్రకాలములోనే చేయవలసి యున్నది. అనగా-

1. పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సు చదువులకు. యం. బి. డి. యస్. లును అలదు సంస్కృతజ్ఞానము గలవారలను జిల్లాకు 1-2 చొప్పున నిర్బంధవిధానముగా రిప్పించి ప్రయోనింపు కాలేజీల విధానముగా నేర్పాటుచేయాలి

2. గవర్న మెంటు దేశీయ కళాశాలలలోను, ఇతర సంస్థలలోను, నుత్తములైన విద్యార్థులకు, పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సు నేర్పాటుచేసి ఆంగ్లేయ కళాశాలలో తరఫీరుచేసి ఉత్తములైన వారలకు విద్యను లోపగుట.

రాజధాని కంకకును నొక ఆయుర్వేదోపదేశ కర్తగా గా నేర్పాటుచేసి రాజధానిలో కలుగుగా ఆయుర్వేద వైద్యులు వాడుక చేసి మందులు శాస్త్రములుగా సీదముచేయించి వాని నిర్వహింపులు రోగులకు ప్రయోగించుపద్ధతులు విద్యార్థులకు నలవడునట్లు చేయుటయు సుభిక్షమైన వలకు విక్రయించుటయు మొదలగుపనులు శీఘ్రకాలములోనే అవరణశాసిత చేయవలెను. ఇది గవర్న మెంటు దేశీయ పాఠశాల కనబడు ధముగా నుండునట్లు ఏర్పాటు చేయవలెను

పైన ప్రాయబడిన మూడువిధములనుగా నాయకులు, వైద్యులు, పరిశోధకులు, అభివృద్ధులు బాగుగా ఆలోచించి యుక్తములు వినిర్మించి అభిప్రాయములు ఈ పరిశోధకులను దెలుప ప్రార్థించుచున్నాము

వెంకటేశ్వర రావు,
మాండలిక, భీమగిరి రాజు, వైద్యభాస్కర.

పశువైద్యచింతామణి

రైతుని దరులకు విన్నపము

నేను పశువైద్యచింతామణి శ్రీయశైల శ్రీరాములు చౌదరిగారిచే ప్రాయబడిన పాత్రము అంకితము. కృష్ణా జిల్లా అంగలూరు వాస్తవ్యులైన శ్రీ శ్రీరాములుగారు రైతుసోదరులకు మిక్కిలి యుపయోగము చేసినందులకు నామహాపూర్వక కృతజ్ఞతను వారలకు జూపుచున్నాను.

పశువు రైతుకు తల్లివంటిది. పశువులు లేనిదే రైతుకుంటులు పండించలేదు. రైతులేనిదే దేశమునదేనియ మూపులు బతుకలేదు. దేశమునగల ప్రతిమానవునకు పశువు మిక్కిలి నేపచేతి తల్లికన్న నెక్కిడుగా నున్నది. గోవు తల్లి, ఎద్దు తండ్రి, పీరలే మానవులను రక్షించుచున్నారలు. పోషించుచున్నారలు. ఇట్టి తల్లి తండ్రులకు శుభ్రావ చేయవలసిన విధానము ప్రతి మానవునికి కలదు. కాని మానవులు ఇక్కాలమున వారిధి వార్షముతోనే కాలము గడుపుచున్నారలు. కాని వారిని శ్రీయశైల వైద్యములేని తల్లితండ్రు లెవరాయని విధారించ పశువులను ఏవో నాకలగాగా అంతకన్న హిసముగా చూచుచున్నారలు. మానవులకు ఏదైన కొద్దిముల్లుదిరిగిన, తీక తైత్తము చేసిన మిక్కిలి ధనవ్యయము చేసి పట్టుకములకు వల్లి రోగముల కుదుర్చుకొన నెంతయగాని తనను పోషించుచున్న పశువును చావు జబ్బులచ్చినను చూడకయున్నారలు. దీనిరీతినువాడు వైద్య కాలము ఏర్పరచికొని అది అందుబాటులో లేవు. ఒక గ్రామము న పశువులకు రోగము తగిలిన గ్రామము న పశువుల తాలూకా వారు తాలూకా పోర్టుచేయవలెను. వారు ఈ వైద్యులకు ధాన్యము తెలియ చేయవలెను. ఇక పీరలు తాలూకా పోర్టుల చూచుకొని ఆ గ్రామమునకు వచ్చేవరకు ఏపదిపశువులూ చచ్చును. ఇక పీర రైతులు చెప్పిన విషయములు విని ఇక పిక్కిడకో ఇంజకు మందులు తెప్పించు గ్రామముల పంత్తులములతో కలిసి ఇక్కడి అని తీసుకొని పైకి మందులకు ప్రాతురు. అమందులు ఎక్కడికో వారముదినములకు వచ్చును. పశువైద్యులము ఇంత అందుబాటులో యున్నవి. రైతులు ఆగలేక అమ్మువారు, గంగానమ్మ, మాతరమ్మ, తిలపతమ్మ వచ్చి గ్రామమున వడి వదలి జాతరలు మొదలుపెట్టి ఆపశువులనే తీసుకొని

వల్లి అమ్మువారికి బలిఇచ్చి వారు తినుచున్నారలు. ఇటుల తల్లి తండ్రులైన పశువులకు అన్నివిధముల రైతులు హింసించి కష్టపెట్టుచున్నాడు. రోగములు అను కష్టములు కొద్దిగా తేలికీ తీరినది. పశు వైద్యచింతామణి బహుముఖమైనది. ఇత్యుది రయి కులకు మిక్కిలి నేపచేయగలదు. పశు రైతు ఒక పుస్తకము దగ్గరయు చూకొనవలెను. మిక్కిలి యుపయోగమైన పుస్తకము ఇట్టి పుస్తకము ఇంకను అభివృద్ధికి వచ్చి పశురీతిశాస్త్రము, పశుచికిత్సాశాస్త్రము, గొప్ప గ్రంథములు ఇంకను వెలువడవలెను. అప్పుడే పూర్తి పశు సేవకును. కావున రైతుసోదరులైతరు ఈ శ్రీరాములుగారికి తోడ్పడి గొప్ప గ్రంథములు వెలువరచ ప్రోత్సహ మివ్వగలందులకు ప్రార్థన.

డాక్టరు సూర్య దేవరసంజీవరాయణం,
కుమ్మపూడి.

దత్తమండలవాసులకు విజ్ఞప్తి

అనుశీరికతో స్వగర్భ ప్రకాశిని కరికాధిపతి బ్రహ్మ శ్రీ క. మార్కండేయశర్మగారు ఆంధ్రపరిశ్రామమున ప్రకటించిన వ్యాసమును గురించి నేనువార్య గ్రంథాలను కార్య దర్శి రంగారెడ్డిగారు ఆంధ్రపరిశ్రామమున పైవారికి జబాబుగా ప్రకటించిన వ్యాసము దత్తమండలవాసులకు గౌరవభంగముకలిగినది. ముఖ్యముగా రెడ్డిగారు యావిషయములో జోక్యము కలగజేసికొనుట భాష్యముకాదు. యెందుకన రజస్వలనంకిరవివాహములు స్పృహచారముగా జరుపుకొనుచుండు "కాపు"వంశమునకు చేరిన రెడ్డిగారికి బాల్యవివాహముల గొడవలో ప్రవేశించుటకు వీరికి యేమిచ్చము కలిగినది.

బాల్యవివాహములు కర్మవ్యములని స్పృహచారముగా జరుపుకొనుచుండు బ్రాహ్మణవైశ్య వర్ణములవారు యావిషయములో అందోళనచేసి మహాజన్మ మూలమున క్రభుర్విమువారికి తమ ఆపమృతిని నివేదించుకొనుట విధిగా నున్నది. యావిషయములో మార్కండేయశర్మగారు శ్రద్ధపహించి పాలుబడుచున్నారు. కాబట్టి దత్తమండల వాసులుగా నుండు బ్రాహ్మణ వైశ్య వర్ణములవారు వారిని అనుసరించుట ముఖ్యకర్మవ్యము.

ఇట్లుండియు దత్తమండలవాసులుగా నుండు పూర్వ చారపరాయణులు యా విషయములో ఆశ్చర్యగా నుండినందున పై శర్మగారు వ్యయప్రయాసలకోర్కీయే తన్మండలములలో ప్రచారముచేయుటకు ప్రయత్నించి పరిశ్రామమున వారి అభిప్రాయము వల్లడిచేయగా దత్తమండలములలో చేరిన కొన్ని మండలములవారు పూరకుండుటను చూడగా విద్యావిహీనులనియు స్వాల్లి ప్రాయ మాన్యులనియు రెడ్డిగారు ప్రాసినది సార్వమగుచున్నది. కాబట్టి పూర్వచారపరాయణులుగా నుండువారు పై శర్మగారిని మన మండలములకు అన్యాయించుట మన విధిగనుక మన మండలముల తరపున నే నాన్యాయించుచున్నాను. తప్పకుండా మార్కండేయశర్మగారు దత్తమండలములలో ప్రచారముచేసి మాపపమందూ ములవలె నుండు మా దత్తమండల వాసు లగు పూర్వచారపరాయణులకు బాల్యవివాహములతో రించుచున్నవనియు యిప్పటిలో తెలియక కొందరును తెలిసి పుష్కేతు చేరి కొందరును పూరకన్నయెడల త్యరలోనే కాపనము అమల్లోకి వచ్చుచున్నవనియు వెనుక జింటించుట వెలెతనమని బోధించుదు రని శర్మగారిని ప్రార్థించుతూ విరవించుచున్నాను.

మేదితల్లి. పూ. వెంకటరసినహాశర్మ.

వెంకటగిరిలో టెన్నిస్ పందెములు

ఆగస్టు 4 తేదీన జరుగును

క్రికెట్టులకు వెంకటగిరి మహారాజావారి జ్ఞాపకార్థము జరుపబడుచున్న మూడవసంవత్సరపు టెన్నిస్ పందెములు నచ్చే ఆగస్టు 4 తేదీనండి వెంకటగిరిలో వెంకటగిరి క్లబ్బువారిచే జరుపబడును. ఈనెల 30 తేదీతో ఎంగ్లీషు ముగింపబడును. ప్రవేశముము సింగిల్సు రూ 3/లు డబుల్సు రూ 4/లు. భోజనపత్రము లుచితము. కెప్టెన్ సర్ వెంకటగిరి మహారాజావారు బహుమతినిచ్చిన రూ 200 లు విజనగల సిల్వర్ కప్పు వరుసగా మూడు సింగిల్సు పందెములలో విజయముండువారి కొసగబడును. ఇదికాక రాజా వి. వెంకట వారాయడికి బహుమతిగా రొసగిన రూ 50 లు విజనగల కప్పుగూడ యాయబడును. అఖిలపందెమున ఓడిపోయిన అతనికి రాజా వి. సి. కృష్ణయ్యశేంద్ర బహదూర్ వారొసంగిన రూ 20 లు విజనగలిగినకప్పు బహుమతియొసగబడును.

డబుల్సు పందెములలో విజయముండువారికి ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క కప్పు రూ 3/ లు విజనగలది యాయబడును. ఈరెండు కప్పులును రాజా ఇ. వి. ఆర్. ఎస్. ప్రకాశరావు బహదూర్ వారొసంగిరి. డబుల్సులో అఖిలపందెమున నోడినవారికి రెండురెల్లు బహుమతి యివ్వబడును. ఈపందెములు ఆంధ్రపల్లెలవారికి మాత్రమే.

బాల్యవివాహములు శాస్త్ర సమతము గాదు

శ్రీ పురుషోత్తమ సంపూర్ణ కుసు విద్యనభ్యసించి, తన పరి వివాహమాడి గృహకర్మబులనుకొనవలయునను విధి వ్యవస్థను సంగతి యందరెగినదే. శాస్త్రములయందు విద్యాభ్యయనానంతరము వివాహముగావించుకొనవలయునని పురుషుల విషయమై యెట్లు విధింపబడియున్నదో యటులే విద్యాభ్యయనములేని పద్ధతి వివాహమాడవలయునని బాలికలను యమైకూడ నేదమందున్నది. యెట్లుగా కన్య విద్యనభ్యసించి తనయంత దానే వయోవంతుడగు పురుషుని వరునిగా గ్రహించవలయును. కావున నీతివంతులైన తల్లిదండ్రులు తన కుమార్తెలు వివాహమున కేమియో తెలియనంత చిరుప్రాయమున నుండగా తామే వివాహముచేయక కన్యలు వారంతవారలే వివాహము చేసికొనునట్లు చేయుటచితము.

అష్టవర్షాభివృద్ధి నవవర్షావశోహిణి

దశవర్షాభివృద్ధి ఆత డిద్వంద్వరజస్వల

మాతాపైవ పితాపైవ జ్యేష్ఠభ్రాతృతతైవచ

త్రయస్తే సరకంయంతి దృష్ట్యాకన్యాం రజస్వలాం

కౌరి యెనిషిదేండ్లకు, రోహిణి పదేండ్లకు, గన్యయు

పదియేండ్లు దాటినతోడనే రజస్వలయ గు న ని యు అట్లు రజస్వలయైన దానిని జూచిన, తల్లిదండ్రులు సోదరులు మొదలగువారు సరకమునకు పోవుదురని, పైశ్చోకము యొక్క యర్థమైయున్నది. యావిధమైన శ్లోకములు, యెవరి యిష్టము వచ్చినట్లు వారు ఆపదమునుబట్టి కల్పింపబడినవనట కెంత మాత్రము సందియములేదు. ముఖ్యముగా మనము యోచించవలసిన విషయమేమన, ఎప్పటినుంచి, యెప్పటివరకు, బాలిక, కన్యయనిపిలవబడును? ఎంతవరకుతము శ్రీ వివాహమాడక యుండునో, యంతవరకు, కన్యయనిపిలవబడును. "అష్టవర్షా" యను శ్లోకమందు, పదివత్సరములు దాటినతోడనే బాలికలకు ఋతుధర్మ మెంచబడియున్నది. ఇది యే విధమున జూచినను నమ్ముట కసంభవముగానున్నది. ఎందుచేతనగా, రజస్వలయ గుట, కన్యయొక్క కారీరక, తత్వాశోగ్యలక్షణము ననుసరించియుండును. కొందరు పదునైదు, పదియారువత్సరముల వయస్సునందును, కొందరు పందెండ్రవ, వత్సరమునను, మరి కొందరు పదివత్సరముల వయస్సునను ఋతుమతులగుచుండురు. కాబట్టి, పదివత్సరములుదాటినతోడనే బాలికలు ఋతుమతులగుచుండుటలోని యర్థము మీరే గ్రహింపుడు! రజస్వలయైన తరువాత, బాలికయిష్టానుసారము, తగినవరునియిచ్చి, వివాహ చేయవలయునగాని, బాలికా బాలకలకు బొమ్మపెండ్లిండ్లు చేయవలసిన, యెచ్చటను లేదు.

"వధూరియంపతి విచ్చక్షేతి" ఋ|| ఆ. 4.

కన్యయేవరుని కోరుకొనవలయుననియు,

"యనంబ్రహ్మణే అనుమన్యమానా" అథ. కాం. 14.

తరుణవయస్కుం డగువరుని, కన్య వరించవలయుననియు

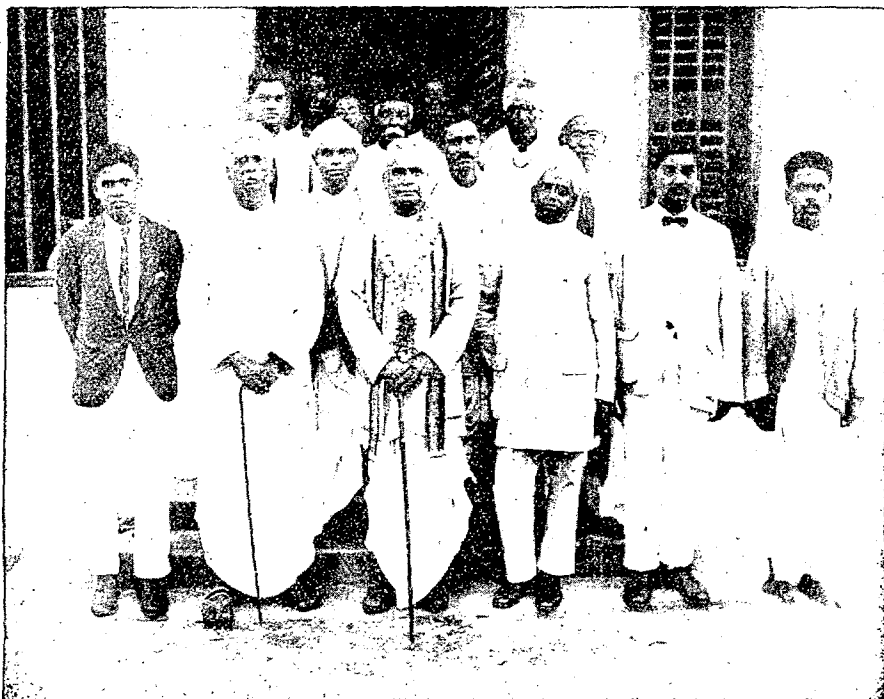
కలదు.

రజస్వలయైన తరువాత మూడుపదవత్సరముల వరకుతము కన్య వరున స్వీకించుచు, మూడుయేండ్లు దాటినపిదప వివాహమాడవలయునని, కొందరు శాస్త్రజ్ఞులు వ్రాసిరి.

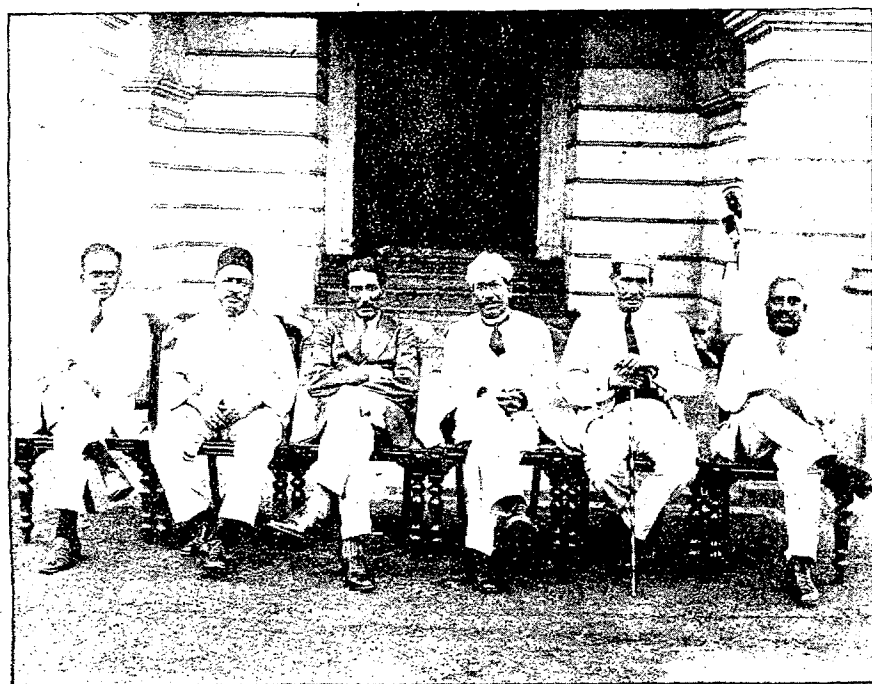
పై విషయములనుబట్టి ఋతుమతియైన పిదప యేకన్య ప్రియవర్తనాధానంబున (అనగా, కన్యకు వరునియొక్క గుణ సాంప్రదాయశీలిగతులను తెల్పి, ఆమె వివాహముచేకొనుట కొప్పుకొన్నదే) వివాహముచేయుటయే శాస్త్రయమని స్పష్టపడినది గదా! ఇక్కాలంబున, తల్లిదండ్రులు తమంత దామే బాలికాబాలకలకు, బొమ్మపెండ్లిండ్లుచేయుచు, బాల్యముననే భర్తలను గోల్పోయి, జీవితకాలమంతయు కష్టములపాలై దుఃఖమును కెందుచున్న, తమకుమార్తెల వికటరూపములను, నిత్యము చూచుచు, విలపించుచున్న, మాతాపితరుల, మన మెందరినో జూచుచున్నాము గదా! లేకమాత్రమైన జ్ఞానమెరుగని పదితనమందు శ్రీకి, బురుషుని, బురుషునిమెడకు శ్రీని, సంకుటట్లుట మహావాపము! బాలికాబాలకల యిష్టములను గైకొనక, కేవలము తమ యానందముకొరకు, మహారీకుమారుల వివాహములుచేసి, తల్లిదండ్రులు కొందరు పాపమునకొడిగట్టుకొనుచున్నార.

వృక్షములెట్లు, సకలవయవములు పరిపుష్టి నొందిన తర్వాత ఫలించుచున్నవో, యదేవిధముగ, మానవుల సమస్త ఆనందంబులు, పూర్ణముగ బలివములైన యనంతరమే, వివాహము చేసికొనినగాని, సత్సంతానము బొందజాలరు. మరియు వివాహము కేవలము సత్సంతానము కొరకేయని, కొందరు పెద్దల యభిప్రాయమైయున్నది. గనుక, శ్రీ పురుషులు, సంతానోత్పత్తిచేయుటకు సమర్థులైవ్వను, యగుదురో, యవ్వడే వివాహము చేసుకొనవలయును. కాబట్టి బాల్యవివాహము శాస్త్రయవిరుద్ధమనట కెంతమాత్రము సందియములేదు.

బాల్యవివాహములు చేయబడుచుండుటచేత, ననేకపాపములు కల్గుచున్నవి. అందు మొట్టమొదటిది, విధవబిడ్డయి

మదరాసు ఆదిద్రావిడ సహకార సభులు వారికి గా|| వి. రామదాసు పంతులుగారు ఉపన్యసించిరి. [పి. ఎన్. ఎ]

మదరాసు మత్స్యశాఖా విచారణసంఘము

డా|| సుందరరాజుగారు, ఖా. బ., అల్లులరజాకుసాహెబుగారు, తాంపూగారు, సర్ కె. వి. రెడ్డి నాయుడుగారు (అధ్యక్షులు) పి. వి. మాణిక్యనాయకరుగారు, ఆర్. ఎస్. నాయుడుగారు. (పి. ఎన్. ఎ)

కమై పోవుట. బాల్యమందు బాలుగు విస్తారముగ మృతినొందుటచేత, వారలమెడలకు గట్టబడిన బాలికల జన్మము కష్టమై పోవుచున్నది. ఆ విధవలలో, యింద్రులు జయించుకొని కొందరు యెంతర సీ చూచినానో, తనలుకొని పోవోవుట సంభవింపచున్నది. లేదా, వేళ్ళలవలె, పట్టుములయందు పీతము వైచికొని, వేళ్ళవృద్ధి నలంబించి, తలవంపుగలుగ జేయుచున్న వారి మణుల నెండవో మాచుచున్నా మనలకు ప్రతియవకునికి లజ్జగలకపోదు.

బాల్యవివాహమువలన, బాలికాబాలకలకు బ్రహ్మచర్యము, నష్టమగుట, చదువుటయందు మనసు కదురకపోవుట మొదలగు నష్టము లెన్నియోగలవు. చిన్నపిల్లలకు పెండ్లిండ్లు చేయుటచేత, బాల్యమంది విడ్డూలు జనించుటవలన, వారు తమ శిశువులను సరియగువిధమున రక్షించుకొనజాలకున్నారు. తల్లిదండ్రులే బాలికా బాలకలై యుండ, యిక తన సంతానము నెట్లు పోషింపగలరు?

బాల్యవివాహమువలన, చిన్నతనముననే, గర్భాధానములుచేయుటచేత, నమూల్యమైన వీర్యము నాశనమగుచున్నది. ఈ ప్రకారముగ శరీరమందలి శక్తి పోవుటవలన, మనదేశవాసుల కనేక విధముల హానిగల్గుచున్నది. ఎచ్చట చూచినను, గుడ్డులు, యెముకలు వైటపడి కండ్లులోనికి పోయియుండినవార, యికాలమృత్యువు వాతడడుచున్నవారలు, మనదేశమున యెందరో ప్రత్యక్షమగుచున్నారు. ఇం, నీతిమున్నగువాని విషయమై జూచిన, నబద్ధము, దొంగతనము, పోకిరితనము, వృధాచారము మొదలగు వివిధములైన దుర్భాత్రిములు న్యాపించియున్నవి. ఈదేశమున కిట్టి దుర్భాత్రిములు కనేక కారణములం దెవచ్చుచుగాని, ముఖ్యకారణము మాత్రము బాల్యవివాహమనియే చెప్పవచ్చును. ఈవిషయ మందరు యెరిగియున్నారు. ఎంతవరకీ బాల్యవివాహ మను భయంకరరోగము, యీ భారతదేశ

మందింకనో, యంతవరకుతము, మన భారతీయుల కెంతమాత్రము సౌఖ్యముండజాలదు. కాబట్టి, నీతివంతులను, విశ్వాసనంతులనునైన తల్లిదండ్రులు, తమ పుత్రికాపుత్రులకు బాల్యమందే, వేలకొలది రూప్యములను, అవసర న్యాయములకు యోగించి, వివాహములుచేయక, దేశమును బాగుచేయుటకై, తమ శక్తిని వినియోగించి బాల్యవివాహ మను రోగమును, యీ దేశమునందు రూపుమాపి, ఋతుమతీయనంతర వివాహములు మాత్రమేచేయుచు, సౌఖ్యజీవనము గడుపవలయునని కోరుచున్నాను.

చలసాని వీరరాఘవయ్యచౌదరి,

వెంట్రతగట.

రాజమండ్రి

(స్వకీయవిలేఖరి)

యస్. వి. దీక్షితులుగారిపై క్రిమినలుకేసు

జూలై 17:—క్రిమినలుము రాజమండ్రి జాయింటు మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో మ. రా. శ్రీ రామలెంపూడి అప్పారావు బి. పి. డి.యల్. గారు, ఏలూరు కాపంతులును, ఫయల్ మోటారు కంపెనీ ఏజంటును అగు మ. రా. శ్రీ యస్. వి. దీక్షితులు బి. పి. గారిపై నమృత ప్రవాహము క్రింద కేసు తీసి కొనవచ్చిరి. అప్పారావు గారు దగ్గరనుంచి ఫయల్ మోటారు కొరకు అద్యాన్యక్రింద దీక్షితులుగారు 1850 రూపాయలు పుచ్చుకొనినట్లును, మోటారుకారు యంతనకుకు సప్రయచేయ నట్లును, ఎన్ని ఉత్తరములు వ్రాసినను దీక్షితులుగారు దప్పు పంపనట్లును అప్పారావుగారు వారి కంప్లయంటు పిటిషనులో వ్రాసిరి.

వివాహములు

(2)

[చంద్రాభట్ట రామమూర్తిగారు, రాజమండ్రి]

కారదావివాహశాసన మండపాదులు చిత్రచిత్ర వాదములను జేయుచున్నాడు. కారదాదులలోని కొన్నియుక్తులకు సమాధానము వ్రాయుచున్నాను. ఇరువదియైదు శాంతిముగింపున రంబు చిత్రగింతుడుగాత.

మండపాదులు మహ్యవిప్లవములు క్షుత్రియులకు రజస్వలా వివాహములు విధించుచున్నవి గాన బ్రాహ్మణులును యాచార్యులైనవారు.

సమాధానము. ధర్మశాస్త్రములు క్షుత్రియులకు రజస్వలా వివాహములే కర్తవ్యముని విధించియుండలేదు. గాంధర్వ రాక్షసములకును బ్రాహ్మణ్యములను క్షుత్రియులకు గాని విధించుచున్నవి. “ధర్మావసరే ధర్మ్య” యని ధర్మ్యశబ్దమునకు వ్యాఖ్యానము. అనగా ధర్మమునకు తోడ్పడే వని యర్థము దీనిబట్టి బ్రాహ్మణ్యములే క్షుత్రియులను బ్రాహ్మణ్యముగా వివాహము లొనరించుటయే శ్రేష్ఠముగా గాంధర్వరాక్షసములకు కర్మకర్తయని యనియుఁ జేయుచున్నది. గాంధర్వరాక్షసములను జలగా బాబుగిడి క్షుత్రియులకు రజస్వలా వివాహములు పట్టుకులు విధించుచున్నవి చెప్పుట లోకశ్రేయమునకై మండపవాదుల పన్నుగడయై యున్నది కాన బ్రాహ్మణ్యము రజస్వలా వివాహములు చేసినవలె కర్తవ్యము. క్షుత్రియులు గాంధర్వ రాక్షసములను విధిగా జేసుకొనవలెననియు.

మఱియు గాంధర్వరాక్షస వివాహములకు కారదాశాసనము విరుద్ధము. కానవికారము గల్గినప్పుడు యాచార్యులకు తాండ్రియలను మోహించు కొనుట శాంధర్వమున బడు. ఈ గాంధర్వమునకుఁ దలదొడ్డులు మొదలగు పెద్దలయనుమతిగాని నేదనుకొనుట బ్రాధాన్యముగాని యక్కఱలేదు. ఇందుల కుదాహరణము శకుంతలా దువ్యతుల వివాహము. ఇట్టి వివాహమే కారదాగారి యాధర్వమైనట్లుములో బాళికా బాలకులవివాహ విషయములలో దలిదండ్రులు మున్నగు పెద్దలు జోక్యము కలిగించు కొనరాదు అనియు వారికి యాచార్యులను తరువాతనే యాచార్యులను జూచుట మోహించుకొని వివాహముడవలెననియు బిల్లునందుఁజెప్పవలసియున్నది. అట్లుకారదాగారు చెప్పలేదు. వారి వివాహములకు మువ్వవిధ వివాహములలో నిదికాదు.

ఇక రాక్షసములతో యుద్ధించువారి నెదిర్చి బలి యిచ్చు కన్యను దీసికొని పోవుటయున్నది. ఇందుల కుదాహరణము దక్షిణేశ్వరముల వివాహము. ఇది శ్రేష్ఠరాక్షసములతో పోరున కలహారణవివాహము. మండపాదులీరెండును క్షుత్రియులకు నిషేధములనికాబోలు వానినెత్త క్షుత్రియులకు రజస్వలా వివాహములకు ధర్మశాస్త్రములు విధించుచున్నవి సాక్ష్యగల్గించుచున్నాడు.

ఓ మండపాదులారా! ఈ గాంధర్వ రాక్షసములను క్షుత్రియులకు నిషేధించుచున్నవారు మీరా శాస్త్రములారా? మీరనిన మీరాశ్రమాదులారా? శాస్త్రములే యనిన మీరజస్వలా వివాహమున కందు తొలుతేదు. ధర్మశాస్త్రములందు రజస్వలా వివాహ మెక్కడను విధించియుండలేదు. బాల్యవివాహమును నిషేధించియుండలేదు. పైగా బాల్యవివాహమే విధించుచున్నది. ఇంకను క్షుత్రియులకు బ్రాహ్మణ్యములను కిన్నవయోలును క్షుత్రియులను కిన్నవయోలును వైశ్యబాలన కిన్నవయోలును ఉపనయన మొనర్చవలెనని విధించినట్లు బ్రాహ్మణ్యకన్య కిన్నవయోలును క్షుత్రియకన్యకిన్నవయోలును వైశ్యకన్యకిన్నవయోలును వివాహము చేయవలసిదని విశేష విధిని విధించియుండలేదు.

కాబట్టి కన్యవివాహమునుగూర్చి ధర్మశాస్త్రములందు సామాన్యవిధినిసరిచెప్పినవయోపరిమితికే బ్రాహ్మణ్యక్షుత్రియకన్యలకుయొక్కము. మఱియు క్షుత్రియకన్యలకు బాల్యవివాహములేదు. కావున వివాహముపయోగసానిమిది శాస్త్రముల దెబ్బచున్నది. కాబట్టి బ్రాహ్మణ్యకన్యలనెత్త క్షుత్రియకన్యలను బాల్యవివాహములు చేయుటే ముఖ్యపక్షము.

(2) మండపాదులు. కారదాగారి బిల్లు పాశ్చాత్యవివాహపద్ధతులను బోధించునదికాదు. కావున పాశ్చాత్యదేశముందు వారివివాహములనుపన్నెండు కీడు లేనివివాహములను వచ్చునని ఖండించవారు లనుట యసందర్భముకాదా?

సమాధానము-కారదావివాహశాసనముతప్పక పాశ్చాత్య వివాహశాసనము. మనధర్మశాస్త్రములు కన్యకేశ్చంద్రాభట్ట పున వివాహ మొనర్చవలెనని వయస్సునుగిరికి దింపుచుండగావానికి వ్యతిరేకముగా బదునాలుగేండ్లలో పున బాలికలకు వివాహము చేయుకాదని మిగిలి నయస్సును బెంచుటయొక బెంచి మిగిలి కెంతిన్నయమో మితి నిర్ణయింపకుండుటయొక పాశ్చాత్యవివాహపద్ధతులను కారదాగారు ప్రవేశ పెట్టుటగాక మఱియును? ఈ బిల్లును సరించి భారతీ బాలిక తన జీవితకాలంలో నెవ్వడో యొక పురుషునకుచ్చినవానిని తనకంటె పెద్దవానితోచ్చినవాని

నో యెవనినో ఒకనిని వివాహముడుట కాలంకములేదు. పరిదా వివాహమే మానవమృదు. ఇది పశ్చిమదేశపద్ధతికాదా? మన ధర్మశాస్త్రములు కన్యలకల్ల వివాహము విధించుచున్నవి. వివాహము లేని బ్రహ్మకన్యము స్త్రీలకు విధించియుండలేదు. వివాహముడకుండ బ్రహ్మకన్యమును స్త్రీలకేషింతురనియే ధర్మశాస్త్రము కర్తలు భయపడి కన్య కేశ్చంద్రాభట్ట పున వివాహ మొనర్చవలెనని తప్పనిసరిగా విధించికాదు. మన కన్యవివాహము లైచ్చి కములుకావు. కారదాగారి బిల్లు వివాహమే ధర్మముకొనుట వచ్చి నదికాని వివాహవిధికొనుట కాలేదు. కాబట్టి పాశ్చాత్య దేశముం దెచ్చికిడుట వారి వివాహములనుల విచ్చుచున్నవో కీడు లను కారదాగారి బిల్లులను కలుగుననుట శ్రేయోద్దంకియునులేదు.

3. మండపాదులు. బ్రాహ్మణ్యములతో నెన్నిదురాచారములప్పుడు పబలినవో చూచుకొని పూర్వచారపరాయణులీ బిల్లు సభిక్షేపింపకుండ నుండరాదా?

సమాధానము. కొన్ని దురాచారములు బ్రాహ్మణ్యములలో బ్రవేశించినవనుటకు సత్యమే. ఆ దురాచారములను శాసనము క్రింద మార్చి భారతీయుల కాశాసన ముపై ధేయ మనినయెడల నొప్పుకొనువారుండదు. దురాచారములెప్పుడును సదాచారము లుకావు. సదాచారములు దురాచారములు కావు. బాలికావివాహములే బ్రాహ్మణ్యముల వారి తాతను తాతలకంటె బూర్వము బహుతరములనుండియు వంశానుగతముగా జరగుచున్నవి గతక ను శాస్త్రములందెక్కడను బాలికా వివాహములు నిషేధింపబడియుండలేదు గనుకను బూర్వచారపరాయణులీ కారదా శాసన మొనర్చకుండ వాందోశన మొనర్చుట న్యాయమే.

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా వార్తలు

జిల్లాదేవాదాయపు బోర్డు ఎన్నికలు
శ్రీమతి సోమంచి సీతారామయ్య పతులుగారు వి. ఎ. బి. యల్. ఏలూరు ప్రసిడెంటుగానున్న శ్రీమతి నెక్కంటి వరయ్య చాచిగారు ఆచంబై వైసు ప్రసిడెంటుగాను ఎన్నికౌటరి. ఈ ఎన్నికలు యూనెల 7 వ తేది కొత్తూరులో జరిగినవి.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ ఎన్నికలు
ఈ నెల 15 వ తేదీన తాడేపల్లి గూడెంలో సభ సమావేశమైనది. శ్రీయుతులు దాక్షకు సభకు ఆహ్వానదే (ప్రెసిడెంటుగను, శ్రీయుతులు పవల కృష్ణమూర్తి గారు తాడేపల్లిగూడెం తాలూకాబోర్డు మెంబరు నర్సింగు శక్తిబరీగ, దండు శారాయగరాజుగారు వి. ఎ. బి. యల్. యం. యల్. సి. గారును నిడదవోలు జంక బ్రావుగారు సహాయ కార్యదర్శులుగను ఎన్నికౌటరి.

జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘ కార్యనిర్వాహకసభకును ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘమునకును ఎన్నికలు జరిగినవి
ముఖ్య తీర్మానములు
కీర్తిశేఖరైన ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్య, మగ నాలోగాంధీ, గోపబంధుదాసు, దొడ్డిపల్ల సర్వేశ్వరరావుగారు సూర్య సానుభూతి తీర్మానములనుచేసిరి. శ్రీసర్వేశ్వర రావు గారిది తీర్మానము. ఆ సమావేశముననుంచి వీరు యా జిల్లాలో నేవచేసినవారు. వీరినిగూర్చి పత్రికలలో యిదివరలో వ్రాయబడియున్నది.

బాద్లో సత్యాగ్రహమునుగూర్చి త్యాగ మొనర్చి శ్రమ పడుచున్న రైతుసోదరుల ఆకుంకిత రైర్యసాసనులకున్న రాజీనామాలచ్చిన శాసనసభ్యులు గ్రామోద్యోగియుల త్యాగమును కొనియాడుచు బొంబాయి గవర్న మెంటువారి వర్యలను ఖండించుచు తీర్మానమును చేసిరి.

పిమ్మట జిల్లాసంఘముయొక్క ఆశాభ్యుదయములను గూర్చియు రీసెటిలు మెంటును గూర్చియు చర్చ జరిగినది.

జిల్లాసంఘముయొక్క ఆశీసును ఏలూరునుంచి తాడేపల్లిగూడెమునకు మార్చడమైనది. (ప్రెసిడెంటు నర్సింగు కార్యదర్శి తాడేపల్లిగూడెంలో నుండుటచే నీ మార్పుకు కారణమైనది.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా తాలూకాబోర్డులలోని తీర్మానములు
తెలుగుతాలూకా బోర్డువారు జూలై 9 వ తేదీన నిడదవోలులో సమావేశమై బాద్లో సత్యాగ్రహమును గూర్చియు కీర్తిశేఖరైన ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్యగారి సూర్య సానుభూతి తీర్మానములను గావించెను. యాతీర్మానము గావించుటలో యాజిల్లాలో నిడియే ప్రథమ బోర్డు.

సరసాపురం తాలూకాబోర్డువారు ఏలూరు బోర్డువారు గూడ పై తీర్మానములనే చేసిరి.
(నవ్వీయవిలేఖరి)

నాటకములు-సంగీతము

గంటూరు, జూలై 17:—నవ్వీరాత్రి యిచ్చుట మొలవరం కంపెనీవారు ప్రదర్శించిన ‘రామదాసు’ నాటకమును చందర్శించిన వీధుల కొంత విచారమునకు గడంగవలసివచ్చెను. ఇదివరలో సంగీతము గంటిగ ప్రదర్శించిన బహుళి రాఘవాచార్యులవారి నాటకమును సంగీతవయోజనము నాచార్యులవారివలెనే గుర్తెరిగి ప్రదర్శించుచున్న యడవల్లి సూర్యశారా యుగారి రామదాసు నాటకమును జూచితిని. నిన్న జూచితిని ‘Comparisons are odious’ ఒక దానితో నొకటి పోల్చుట గర్వముని పెద్దలు చెప్పుచుండినను పోల్చక తప్పదు. పోల్చి చూచిన దానికిని దీనికిని పోలికయుండదు తత్వము వైలుబడ గలదు. లోలో భిన్నరచి: అన్నమాట సత్యమేగాని కొన్ని విషయములందు లోకముయొక్క రుచిని గూడ నేకత్వమునకు దీసికొని వచ్చుటకు వీలుగలదు. ‘అహ! నుక్కత్రిప్పకుండ పాదాదురా’ అని పంతోపించువారుగలర. ‘ఎమనాటు’ అనువారుగలరు. తన్మయులై యెడలమరచి పరన్నవారుగలరు. నటుడు తాను ధరించినపాత్రయేమో యేరస మొప్పించవలెనో పరిస్థితులేమో యేమిచేయుచున్నానో గుర్తెరిగియు తన్మయుడైనట్లించవలెను ఇట్టిజ్ఞానము లేకుండ నెన్ని నాటకములలో నేమములు వేసినను లాభముండదు. ఒక్కసంగీతముతోనే నాటకమున్న దనుకొనటకన్న భ్రమ యింకొక టుండబోదు. ఈవిషయమై అభ్యాభిప్రాయమందునని తలంపబాలకు. వినను సంగీతముకాలంకినది. ఎ. తవరకు కాలయనో శ్రీ గొల్లపూడి శ్రీరామ శాస్త్రిగారు ఆంధ్రనాటకరంగమున నీ కిందివిధముగ వ్రాసిరి. ఒక్కొక్క ప్రదర్శకుడును తన కన్న సంగీతజ్ఞానమును రంగమున పెట్టిడించుట కుద్యమింపక యొక్కొక్క ప్రదర్శకుని రసోచితరాగముతో విరువులతోక ప్రేక్షకులకు భావము చక్కగ బోధపడునట్లు చదువులు యుత్తమవార్ధమున తలచెదను. ‘సంగీతము ననవసరముగ బెంచరాదను’ అని శ్రీపాద కామేశ్వరరావుగారి యభిప్రాయమై యున్నది.

ఈ పెట్టెన యభిప్రాయములు ప్రదర్శనముల జూచి రజస్వలైనవారు తూచిపెట్టిన మాటలని నలులు మననముజేయవలెను ‘ఆంధ్రగాంధర్వ’ విరుదాంకితులు శ్రీ జొన్నవీర్రుల శేషగిరిరావుగారు కవితాప్రభు ధరించినపుడుగాక పాటకచ్చేరిలను వేసినపుడు తమ పొండికీయము ప్రదర్శించిన యుక్తముగ నుండును. నాటకరంగభేలనమునకాసంగీతముకర్తలేదు. రసదోషము ముఖవరారు. రసోచితముగ రాగము నాలపించుచు కొద్దితోడుగించిన నేవ్యముగనుండదు. నాటకరంగమునకు ఎచ్చినదిమొదలు దృష్టియంతయు నాట్యముగాన కాళ్యప్రదర్శనముపొందిన యెందుకొనిన రసపోషణముగాక భగ్గుమును. అట్టిదియే యాప్రదర్శనమున జగము. ఇట్లు వ్రాసిరి యనక ప్రదర్శకులు ఇవరించుకొనుట రంగోద్ధారణమునకు తోడ్పడుట యగును. రామదాసుపాత్రధారియును కపిలయాయి రామశాధ శాస్త్రిగారు గాన కాళ్యయ్య గలవారైనను రసభావము కనుగుణముగ తమ సంగీతజ్ఞానము నుపయోగించిరి. ఆంగికసౌమ్యవము లేకుండుట ప్రకృతినిధి ముఖులచే ఈలోపమును వారిని సవరించుకొనునని చెప్పుటకన్న సమాబాధిపతు లేవిషయమును గమనించి యెవరేవేమనునకు తగినవారో వారి నందులకు నియోగించుట సముచితము నటులను తమకు దగిన పాత్రమునే తాము ధరింపవలెను. అపుడే రమ్యముగ నుండును. ఒక్కసంగీతజ్ఞానమే నాటకప్రదర్శనముజయప్రథముగ నుండుటకు ప్రధానముగాదని నలులను, సమాబాధిపతులును గ్రహింపవలెను. రామదాసు పాత్రధారి రజస్వలమో గుణముల ప్రదర్శింప గల్గిరి గాని సత్వగుణమునకు వెంటనే మార్పలేకపోయిరి. ఇట్టిమాటలు క్రమకే అభ్యాసముపొద నలవడవచ్చును. శ్రీ బహుళి రాఘవాచార్యులవారు నాటకరంగమున మార్పులనేకములను దెచ్చి తత్ప్రయోజనముల పెల్లడించి ప్రేక్షకులలో నూత్నాభిరుచుల గలుగజేసిరి. నలులట్టివారుగ నుండవలెను. ప్రేక్షకులయెవ్వరకారము నటుడు మారిక నాట్యకళయెట్టిదో కృషి చేసి ప్రేక్షకులకు బెలియజేయవలెను. అట్టిది జరుగునపుడే నాటకరంగ మభివృద్ధి గాంచగల్గును. ఇట్టివానికే శ్రీయుత దేశోద్ధారక శాగేశ్వరరావుపంతులుగారుగూడ బూసుకొందురని వినికిడి గలదు. ఈయంద్యములు సఫలములై ఆంధ్రనాటకరంగము జయప్రథముగ నాదర్శపాత్ర మగుగాక!

చల్లా జగన్నాథం.
తెలంగాడు, జూలై 17:—నేనాధిపతిగారు తెలంగాడునందు రెండుకోజులండి కోలారు బంగారుగనులు జూచి వచ్చురి.

ఆంధ్ర దేశ కళావంతుల సంఘం సంస్కరణ అవసరమహాసభ

ఈ సమావేశము యొక్క సెలవులకు గుంటూరు పురపాలక సంఘం యితర ఆంధ్రదేశ మహాసభతోపాటు 29-వ తేదీ ఆదివారము ఉదయము 7 గంటలనుంచి గౌరవనీయులగు శ్రీయుత వేమనరపు రామదాసుపంతులు బి. ఎ. బి. యల్. ప్రొక్కోర్టు వకీలు (స్టేటు కౌన్సిలు సభ్యులు) గారి యాజమాన్యమున జరుగును.

కావున ఆంధ్రదేశములోని కళావంతుల సంఘములోని శ్రీయుత వేమనరపు రామదాసుపంతులు బి. ఎ. బి. యల్. ప్రొక్కోర్టు వకీలు 18-వ తేదీ శనివారం సాయంత్రం 5 గంటలనుంచి గుంటూరు పురపాలకసభ, సభాకార్యక్రమమందు పాల్గొని జయప్రదముగా విప్లవీకరింతులు.

చర్యనీయాంశములు

1 శ్రీమతి డాక్టరు మత్తులక్ష్మిరెడ్డి ఆమ్మోర్ యల్. సి. గారి దేవాదాయపుబిల్లు. 2 విద్యాభివృద్ధి, విద్యా నిధి, 3. శిశువాలయములు, 4. మెనక బాలికలనగూర్చిన గౌరవ రామదాసు పంతులుగారి బిల్లు. 5. సంఘపక్షమున పత్రికా ప్రచురణము, మాద్రజాలయ సంపాదన, 6. వివాహాది విషయకభోగట్టా సంఘము (Information Bureau) 7. ప్రచారకవర్గము.

పై విషయములనుగూర్చియు తమకు అవసరమని తోచు యితర విషయములను గూర్చియు తమ యభిప్రాయానుసారముగ చిత్తుతీర్మానములు పంపియింపబడి అవి యిచ్చియు మహాసభవారి చర్యలోనికి తీసుకర బడును.

కళావంతుల విద్యాసంఘము

గుడినేప సుబ్బయ్య,

అధ్యక్షులు.

మొ|| ముక్కరటి,

కార్యదర్శి.

జవంగుల గాజగోపాలం,

సహాయ.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు.

దాసరి నరసింహం,

ధరణికోట పెంకటదాసు,

చదలవాడ కుమారస్వామి,

కార్యదర్శులు.

అ|| భా|| తంతుకార సంఘము

ఆంధ్రశాఖవారి కద్దరు అమ్మకము

1-10-26 1-10-27

నుండి 31-3-27 31-3-28 వరకు భేదము

జిప్సోఫేరు:-

1. బరంపురం	1975-0-8	8066-5-0	+ 6091-4-4
2. విశాఖపట్నము	8487-11-8	4675-8-2	— 3762-8-6
3. కైలాపట్నము	4592-4-6	8850-15-2	— 748-5-4
4. తుని	18831-4-8	11517-2-8	— 2114-2-0
5. కాకినాడ	5088-2-9	5555-18-0	+ 472-10-8
6. రాజమండ్రి		2800-7-9	
7. నిడదవోలు	8398-8-0	1921-13-9	— 1471-5-3
8. బెజినాడ	9277-7-9	11148-13-9	+ 1871-6-0
9. మచిలీపట్నము	7985-10-0	4494-12-0	— 3490-14-0
10. రేపల్లె		4041-0-10	
11. నెల్లూరు	7702-10-6	7685-4-8	— 17-5-10
12. వీరన్నకనకపురం	1751-5-9	2864-7-6	+ 1118-1-9
13. తిరుపతి	6075-18-10	5881-12-8	— 194-1-7
14. ముదరాను	6881-10-10	10241-5-3	+ 3909-10-5
15. గుంటూరు	38743-4-1	53996-4-9	+ 20253-0-8

మొత్తము. 1,09,987-9-7 1,88,741-14-1

(సం) జి. సీతారామశాస్త్రి

కార్యదర్శి

చెడుగాలివలన గలుగు

విపత్తులనుండి

రక్షణోపాయము

వర్షాకాలమారంభించుచుండే చెడుగాలి శ్వాసకోశములందును, గొంతు శాశ్వతమునందును బలహీనతను కలుగజేయును. గొంతు నొప్పి గాని, శ్వాస దగ్గు గాని ఆరంభించిన వెంటనే పెప్సను నేవించును. పెప్సను నోటిలో వేసుకొనినవెంటనే అది కరగి ఆందుండి వెలువడు పొగబిందువులు శ్వాసశాశ్వతములందుండి నాశమించి గొంతులోని బాధను తొలగించును. హానికరములగు క్రిములను శాశ్వత మొనర్చి. వాపు, మంటలను తొలగించుచు, నిరంతర దగ్గులను నొప్పిన నూత్న శ్వాసముల నుపశమించును.

దగ్గులు, జలుబులు, శ్వాసకోశము, ట్రాచైటిస్, బ్రూన్చైటిస్, మొదలగువాటిని రాపిడ ఆటంకపరచును. పెప్సోజిల్ లయూల్ యుక్తులైనవి. కల సీసా 1 కి రు 1:- మందులంగళ్ళన్నిటియందును దొరకును.

వశెట్టు:- మెసర్స్ దాదా అండు కో యస్ప్రనేడు మద్రాసు.

పెప్సోజిల్ పెప్సోజిల్
PEPS PEPS

దగ్గు, జలుబు, ట్రాచైటిస్ సమునకు త్రిశూలమువంటిది.

లోకలుబోధుల సవరణచట్టము

తెనాలి తాలూకాబోధుల అభిప్రాయములు

జూలై 10 వ తేదీన జరిగిన తెనాలి తాలూకాబోధుల సభలో గావింపబడిన తీర్మానములలో నీ కింది విషయములు:- తాలూకాబోధులను తీసివేయుటలన, స్థానిక స్వపరిపాలనాభివృద్ధి బాటంకపరుచుటకును స్థానిక స్వపరిపాలనమును బాగుకొను బాధ్యత ప్రభుత్వమున కొనగకుండుటకును, నిరంతర ప్రభుత్వమున కెక్కువ యధికార మిచ్చుటకును యత్నింపబడుచున్నదని, యీ బోధులను రిఫిప్రాయ పడుచున్నాడు.

జిల్లాబోధులను సరాసరి యెక్కికపదతి నామోదించ నయ్యను కాక, తాలూకాబోధుల ప్రెసిడెంటును అధికార రీత్యా జిల్లాబోధుల సభ్యులుగా నుండుట భాగ్యము.

ప్రైవేటువత్సరిక యెన్నికలు

జిల్లాబోధులను అధికారోద్యోగులను నియమించుట చాల అన్యాయము. ఇది ప్రజాస్వామ్యమునకు ప్రత్యేక విరుద్ధముగా నున్నది.

లోకలుబోధులను స్వపరిపాలనాసంస్థల గావించుటకు మారుగా అధికారాల యధీనమునకు మరలదెచ్చుటకే యీ సవరణచట్ట ముద్దేశించబడినట్లుగా నున్నది.

గ్రామ పునర్నిర్మాణము తాలూకా బోధులసహాయము వలన నెక్కువ కాలభయగాను కట్టుబాటుతోను గావింపబడి గలదు.

ఎక్కికల విషయములో జిల్లాబోధులకోరికమీదనే ప్రభుత్వము రెవెన్యూ అధికారులను నియమింపవలెను

తుని యూనియన్ బోర్డు

ఛైర్మన్ ఎన్నిక

16 తేదీన ఈ పదవికి శ్రీయుత ఒడలి జోగయ్య శాస్త్రియగారను, శ్రీయుత రోమాల నుండరరావుగారను పోటీచేసినారు. నుమారు 1 నెలనుండి వివరీతముగా యిరువత్తు ములకును ప్రచారముసాగుచున్నది. యీ బోర్డుకు ఒక పంచమునిన్ని ఒక సాహెబుగారినిన్ని తాలూకాబోధులవారు క్రొత్తగా నామినేటుచేసినారు. ఇందులో సాహెబుగారు పితాపురం కాపురముని కివ్వలసిన పాత బాకీగారు హాజరు వారంటు ఒకటివచ్చి సిద్ధముగా యూనియన్ బోర్డు సమక్షమునొద్ద నుండ గా దొడ్డికి వేరేగెమ్మను లేని యూనియన్ ఆఫీసులోని కెట్టులో పై నామినేషన్ సాహెబుగారు ఒంటిగంటకే వచ్చి చేరినారు. సరిగా యీ సమయమునకే క్రొత్తగా నామినేటు చేయుటచేసిన పంచముసోదరుని పోలీసువారి సాహాయ్యముతో ఆర్కాటములో కొందరు పెద్దమనుష్యులు తీసికొనివచ్చి యూనియన్ ఆఫీసులో చేర్చినారు. నుమారు 1000 వండి ప్రజలు వచ్చి చుట్టుప్రక్కల అరుగులమీదను గోడలమీదను కూర్చు

స్థించి నైరుమెట్ ఎవరుగనో అని చూచుచున్నారట. ఇదివలె కెన్నియో యెన్నికలు జరిగినవిగాని యంతకంటే కియూరిలో నింత జనసంఘము చేకరేను. తుదికి 2 గంటలకు ఎన్నిక ఆగిపోయినది. నుమారు 2 గంటలవరకును పూర్తికాలేదు. తుట్టు తుదకు శ్రీయుత రోమాల నుండరరావుగారు జయమొందినట్లు సరిగా 2 గంటలకు ప్రకటించబడినది.

(ఒకవిలేఖరి)

తెలిపోనుపై యువత్రిని బిలముట

బొంబాయి, జూలై 17-28 మనమోహనదాసు రాంజీగారి విగ్రంతులపై తెలిపోనుపై అమానించినందుకు నుంజితోకూరు అహవానికి రూ 250 జరిమానా లేక 3 నెలలు కులాసాఖయితు విధించుచు మేజిస్ట్రేటుగారు యిట్లు తీర్పుజేసిరి. “తెలిపోను మనకు మేలు కిదుగూడ చేపూర్పును. అందరు ఉపయోగించుచును. అన్నివిధముల అమానించవచ్చును. దోషి ఆగుపడడు. అట్టివారిని పట్టుకొనుట కష్టము. దొరకని దొంగలకుగాను దొరకని దోషిని అధికముగ శిక్షించ గూడదు.”

AUCTION SALE.

Krishna District Court

Madras High Court, File C. S. 577/1926.

Kistna District Court File E. P. 116/27.

Court auction of "SRI KANYAKA PARAMESWARI RICE MILL" at Gudivada adjourned from 16-7-28 to 20-7-28.

SIRAM RAMACHANDRA RAO.

మహాసూర్యావర్తి

ప్రకటనయేగము. ప్రతివారికి అవసరమయినది. తిరుగులు, నోటసిరుదులు, కాళ్ళచేతులు మంటలు, నోటి త, గుండెలోమంట, మొదలగు పెత్తనవికారమునకు ప్రకారము. శ్రీ ముక్త్యాలరాజువారి సంస్థానమున తయారయిన 1-వ రు 1-కి రు 1/-.

2126

ఆర్డరసాయనశాల, ముక్త్యాల(కృష్ణా).

సెగ రోగము,

పక్షవాతం, చెముడు

చికిత్సకులు డాక్టరు అగస్త్యేశ్వరరావు

రాకట్ల (గుంటూరు జిల్లా.)

దంత మార్గము

డబ్బీ 1-కి రు 0-2-0; 12-కి 1-4-0

ఈ దంతమార్గములో పండ్లుతోములులను చిగుళ్ళు గట్టి ఉండును. చిగుళ్ళనుండి రక్తముకొలుకుండును. పోలుదొర్లంబులకు లేకయుండును. పండ్లు ముక్కుములనై తెల్లగా నుండును.

అమ్మ, తామునది డిబ్బో, బొంబాయి - మహారాష్ట్ర.

రు 500 లు బహుమానములు

చిలుకూరి నారాయణరావు ఎమ్. ఏ., ఎల్.టి. గారు రచించిన గ్రంథరాజములు పుస్తకసేద్య గ్రంథకర్త. శాశ్వతములయిన గ్రంథములు 1 కురానుచీపురు 4 లు, 2. అశోక చక్రవర్తి ధర్మశాసనములు రు 2 లు, 3. ఉపనిషత్తులు (ఈశ, కేన, కఠ, ఐతరేయ) చక్కనితేటతెనుగుపద్యములు రు 0-6-0 లు, 4. ప్రాచీన హైందవ ప్రజాస్వామికభూత్యము రు 0-12-0 లు, 5. సంస్కృత లోకోక్తులు రు 1-0-0 లు.

800 పెట్టుమాలము విగిరియున్నది. పయి 5 గ్రంథములను పెట్టుగా కొనువారికి కొన్ని పదునూరులు కల్పించినాము. వీటిలో 50 పెట్టు బహుమానము లక్రమణి వారి కుంచినాము. వీరికి పెట్టు రు 6 లు మాత్రము తక్కినవాటిలో 125 గ్రంథాలయములకు, 125 ప్రత్యేక వ్యక్తులకును పాఠ్యైర్పాట్ల వేరవేరే ఉంచినాము. మొదటి 125 లో 25 లోను, రెండో 125 లో 25 లోను పదిరూపాయల నోట్లు ఉంచినాము. ఏపాఠ్యైర్పాట్లలో నోట్లు ఉన్నవో తెలియదు. ఆర్డర్లువారి అప్పగము. బహుమానము కావలసినవారికి ది స్కాంట్లు లేదు. రు 8-2-0 లు ఖరీది చెయ్యకొనలేదు. అందరికిని సొంత ప్రత్యేకము. బహుమానము కావలసినదీ, ఆక్రమణ లేనిదీ వ్రాయవలెను. ఇండున్న వచ్చేదనమున పెట్టి తెనుగుతో ధర్మశాస్త్రములను ప్రకటించుము. ఈ గ్రంథములను తిరిగి అచ్చుకొనుటనుకోలేదు. త్వరపడుడు. తరుణము విం చినతరువాత నొచ్చుకొంటే లాభములేదు.

ప్రపంచమత గ్రంథమాలా
కార్యసానము,
రాజమహేంద్రవరము.

ప్రతాపకస్తూరిమాతలు

4 మిక్కిలి ఘాటును సువాసనగలది

1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన అనందముగా నుండుటయే గాక అజీర్ణము, నాయును, జలుబు, జ్వరము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కఫము, చిన్నబిడ్డ సుణము, కలరా, ప్లేగు మొదలగు అనేకమగు వ్యాధులను హరించుటయే గాక బలమును, జీర్ణ శక్తిని, ఆరోగ్యమును గల్గించు వరప్రసాదము.

ప్రతి గృహమున గుండవగినది. 250 మాత్రల సీసా 0-4-0 12 సీసాలు 2-2-0. ఎ. వి. రార్తి ఎన్ని జీర్ణకా 0-3-0. ఏ కి ఏ జంతుకో, ఆయుర్వేదవనాజు, సోనెడి, నెహ్రూభగ్న.

(75-8851)

చెన్న పురి బజారు ధరలు

1928 సం॥ జూలై 19-వ తేది గురువారము

1. ధాన్యములు

బియ్యముబస్తాలు		
కుసుమ తెనాలిడి ,, క 42 కలవి రు	12 12 0	18 0 0
నల్లారిది ,, డిటో	18 8 0	14 0 0
ఫిల్లి ,, డిటో	18 8 0	17 8 0
రాగులు క. 164 బస్తా 1-8	11 0 0	12 0 0
శవ్వలు ,,	18 0 0	22 0 0

2. ధాన్యముపప్పులు

కందులు బస్తా 1-8 ర 205	15 0 0	16 5 0
సెనగలు ,, డిటో	12 14 0	13 8 0
పెసలు ,, డిటో	14 0 0	16 8 0
మినుములు ,, డిటో	14 0 0	17 0 0
ఉలవలు ,, ర. 195	11 0 0	11 8 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులునూనె కా 1-8	145 0 0	150 0 0
సెయ్యము 1-8	14 0 0	21 0 0
మి.కా. వేరుసెనగపప్పు కా 1-8	50 0 0	52 0 0
చరితోకొట్టిన ,,	48 0 0	48 0 0

వేరుసెనగనూనెగానాగ కా 1-8 రు 110-0 మి.కా. నూనె 108 ఆముదము కా 1-8 108 0 0 110 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయవగుపు కా 1-8	112 0 0	115 0 0
కురవగుపు ,,	75 0 0	80 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరుది) కా 1-8	77 0 0	84 0 0
దనియాలు ,, కా 1-8	91 0 0	105 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలినుండు ముసుగు 1-8 రు 40, 45		
కాళహ సీపాయకట్టు ,,		50, 55
తెల్లము కా 1-8	28 0 0	49 0 0
అస్కాచక్రం బస్తా 1-8	27 6 0	27 8 0
చింతపండు కా 1-8	28 0 0	60 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం కా 1-8	82 0 0	88 0 0
పదకం ,,	29 0 0	31 0 0
రవుండు ,,	27 0 0	52 0 0

6. నూలు

సెం 20 బెన్ని సెంహం యాటి	6 7 14 0	
సెం 6 ,, కట్టారి	5 4 0	
సెం 24 ,, లాక్	6 0 0	
సెం 20 1/2 రెట్టెత్రిలు	7 14 0	
సెం 40 జమ్మరు 10 పా	11 14 0	
సెం 44 సాండ్	6 0 0	
సెం 40 రాటి	11 0 0	
సెం 4 బెన్ని మసీదు	4 2 0	

7. దూది

జోండాపప్పు బాదవ 1-8	482 0 0	
---------------------	---------	--

8. లోహములు

పండి 100 కులం 1-8	65 10 0	65 0 0
జంగార కులము 1-8	21 0 0	21 8 0
పవరన 1-8		18 8 0
ఇత్తడి కా 1-8	280 0 0	284 0 0
కాగి కా 1-8	270 0 0	275 0 0

రంగులు

అతితేలు స్వీట్లరులాండు అతిజరంబుకా సెంహం		
సీసా 1-డిగ్రీలు 200 కి	58 0 0	
,, నీలిరవ 1 రతి	1 20 0	
,, 14 రకులు	2 30 0	
,, 28 రకులు	1 9 0	
,, 56 రకులు	1 9 0	
,, 1 అందరు	1 9 0	
నీర్కటు పొడుస్కాలోలెట్ అనగా (బట్టి, రెక్తు)	2 9 0	
రాంగో 8. రి	2 0 0	
దగు 4 రి	2 0 0	

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

సెం. 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనములై వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమాసముల కొకగ్రంథమువంతున బ్రచురింపబడును.

వెలువడిన గ్రంథములు

- శతకమంజరి (భక్తిసంపుటము): వృషాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, ఒంటిమిట్టరఘువీర, నారాయణ, కాళహస్తీశ్వర, దాశరథి, రంగశాయి, రామతారక, రామచంద్ర శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు విడిగను దొరకును.) 0-5-0
- బసవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను బరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు వ్రాసిన విపుల మగుపీఠిక గలదు 0-5-0
- గాంధీమహాత్ముని బెల్లాము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము 0-8-0
- కమలాక్షి. (చిన్నవిచిత్రకథ): శ్రీ రాయసం వేంకటశివుడుగారు, యమ్. ఏ., యల్. టి. 0-5-0
- నీతినిధి: ఇది యొక యుత్కృష్టనీతిగ్రంథము. ఇది తొలుదొల్ల రెండువేలేండ్లకు ముందు దొరకొని భారతీయ పండితునిచే తిబేతుభాషయందు రచియింపబడి పదపడి యనేకభాషల బరివర్తితమై వ్యాప్తిని గన్నది. అనువాదకులు: శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు 0-5-0
- త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము): శ్రీ పసుమర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి కృతము. శ్రీరామభక్తాగ్రణియు, గాయకపితామహుడు నగు శ్రీత్యాగరాజుగారి చరిత్ర మిందు సరసముగ వర్ణింపబడినది. సందర్భానుసారముగ త్యాగరాజుగారు రచించిన కృతులును విందు జేర్చబడినవి. 0-10-0
- భక్తుపదము (వచనము): బౌద్ధమత ధర్మప్రబోధకగ్రంథ మగు 'త్రిపిటకము' నందలిది. బౌద్ధ మతధర్మతత్వము లిందు జక్కగా ప్రతిపాదించబడినవి. అనువాదకులు: శ్రీ కేశాబి రంగాచార్యులుగారు, యమ్. ఏ., యల్. టి. 0-10-0
- భీష్ముడు (ఆయిదంకముల నాటకము): నార్మేదేశపు కవిశిఖామణి. యగు ఇబ్ సను గారి ప్రాండు అను నాటకమున కనువాదము. అనువాదకులు శ్రీ పొణకా పిచ్చిరెడ్డిగారు. వి. మే. (ఆనర్సు) 0-0-0
- చిల్లవిజయనగరచరిత్రము: శ్రీ వేటూరి ఈశ్వరదత్తుగారు, వి. యే. శ్రీకృష్ణదేవరాయ సామ్రాజ్యలక్ష్మీ విజయనగర చరిత్రము (హంసిధిలిముల) యొక్క ప్రాచీనచరిత్రము, ప్రకృత చరిత్ర సీతలను విందు వర్ణింపబడినవి. 0-5-0

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకుడు.